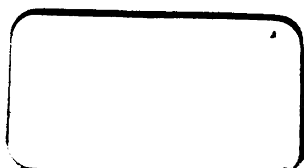

HANDLINGAR

rörande

SKANDINAVIENS

Historia.

Fjortonde Delen.

STOCKHOLM.

Tryckte hos Johan Hörberg, 1828.

På A. Wiborgs Förlag.

NYA HANDLINGAR

rörande

SKANDINAVIENS

Historia.

Fjerde Delen.

STOCKHOLM.

Tryckte hos JOHAN HÖRBERG, 1828.

På A. Wiborgs Förlag.

Kongl. Samfundet för utgifvande af Handskrifter rörande Skandinaviens Historia.

BESKYDDARE:

HANS MAJ:T KONUNGEN.

Förste Ledamot:

HANS KONGL. HÖGHET KRONPRINSEN.

Ordförande för året:

Hans Excellens Herr Grefve Claes Fleming, En af Rikets Herrar, Riks-Marskalk, President i Kammar-Rätten, f. d. Stats-Råd, Riddare, Kommendör och Kansler af K:gl. Maj:ts Orden, Riddare af Konung Carl XIII:s Orden, En af Svenska Akademien.

Öfrige Ledamöter:

Herr Friherre Adolph Ludvig Stjerneld, f. d. Öfver-Kammarherre hos Högstsal. Hennes Kongl. Maj:t Enke-Drottningen Sophia Magdalena, Kommendör af Kongl. Nordstjerne-Orden, Riddare af Kon. Carl XIII:s Orden-

Hans Excellens Herr Grefve Gustaf af Wetterstedt, En af Rikets Herrar, Stats-Minister för Utrikes Ärenderna, Riddare och Kommendör af Kongl. Maj:ts Orden, m. m., En af Svenska Akademien.

Herr Olof Sundel, Kansli-Råd, Riks-Archivi-Secrèterare.

Herr Per Ad. Granberg, Secreterare vid Kongl. Landtbruks-Akademien, Kongl. Samfundets Secreterare.

Herr Friherre Jacob Adlerbeth, Kongl. Förste Expeditions-Secreterare.

Herr Carl Gustaf von Brinkman, f. d. Envoyé Extraordinarie och Ministre Plenipotentiaire, Kammarherre, Regerings-Råd, Kommendör af Kongl. Nordstjerne-Orden, En af Svenska Akademien.

Hans Excellens Herr Grefve Anders Fredr. Skjöldebrand, En af Rikets Herrar, f. d. Stats-Råd, General af Infant., Inspecteur för 2:dra Infant.-Inspectionen, m. m., Riddare och Kommendör af Kongl. Maj:ts Orden, Riddare af Kon. Carl XIII:s Orden och af Svärds-Ordens Stora Kors 2:dra Klassen, En af Svenska Akademien.

Herr Nils M. af Tannström, Kansli-Råd, Riddare af Kongl. Nordstjerne-Orden.

Hans Excellens Herr Grefve Jacob De la Gardie, General, Kapten-Löjtnant, Riddare och Kommendör af Kongl. Maj:ts Orden, Riddare af Konung Carl XIII:s Orden.

Herr H. G. af Melin, General-Major, Secund-Chef för Ingenieur-Corpsen, Kommendör af Kongl. Svärds-Orden, Riddare af Konung Carl XIII:s Orden.

Hans Excellens Herr Friherre Carl Bonde, Öfverste-Kammarjunkare, Riddare och Kommendör af Kongl. Maj:ts Orden, Riddare af Konung Carl XIII:s Orden.

Herr Carl Gustaf af Leopold, Stats-Secreterare, Kommendör af Kongl. Nordstjerne-Orden, En af Svenska Akademien.

Herr P. A. Wallmark, Kansli-Råd, Kongl. Bibliotekarie.

Herr Friherre G. W. af Tibell, President i Kongl. Krigs-Kollegium, Kommendör af Kongl. Svärds-Orden med Stora Korset, Riddare af Kongl. Franska Heders-Legion.

Hans Excellens Herr Grefve A. G. Mörner, En af Rikets Herrar, Stats-Råd, Riddare

och Kommendör af Kongl. Maj:ts Orden, En af Svenska Akademien.

Herr Joh. G. Liljegren, Professor, Aktuarie i Riks-Archivet, Secreterare vid Kongl. Vitterhets-, Historie- och Antiqvitets-Akademien, Riks-Antiqvarie och Garde de Medailles.

Herr Friherre Carl Gustaf D'Albedyhll, Kammarherre, förste Secreterare i Konungens Kabinett, t. f. Under-Ceremoniemästare.

Herr Leonard Rääf, Kammarjunkare.

Herr A. Wiborg, Philosophie Magister och Bokhandlare.

Herr David von Schulzenheim, Hof-Kansler, Kommendör af Kongl. Nordstjerne-Orden, m. m.

Herr J. A. A. Lüdeke, Theol. Doktor, Kongl. Hofpredikant, Kyrkoherde i Tyska Församlingen i Stockholm.

Korresponderande Ledamöter:

Erke-Biskopen, Pro-Kanslern, Kommendören af Kongl. Nordstjerne-Orden, Riddaren af Konung Carl XIII:s Orden, En af Svenska Akademien, Herr Doktor Carl von Rosenstein.

Biskopen, Pro-Kanslern, Kommendören af Kongl. Nordstjerne-Orden, Herr Doktor W. Faxe.

Biskopen, Ledamoten af Kongl. Nordstjerne-Orden, Herr Doktor M. Stagnelius.

Biskopen, Ledamoten af Kongl. Nordstjerne-Orden, Herr Doktor O. Bjurbäck.

Biskopen, Ledamoten af Kongl. Nordstjerne-Orden, Herr Doktor Er. Abr. Almquist.

Biskopen, Ledamoten af Kongl. Nordstjerne-Orden, Herr Doktor C. J. Eberstein.

Justitiarien, Riddaren af Kongl. Nordstjerne-Orden, Herr Jens Christian Berg.

Biskopen, Kommendören af Kongl. Nordstjerne-Orden m. m., Herr Jacob Neuman.

Biskopen, Kommendören af Kongl. Nordstjerne-Orden, Herr Doktor C. F. af Wingård.

Professorn, Herr R. Nyerup, Riddare af Kongl. Danska Dannebrogs-Orden.

Professorn, Riddaren af Kongl. Wasa Orden, Herr Olof Olafssen.

Biskopen, Ledamoten af Kongl. Nordstjerne-Orden, Herr Doktor Johan Storm Munch.

Kontrakts-Prosten och Kyrkoherden, Ledamoten af Kongl. Nordstjerne-Orden, Herr Doktor C. S. Rönbeck.

Bruks-Patronen, Riddaren af K:gl. Nordstjerne-Orden, m. m., Herr Jacob Aal.

Kyrkoherden Herr Mörch.

Professorn, Riddaren af Kongl. Nordstjerne-Orden, Herr P. F. Aurivillius.

Professorn, Riddaren af Kongl. Nordstjerne-Orden, En af Svenska Akademien, Herr E. G. Geijer.

Biskopen, Kommendören af Kongl. Nordstjerne-Orden, Herr Doktor M. Wallenberg.

Magister Docens och E. O. vice Bibliotekarien, Herr Joh. Henr. Schröder.

Professorn och Föreståndaren för Biblioteket vid Universitetet i Christiania, Riddaren

af Kongl. Nordstjerne-Orden, Herr G. Swerdrup.

Biskopen och Ledamoten af Kongl. Nordstjerne-Orden, Herr Doktor Es. Tegnér, En af Svenska Akademien.

Professorn, Herr Mag. A. O. Lindfors.

Justitiarien i Norriges Höijeste Ret, Kommendören af Kongl. Nordstjerne-Orden, Herr Christian Magnus Falsen.

Theol. Doctoren, Professorn Herr Peder Erasmus Müller.

Professoren, Secreteraren vid Nordiska Fornskrifts-Samfundet i Köpenhamn, Herr C. C. Rafn.

Justitiæ-Rådet och Kongl. Bibliothekarien i Köpenhamn, Herr E. C. Werlauff.

Professoren Herr Finn Magnusen.

Innehåll.

Handlingar hörande till Medeltidens Historia, samt Konungarnes af Wasa-Ätten.

Handlingar hörande till 17:de och 18:de Seklernas Historia.

Kongl. Samfundet för utgifvande af Handskrifter rörande Skandinaviens Historia', har nu det nöjet att kunna meddela sina Läsare en Handling, som väl icke är okänd, men som aldrig förut synes vara aftryckt efter Originalet. Det är den namnkunniga Skenninge Stadga, hvilken i f. d. Antiqvitets-Arkivets Handlingar blifvit igenfunnen, ganska väl behållen, i anseende till sin ålder, tillika med Kardinal Wilhelms dervid hängande Sigill. Af denna anledning har det äfven funnits tjenligt, att, genom några rader i början och slutet af Urkunden, visa så väl denna tidens styl, som sigillets utseende. — En fortsättning af Konung Erik XIV:s skrift emot Danskarne intager också ett rum i denna del, och Kongl. Samfundet begagnar detta tillfälle, att offentligen förklara sin förbindelse mot Herr Kansli-Rådet Wallmark, som åtagit sig det mödosamma uppdraget att afskrifva en handling, hvilken på många ställen är nästan alldeles oläslig, och att deraf gifva en Svensk öfversättning. — Originalet till Protocoll och Handlingar rörande Öfverste Silvas sak förvaras i Kongl. Riks-Arkivet.

Tillägg och Rättelser i 13:de Delen.

Sid.	r.		står:		läs:
Sid. 279	*r.* 17	*står*:	Erlime	*läs*:	Elimä
— —	— 18	—	mena	—	menas
— —	— 22	—	all	—	alt
— —	— 24	—	villes	—	ville
— 286	— 13	—	Angel	—	Angel
— 289	— 1	—	289	—	290
— 290	— 1	—	290	—	291
— 293	— 1	—	293	—	294
— —	— 7	—	Almunsrijd	—	Almunswijd
— 295	— 1	—	285	—	295
— 298	— 23	—	Breitholtz, *tillägges*: Officer vid Dal-Regementet		
— 305	— 12	—	Skattmästaren	*läs*:	Stallmästaren
— 306	— 29	*tillägges*: (sist Fältmarskalk)			
— 307	— 22	*tillägges*: (sist Grefve och Riks-Råd)			
— 309	— 15	för det förstnämnde, *tillägges*: (sist Fältmarskalk och Riks-Råd)			
— —	— 16	för Artilleriet, *tillägges*: (sist General-Major och Friherre)			
— —	— 17	för Gardiet, *tillägges*: (sist General-Lieutenant och Friherre)			
— 310	— 6	Lantingshausen, *tillägges*: (sist Friherre och ÖfverStåthållare)			
— —	— 15	*står*:	Baron Ungern	*läs*:	Baron von Ungern Sternberg, Fältmarskalk
— 311	— 22	—	Fredric Gyllenborg	—	Presidenten Grefve Fredric Gyllenborg.
— —	— 23	—	a	—	af
— —	— 1 *nedifr.*,	*tillägges*: (sist General-Major)			
— 315	— 13	*står*:	yassa	*läs*:	hvassa.

HANDLINGAR

hörande till

SJUTTONDE och ADERTONDE SEKLERNAS

Historia.

HANDLINGAR

hörande till

MEDELTIDENS

samt

KONUNGARNAS af WASA-ÄTTEN

Historia.

Skenninge Kyrkomötes Beslut d. 1 Mars 1248.

Det Kyrkomötets Beslut, som, under ledning af Påfl. Legaten, Biskop Wilhelm af Sabina, fattades i Skenninge den 1 Mars 1248, är en af Svenska Kyrkans äldsta Lagar *), hvarigenom Roms politiska grundsatser äfven hos våra förfäder sattes i verkställighet. Det hufvudsakliga **) var väl bestämdt 95 år förut på Kyrkomötet i Linköping, men förblef en död bokstaf utan kraft, så länge vederbörande endast iakttogo deraf så mycket, som hvars och ens förbindelse till lydnad för Apostoliska Stolen i förening med egen beqvämlighet kunde medgifva ***), hvarföre också Romerska Sändebu-

*) För Catholska tiden, hvad Upsala Mötesbeslut af år 1593 är för den Evangelisk-Lutherska.

**) Påfv. Anastas. IV:s Bulla af d. 28 Nov. 1153, i *Svenskt Diplomatarium, Del. I, sid. 56, och Tillägget för nämde år.*

***) Jemf. bland flera andra, t. ex. Påfv. Innoc. III:s Bulla af år 1213; *Sv. Dipl. I: 176.*

det tyckte sig finna Svenska kyrkoförfattningen i ett oväntadt skick, det han genom denna stadga ville afhjelpa och rätta efter Kyrkans allmänna föreskrifter. Har det förra Mötesbeslutet fallit i sådan glömska, att det endast ur Roms Handlingar kunnat återhemtas, så har det sednare deremot, såsom till allmän efterrättelse strängeligen anbefalldt, hvarken för sitt eller kommande tidehvarf blifvit bortglömdt. Afskrifter deraf hafva funnits vid Dom-Capitlen *); och när Lutherska Reformationen begynte här komma i fråga, blefvo desse, jemte flera, stadgar genom trycket år 1525 i Upsala allmänneligen kungjorde, samt de samma sedermera 2:ne gånger omtryckte **), och åter 2:ne gånger efter andra källor utgifne ***): också Utländske Samlare af hufvudsakliga Kyrkomötens Beslut hafva åt uppgifter derom eg-

*) Som kan slutas af de ännu bibehållna Codices, t. ex. Upsal. s. 127, Lincop. fol. 122, Statut. Episc. (sign. A. 57) s. 6, 7.

**) År 1728 af Nettelbladt i *Schwed. Bibl.* 2 *St. s.* *119—124;* år 1790 i (Troils) *Skrifter och Handl. till upplysn. i Sv. Kyrko- och Reform. Hist.* 2 *Del.* *s. 307—318*, med upptagande af skiljaktigheterna i nedannämnda upplagor.

***) År 1721, i *Act. Litt. Sv. s. 196—202;* och år 1731, i *Wildes Hist. Pragm. Sv. s. 389—392.*

nat ett rum i sina verk *), af hvilka man dock ej kan vänta serdeles tillfredsställelse, när derom lemnats blott en kort uppsats af den nästan beständigt utomlands vistande Svenska Prelaten Johannes Magni, troligen ur minnet hemtade, dunkla erinringar.'

Öfverallt råder dock en djup tysnad angående denna stadgas urskrift, och under förmodan, att en handling från en tid, då intet Archiv gafs för Original-urkunders bevarande, härtill ej mer än till flera andra allmänna påbud var att vänta annat än afskrifter, synas förutvarande Utgifvare icke ens forskat derefter.

Bland Häfdesökare, som ägt tillträde till alla Rikets gamla Handlingar, har endast den outtröttelige Örnhielm anmärkt **), det han slutligen fått se och med sina förut ur Codices efter sednare tiders stafningssätt gjorda afskrifter jemföra Original-Permebrefvet, utan att omnämna, hvar det erhållits, eller kan återfinnas. Peringskiöld åter, som utom dessa afskrifter

*) Labbæus och Cossart, i S.S. Concil. Tom. XI. P. I. s. 695. Harduin, i Collect. Concil. Tom. VII. s. 423 och J. Dom. Mansi, i S. Concil. & Decret. Coll. nov. Tom. XXIII s. 767; *jemf. Troil a. st.*

**) Bullar. T. I. s. 327.

ägde i sin vård hela Antiqvitets-Archivets förråd af Medeltidens Originaler, har till grund för sin uppteckning af denna Stadga icke kunnat framleta annat än gamla afskrifter *): hvarvid dock torde böra erinras att desse urkunder efter Stockholms Slottsbrand voro förlagde under en trappa i Grefve Pehr Brahes hus, der de, enligt en deras sednare Vårdares, H:r C. R. Berchs intyg, ännu år 1772 kunde anses "icke annorlunda än de icke voro till."

När det för någon tid sedan lyckats till dessa Documenters uppläggning erhålla ett litet serskildt rum, och sedermera för bearbetandet af ett Svenskt Diplomatarium, hvilket skulle i chronologisk ordning upptaga Rikets gamla Handlingar, hela förrådet hunnit så vida iordningsställas, att åtminstone för hvarje Brefs utfärdande årtalet blifvit antecknadt, har möjligen behöfliga Handlingars återhemtande blifvit lättadt. Om denna förberedande åtgärd, som med mer är 16,000 Documenter måste på inskränkt tid verkställas, icke genast kunde tillåta en närmare granskning af hvarje stycke, har åter framletandet af samtidiga Handlingar,

---

*) *Neml. ur* Codd. Ups. *och* Linc., *samt* Copie-Bok. *sign.* Φ. p. 69.

till afskrifning för trycket, dertill gifvit bättre tillfälle. Härvid har utur en, troligen mindre begagnad, f. d. i askar inpackad, och af andra strödda och styckade Documenter under titel: *Analecta*, nu hoplagd Samling, framtagits äfven närlagde fullständiga och väl bibehållna Pergamentsbref, som vid närmare betraktande befinnes vara sjelfva urskriften till omförmäldta Skenninge Kyrkomötes Beslut med Påfl. Sändebudets vidhängande, nästan alldeles oskadade, sigill.

Enär mot denna alla gamla afskrifter och deraf gjorda upplagor äga skiljaktigheter, hvilka stundom ändra meningen, och i synnerhet den förutnämnda Upsala-upplagan af år 1525, hvilken dock bort kunna anses såsom officiel, är i många stycken betydligt derifrån afvikande, torde detta Document förtjena att i sitt rätta och ursprungliga skick ännu en gång *) blifva allmänheten meddeladt.

---

*) Efter Originalet tryckt äfven i Sv. Dipl. I: 330—333.

Statuta & Ordinaciones Domini Sabinensis *).

Dilectis in christo fratribus omnibus in regno suechie constitutis presentes litteras inspecturis. W. **). Miseracione diuina sabinensis Episcopus apostolice sedis legatus salutem in nomine ihesu christi. Cum in Norwegia & suechia legacionis officio fungeremur, coronato rege norwegie & in eodem regno aliis que agenda erant spiritualiter & temporaliter dispositis in quantum dominus ministrauit, properantes in sueciam inuenimus regnum illud temporaliter & spiritualiter fere per totum mirabiliter & miserabiliter conturbatum. Erat siquidem guerra satis dura inter regem & quos-

*) Så lyder påskriften å frånsidan af Originalet; men Nettelblad har, efter 1525 års upplaga: *Epistola Sabinensis*, och v. Troil: *Wilhelmi Sabinensis, Nuntii Apostolici, Statuta Scheningensia.*

**) I andra af samma Påfl. Legat här i Sverige utfärdade bref är namnet utskrifvet: Willelmus; jemf. Sv. Dipl. I: 321—329, 336. Upsala upplagans eftertryck hafva *Gvilhelmus.*

dam nobiles, ex qua homicidia & incendia multa contigerant & rapine. spiritualiter autem eo quod fere omnes sacerdotes erant presbiterorum filii patrum uestigiis inherentes contrahendo sollempniter matrimonia uel publice concubinas, habendo in sacris ordinibus constituti. Curam quoque habentes animarum nulla sedis apostolice dispensacione optenta. Jnoleuerat eciam consuetudo que pocius merito dici poterat corruptela, quod defuncto sacerdote filii eius uel deficientibus filiis cognati proximiores in omnibus mobilibus que possidebat ecclesia succedebant. ex quo sequebatur quod ecclesie nimia paupertate perpetuo premerentur. & propter hoc allegabant sacerdotes quod nulla racione poterant sustinere sine coniunctione ac ministerio mulierum. Jnterponente igitur domino ihesu christo auctore pacis uniuerse orbis mirabiliter & notabiliter partes suas, perfecta est pax post multos tractatus quos inter partes habuimus de spontanea parcium uoluntate. Deinde post aliquantulum temporis, domino archiepiscopo vpsalensi & suffraganeis eius ad nostram presenciam conuocatis, habita pluribus diebus multa dispu-tacione & deliberacione quibus interfuit eciam dux per quem fere totaliter regitur terra illa,

presente quoque legifero terre & multis aliis magnis & discretis uiris ac sacerdotibus multis de consilio & uoluntate dicti archiepiscopi & suffraganeorum eius, sic duximus auctoritate qua fungebamur apostolica statuendum, ut nullus decetero in sacro ordine constitutus, uxorem accipiat uel concubinam publice seu cohabitantem habeat & si contra hoc factum fuerit, nouerint ille mulieres se anathematis uinculo innodatas. Si qua autem iam est concubina, uel uxor de facto, licet per viam dampnacionis incedant, tamen infra annum excommunicacionis uinculum non incurrant. sed si finito anno non separentur omnino, nouerint se anathematis uinculo innodatas. & caueant qui sic eas habuerint ne excommunicatis ulterius participent in peccato, quia sicut iure canonico est expressum eodem uinculo ligarentur. Exceptis quinquagenariis sacerdotibus & feminis. qui si fidem dederint & sub magna pena pecuniaria promiserint episcopo de omnimoda continentia & quod numquam in eadem domo uel sub eodem tecto simul dormiant, poterit eos episcopus si ei bonum & tutum uidebitur, sustinere. filii autem illorum qui decetero tales uxores uel concubinas acceperint, uel qui post annum nascituri sunt de

hiis qui iam tales optinent mulieres, nichil percipiant ab intestato de hiis que pater eorum uel ecclesia possidebat, & si acceperint, ipso facto sentenciam excommunicacionis incurrant. Jllis autem qui iam nati sunt, uel qui infra annum nascentur de mulieribus que iam cum sacerdotibus licet dampnabiliter demorentur. jugum de nouo non imponimus. sed contestamur eos. & si filii non supersunt, cognatos, quod mortaliter peccabunt, & rapinam & furtum committunt, si de hereditate sacerdotis uel ecclesie aliquid acceperint. & nisi restituant, deo reconciliarj non possunt. Per testamentum autem possunt sacerdotes licite relinquere cui placet, si quid ex hereditate uel artificio aut doctrina seu ex dono eis facto, contemplacione non ecclesie sed persone mortis tempore possederunt, Jn aliis autem bonis quia omnia sunt ecclesie, non licet eis aliqua racione testari. Porro bonos sacerdotes qui absque uxoribus & publicis seu cohabitantibus concubinis uoluerint permanere, prerogatiua dilectionis, & fauore beniuolo prosequentes, de consilio & consensu archiepiscopi & suffraganeorum eius & auctoritate qua fungimur apostolica, duximus statuendum. quod quicumque decetero in domibus eorum & precipue

fratrum predicatorum uiolenciam fecerint, pretextu hospitalitatis, uel ex alia causa, frangendo eorum domos uel hostia, seu uiolenter aliquid rapiendo. seu in sacerdotes uel domesticos eorum manus iniciendo uiolentas, exceptis personis domini Regis & ducis, sentenciam excommunicacionis incurrant. Episcopis quoque quando uisitauerint eos in uirtute obediencie precipiendo mandamus, ne aliquid ab eis preter solam procuracionem exigant uel oblatum recipiant. Ministris quoque episcoporum silicet marschalco & seneschalco & aliis omnibus qui sequuntur episcopum districte precipimus, quod tempore uisitacionis nichil omnino exigant a sacerdotibus uel ab aliis pro eis per se uel per alios. & siquid exegerint preter uictualia que ad procuracionem pertinent, uel oblatum acceperint, ut supradictum est uinculum excommunicacionis incurrant. Precipimus quoque sub pena excommunicacionis ne aliqui preter suos hospitentur cum episcopo apud sacerdotes in diebus uisitacionis, nisi nominatim a sacerdote qui procurat episcopum, fuerint inuitati. Jn diocesi Vpsalensi strengenensi. arusiensi skarensi ita ordinamus, ut ubi solet episcopus hospitari. IIII:or diebus causa uisitacionis, hospitetur tribus. Et ubi

solet tribus, habeat sacerdos opcionem uel redimere cum marcha argenti & dimidia, uel procurare cum. XX. tantum equitaturis. Vbi uero duabus, habeat opcionem uel redimere cum marcha argenti. uel cum. XX. equitaturis tantummodo procurare. Jn strengenensi tamen si redemerit cum marcha argenti, adiciat duas metretas mellis. Jn regione autem vesterdalum, arusiensis diocesis, fiat de hiis sicut fuerat hactenus obseruatum. Jn lincopensi autem & uexionensi diocesi dimissa sit diei tercie mensa. De duobus autem diebus habeat opcionem sacerdos uel redimere procuracionem cum marcha argenti & dimidia &. IIII:or metretis mellis uel cum. XX. tantum equitaturis, episcopum procurare. Jtem statuimus ut si contigerit episcopum celebrare uel missam audire in ecclesia parochiali in die solempni quando solet populus generaliter offerre secundum consuetudinem regionis. sic offertorium diuidatur, ut quod offert Episcopus uel alii qui cum eo uel propter eum uenerunt, habeant capellani eiusdem. Quod autem parochiani offerunt, sit integre sacerdotis. si uero contigerit interdici ecclesiam pro alicuius delicto, pro quo episcopus penam pecuniariam acceperit, in tantum satisfaciat episcopus sacerdoti, in quantum

dampnificatus apparuerit ex huiusmodi interdicto. Et hec omnia bonis sacerdotibus sunt concessa. Pro immundis autem & publice fornicantibus nichil penitus innouamus. & si quid eis male contigerit, sanguis eorum sicut scriptum est, super capud eorum erit. Statuimus preterea & precipimus in uirtute obediencie omnibus in sacro ordine constitutis, qui modo mulierem non habent, & illis qui habent post annum, quod nullos filios nascituros sibi approprient, recognoscendo suos esse, tenendo eos secum, & alendo uel alibi publice nutriendo, uel suum filium publice nominando. Cum ille demum debeat recognosci filius, secundum quod iura dicunt, quem legittime nupcie demonstrant. Quicumque autem contra hoc scienter & uoluntarie fecerint, nouerint se anathemati subiacere. Jtem statuimus & in uirtute obediencie precipimus episcopis ut faciant omnes officiales suos qui uulgo exactores dicuntur iurare super sancta dei ewangelia, quod officium suum cum ueritate & sine calumpnia, bona fide peragant. & de cognoscendis causis matrimonialibus uel aliis spiritualibus cum laici sint, se nullathenus intromittant. Clerici uero nulli assumant officium exactoris. & siquis contra hoc fecerit, nouerit se ecclesia-

stico suppositum interdicto. Jtem precipimus episcopis & statuimus quod de expensis procuracionum nostrarum terciam partem persoluant de camera, & duas tantum partes accipiant de ecclesiis, facta distribucione inter ecclesias prout cuilibet suppetunt facultates. Precipimus quoque archiepiscopo vpsalensi & omnibus suffraganeis eius in uirtute obediencie, ut infra annum habeant & possideant dum uixerint iure proprietatis librum decretalium secundum ultimam compilacionem, que facta fuit tempore uenerabilis memorie Gregorij. pape. IX. & ut studeant in eo secundum quod dominus ipsis graciam ministrabit. Siquis autem eorum predictum librum infra annum habere neglexerit, nouerit se ecclesiastico suppositum interdicto. Preterea precipimus & in uirtute obediencie sub pena excommunicacionis & suspensionis archiepiscopo & omnibus suffraganeis eius, quod nulli laico decimas alicuius ecclesie parochialis concedant. Jtem statuimus & committimus archiepiscopo & omnibus suffraganeis eius cuilibet in sua diocesi, si contigerit aliquem uel aliquos incidere in aliquam de nostris excommunicacionibus uel interdictis supradictis, & penitens uoluerit emendare, liceat diocesano eius ipsum absol-

uere. si tamen primo reddendo siquid acceperit. uel siquid dampnum dedit plene soluendo satisfecerit, sine ulla obligacione uel spe illud quod soluerit rehabendi. Precipimus quoque in nomine ihesu christi & in uirtute obediencie domino archiepiscopo vpsalensi & omnibus suffraganeis eius quod hec omnia singulis annis in suis synodis diligenter legi faciant & exponi. Datum skening. lincopensis diocesis anno ab incarnacione domini. M°.CC°.XLVIII°. Kal. Marcii. presentibus consulentibus & consencientibus uenerabilibus patribus & fratribus archiepiscopo Vpsalensi & Quinque suffraganeis eius ac multis aliis.

Öfverensstämmelsen med Originalet betygar

Joh. G. Liljegren,
Riks-Antiquarie.

Påfl.

Påfl. Legaten, Bisk. Wilhelms af Sabina Stadga och Förordning.

Älskelige Bröder i Christo! Alla, som i Sverige bygga och bo, sänder Wilhelm, med Guds miskund Biskop i Sabina, Apostoliska Stolens Sändebud, sin helsning i Jesu Christi namn. Då Wi, under utöfningen af vårt Ombuds-kall i Sverige och Norrige, sedan i Norrige Konung var krönt, och i bemälte Rike allt, som vederborde, i andelig och verldslig måtto, efter den förmåga Gud förlänt, på bästa sätt anordnadt, skyndade till Sverige, funno Wi detta Rike nästan helt och hållet i en förunderlig och ömkelig förvirring: der hade nemligen uppstått ett särdeles häftigt krig mellan Konungen och några Ädlingar, hvaraf följderna voro dråp, brand och sköflingar; men i andelig måtto deruti: nnan, att nästan alla Prester voro Presters söner, hvilka trädde i sina fäders fotspår, gifte sig högtidligen och hade offentligen frillor, men skötte, sådant oaktadt och utan särskild Påflig tillåtelse, själavården; äfvensom det blifvit ett bruk, hvilket snarare

med rätta hade kunnat kallas ett missbruk, att efter en afliden Prest tillträdde hans barn, eller — i brist af sådana — hans närmaste slägtingar, all lös egendom, hvilken tillhörde kyrkan; hvaraf följde, att kyrkorna städse trycktes af allt för stor fattigdom; och till skäl för allt detta androgo Presterne, det de ingalunda kunde fördraga qvinligt umgänge och biträde: med vårs Herras Jesu Christi, Verldsfredsstiftarens, bistånd har fördenskull, efter många underhandlingar, som Wi haft med de tvistande, om deras ömsesidiga påståenden, besynnerligt och märkligt nog, fullkomlig fred blifvit medlad. Till slut, när efter en liten tid Herr ÄrkeBiskopen i Upsala och hans LydBiskopar blifvit inför Oss sammankallade och efter flera dagars tvist och öfverläggningar, som äfven bivistades af Jarlen *), af hvilken det landet nästan helt och hållet styres, och i närvaro

*) Birger Jarl, *enligt 1525 års Ups. uppl. af Stadgan, samt von Dalin, Sv. R. Hist. 2 Del. s. 207;* men Ulf Jarl, *förmodar Lagerbring, i Sv. R. Hist. 2 Del. s. 355.* Birger Jarl var dock i Skenninge den tiden och följande dagen, eller d. 2 Mars 1248, och, jemte Ärkebiskopen och andra Rikets Biskopar, bevittnade en då af Påfl. Legaten gifven Dom. Sv. Dipl. I Del. sid. 334.

af landets Lagman och många andra betydande och skickliga män, samt många Prester, hafve Wi med nämnde ÄrkeBiskops och LydBiskopars råd och samtycke funnit godt att, i kraft af den Oss förlänta Apostoliska myndighet, stadga, som följer: att ingen inom Preste-ståndet vidare får taga sig hustru eller allmänneligen bekant hafva frilla eller samboende qvinna; och om något häremot göres, skola dessa qvinnor veta sig vara i bann; dock der någon redan är frilla eller verkligen hustru, ehuru dessa gå förtappelsens väg, varda de ej inom året bannlysta, men äro de ej efter årets slut skilda, vete de sig i bann, och akte sig de, som så haft dem, att ej ytterligare med bannlysta deltaga i synd, helst de då enligt Canoniska Lagen fällas i samma bann, undantagne 50:åriga Prester och qvinnor, som afgifvit försäkran och vid vite af stora penningeböter lofvat Biskopen allt slags återhållsamhet och att aldrig på samma gång sofva i samma hus eller under samma tak, dem kan Biskopen, om honom så synes godt och rådligt, fördraga; men barn af dem, som ytterligare tagit sådana hustrur eller frillor, och barn, som af sådana mödrar födas efter ett år, få, utan genom testamente, intet af hvad fadren eller kyrkan

ägde, och om de mottagit något, äro de genom sjelfva gerningen i bann. Men barn, redan födda, eller som inom året födas, af qvinnor, hvilka fördömligtvis uppehålla sig hos Prester, älägge Wi intet nytt ok, utan förklare blott, att dessa barn och — om barn ej finnas — deras anhörige falla i dödlig synd, begå rof och stöld, om de mottagit något arf af Prest eller kyrka, och, om de sådant ej återställa, kunna de ingalunda med Gud försonas. Men genom testamente äga Prester att öfverlåta till hvem dem godt synes, om de vid dödsstunden äga något genom arf, skicklighet, lärdom eller erhållna gåfvor för sin person, utan förhållande till kyrkan; allt annat gods åter, efter som det allt är kyrkans, måga de ingalunda borttestamentera. Vidare: rättskaffens Prestmän, som velat förblifva utan hustrur och allmänt kända eller blott samboende frillor, skola med företrädesrätt till välvilja och med särdeles bevågenhet bemötas. Med ÄrkeBiskopens och dess LydBiskopars råd och samtycke hafve Wi, i kraft af vår Apostoliska myndighet, funnit godt ytterligare stadga, att den, som i deras och särdeles i Prediko-brödernas hus begått någon våldsamhet under sken af gästning eller annan orsak, genom uppbrytning af hus

och dörrar, röfvande, rånande eller handåverkan å dem eller deras hjon, skola — Konungens och Jarlens personer undantagne — bannlysas: äfven Biskopar, när de ankomma i visitations-ärender, anbefallas, vid Oss skyldig lydnad, att ej fordra mer än den tillbörliga gengärden, eller något anbudet mottaga: dess tjenare Marskalken och Hofmästaren samt andra i hans sällskap befalle Wi likaledes att under visitations-tiden, sjelfve eller genom andra, allsintet utkräfva, och kräfva de något utom lifsmedel, som höra till gästningen, eller mottaga något erbudet, emot hvad ofvan stadgas, vare de i bann. Vid banns straff bjude Wi, det må hos Presterna under visitations-dagarna med Biskopen inge andre gästa, än hans folk, utan att den, som gästningen håller, särskildt inbuden vara. För Upsala, Strengnäs, Westerås och Skara stift anordne Wi alltså: der Biskopen plägar åtnjuta 4 dagars visitations-gästning, gäste han 3:ne; der vanligen 3:ne, äge Presten fritt val, antingen han vill gästningen lösa med 1½ mark silfver, eller hålla den för 20 man till häst; der 2:ne, äge likaledes val af lösen för 1 mark silfver, eller gästning för 20 man till häst. Löses den med 1 mark, tillägges, i Strengnäs stift, 2 mått honung: i Westerda-

larne af Westerås stift gånge efter gammal plägsed, men i Linköpings och Wexiö stift indrages tredje dagens taffel; der vanligen är 2 dagars Biskops-gästning, vare i Prestens fria val att lösa den med 1½ mark silfver och 4 mått honung, eller hålla taffel för 20 man till häst. Äfven stadge Wi: om Biskopen förrättar eller afhör mässa i en sockenkyrka på en högtidsdag, då folket enligt landets sed allmänneligen offrar, delas offret så, att hvad Biskopen eller andra, som för hans skull ankommit, offra, tage Biskopens Capellan, men hvad Socknemännen offra, tage SocknePresten. Händer åter, att församling bannlyses för något brott, för hvilket Biskopen tagit penningeböter, godtgöres häraf SocknePresten så mycket, som han under ett sådant bannlysningstillstånd förlorat — detta för rättskaffens Prester: För otuktiga åter och för lösaktighet allmänt beryktade stadgas intet nytt, utan händer dem något ondt, komme, såsom skrifvet är, deras blod öfver deras hufvuden. Wi stadge dessutom och vid Oss skyldig lydnad befalle alla inom Presteståndet, hvilka ej ännu hafva qvinna, och hvilka det hafva, att alldeles icke antaga sig några barn, genom erkännande såsom sina, genom deras födande

och underhåll hemma hos sig eller annorstädes med allmänlig vetskap, och att icke heller offentligen kalla dem sina barn, enär, enligt laga stadgar, blott den är son, som är född af lagligt ägtenskap: den sådant med vett och vilja gjort vete sig vara i bann. Äfvenledes stadge och, i kraft af Oss skyldig lydnad, befalle Wi Biskoparna att låta alla sina tjenare, vanligen så kallade (socknare?) fogdar, svärja på Guds H. Evangelium att sin sysla redeligen och utan arga list förrätta, och ingalunda inmänga sig i ransakningar öfver äktenskaps- eller andra andeliga mål, emedan de äro lekmän; inga klerker åter måga åtaga sig dylik befattning, vid straff af kyrkans förbud för den häremot handlar. Äfven bjude Wi Biskoparna och stadge, att de erlägga vår gästnings-kostnad ⅓ af räntekammaren och blott ⅔ af kyrkorna, hvar kyrka deraf tilldeladt hvad den förmår. Wi befalle äfven ÄrkeBiskopen i Upsala och alla hans LydBiskopar, vid den lydnad de Oss pligtige äro, att inom ett år äga och såsom sin egendom i all sin lifstid bevara den sednaste i framl. Påfv. Gregorius IX:s tid gjorda Samling af Påfl. Stadgar (Decretaler), så ock att densamma studera efter hvad Gud förlänar nåden till. Skulle någon på

året det försumma, vete sig i kyrkans förbud. Wi befalle ock dessutom i kraft af Oss skyldig lydnad, vid straff af bannlysning och afsättning, ÄrkeBiskopen och alla hans LydBiskopar att icke åt någon lekman lemna någon socknekyrkas tionde. Wi befalle likaledes och medgifve ÄrkeBiskopen och alla hans LydBiskopar, hvar i sitt stift, att fälles någon eller några i något af ofvannämnde bann eller kyrkans förbud och vill bot göra, vare det stiftets Styresmans rätt att honom aflösa, när denne nemligen på förhand gifvit upprättelse genom återställande af hvad han sig tillvällat, eller upprättat den skada han kunnat gjort, allt utan förbindelse eller förhoppning att det kunna återtaga. I Jesu Christi namn befalle Wi ock Herr ÄrkeBiskopen i Upsala och alla hans LydBiskopar, vid Oss skyldig lydnad, att låta allt detta årligen å Prestmöten flitigt läsas och förklaras. Gifvet i Skenninge uti Linköpings Stift År efter Guds börd 1248 den 1 Mars, i öfvervaro, med samråd och bifall, af vördiga Fäder och Bröder, ÄrkeBiskopen i Upsala och fem hans LydBiskopar samt många andra.

Hans Brasks brefväxling *).

Ad dominum Turonem Jönsson cum proprio eius famulo Arvido. Fol. 89. v.

Sinceram etc. Kere her Twre gode besynnelig wen Som i scriffue om Jöns Karlson wor gamble troo tienere tycker oss swa likt at han holler then troo flere som han haffuer hollit oss per illam regulam fallere qui didicit fallere semper amet Thet han är fongen (i swadant vatn swadana fiska) war lenge sidan hans förtiente lööñ Vi trom ecke at noger förnomstig karl ville förlate sig pa hanom oc gifwom ty hans ord föge makt uthen ther kwnde finnes thess bättre skääl till kan oc annars wara gaa ther om som lag sägia Som i scriffue om the bönder i Skane rettade äre haffue wj oc thet samme förfarit, haffde swenske men nw warit vakne haffde fast till hulpit faat theres land i gän, än oss gaar som förr vi äre alle plictoge holle ord ac dektingen ey tess sender at oss ingen holss, vi hörom at Severiin Norby regerar fast ther inne oc haffuer gripit her Aake brage oc hans hu-

*) Forts. från 13 Del. sid. 134.

stru oc gör fast til bake thet her tyke haffuer giort fram e huad ende thet vill tage varder uel framdeles man wart, kunne thet ther lyktes med at the danske oc Severiin droges om eth been oc then tredie lope til skogen medet wore vel swadant förr skett Item komme her för tiende at Severin brun med I. Skep oc II. iakter var nylige i Calmara sund oc begärde at Norbyss resenärer och krygsfolk motte göre landgang i Calmara oc ther huile i II. nätter för theris peninga Finge the ther korth swar at för thet förbund som war giord riken emellom oc hense städerna uille the ingedes tillstädie nogre swadane gester genom thenne Landsände drage skulle then Dannemarks riike kunde wara till skada Oc therföre lope the sö der uppa hvar the ther landginge wete wi icke Man silsberg auss Lillo och monge flere heregarde säges han hafve bekrekted oc kan ty wara nyttogt the skanske here the III. M folk ther liggende hafwa etc.: Som wi schriffuom eder till att swa snart wort bud komme fra Gulland ville wi skrifue eder till om alle legligheter Tha ma i wethe at tha wort samme bud kom til Öland oc the spoorde at Sewerin swadant regemente pa gulland företaget haffde moot malmöss dektingen torde

bodet ey giffue sig fram uten kom strax till bake med några merkelig tidende om alle legligheter ther nidre hvilke wi strax goffue till kenne wor nadige Herre Tess liges hafde wi eder wel tillschriffuet hwad wi hafde kunnit forfare etc. Item om her Berend oc thet ryckte hanom war pa fört hafwe wi inge sanning kunnet forfare, wor nadoge herre sende oss mange breff wid 20:de dag till Calmara skulle till nogre andre än her Berend oc war begerende at wi swadane breff tit sende wille med wort eget bud thet wi oc tesshellre gjorde att förfare hwad sanning kunne wara om for:na ryckte befrucktende budet sig skulle warde forhindret medan han ingen breff haffde till her Berendt Och komme thet swa in i Staden ther före schriffue wi swa her Berend till at wi worom begerende wore bysse och skott i gän pa Calmara hvilke wi mistom för Öland i wor nadoge Heres oc Riksens reesa som her Berndt nog vetterligt war som tha war yppeste hoffuitsman för flotten finge wi ej annen swar af hanom än at kunde wi förmoode med wor nadoge here at han finge ther befallning pa wille han gerne skicke oss till godhe for:de skot annars stode hanom icke thet att gjöre, hvilket swar wi ey mycket straffe kunne, uthen besin-

nedom ther aff ej swa groft wara som ryck-
tet gikk Samme tal hafde oc the gode men
knut andersson och Niels Ericsson nu i faste-
lagen fra Calmara komne och gjorde her Be-
rendt orseckt i alle motte Ej wethe wi hel-
ler annat än her Berend är opfaren til siöös
till wor nadoge here wid there pass etc.
Skriffuelse finge wi aff Tyskland tvenne oc
trenne at Kejsaren hafuer tappat tvenne strii-
der sedan Mechaelis och ty troom wi intet
fruktande i then motta Tesslikes oc at Lut-
ters ketterij gaar fast till baka Wi sendom wor
broder her Electo i Skara nogre copier wi
finge aff gyllene aaret her i riket then mene
man til gode, hoppes oss at i them ey försym-
me wele uthen hellre ypne secken med grifen
är giffnen e hvad som hwar seger *Item* wi haf-
we latit slaa oss en saltpanna kunne i skicke
oss till en god salt siudere wele wi thet gerne
förskylle och hvad deel i hanom tillseie pa
voro wegna till löön etc. epter theres sed wele
wi eder thet skadeslöst holle Wi tacke eder
gerne och wor fadder thesslikes för fiskin i
oss sende thet wi altid gerne förskylle vel-
iom hwar wi kunne med goode Thet gud ken-
ne then wi eder evinnerliga befale Wi trom
at Jacob Lille skall holle wor oc sin ordh

widmakt i framtiden Han oc hans medbröder holle än nu fastelagen swa lenge wi holle widh sengen Helser wor fadder med monge gode nätter aa wore wegna Citissime ex Lincopia anno domini 1525 feria 4 proxima post dominicam Reminiscere Solito nostro sub sigillo.

Super contributione decimarum Diocesis Strengnensis littere Domini Magni Sommar Electi ibidem. Fol. 90. v.

Wi Monss med guds nad Electus till Strengenäss oc Capitulum ther sammastäds helse eder alle dandemen som byggia och boo etc. kerlige med gud käre venner hafwer wor kereste nadige here konung giffuit oss tillkenne at hans nade grannelige bade med breff oc bud förstondet haffuer hurulunda then omilde man konung Christiarn stemplar och vinlegger sigh med alle herar och förstar i Frankrike oc Tydzland at the skole honom aateh införa i thesse III rike oss oc alla födda och ofödda till ewig skada oc fördärff för hvilka saker skull hans nade ingalunda kan giffwa the ryttare och kryssfolk utöfver som Hans nade nu i landit hafuer epter at all sölfberg och kopparberg

äro nu mycket förlagde oc kronones renta formindskat oc ganske stoor utleggning varet hafwer ty betröster hans nade ingalunde at löna them med saadana sold oc peninga, the begere Therföre är hans nades kerliga bön och store troo oc liit til eder alle dandemen i eder, sognar at i willen än nu som förr uppa thette aaret gjöre som andre dandemen ower riket gjorth hafwa oc hielpa hans nade oc riiket med nogen deel aff eder kyrkes tiende halfdelin eller tridingen Swa kyrkan beholle iu sig till gode thet andre till wiin oc wax pa thet at icke allmogen betunges skal med nogra nya utlegning eller ganga frelsene fraa aaker oc äng om landet naget pa trenger thet Gud förbjude then wi eder allesammens kerlige befalle Scriffwet i Strengnäs feria 6 post invocauit.

Magnus dei gratia electus Strengn. et Capitulum ibidem. Fol. 90. v.

Sinceram etc. Kere Here epter thet wi alle andelige och werdzlige uppenbare vetha at then omilde man K. Christiern akther oss nidertryckia oc förderfwa om han blifwer oss owermechtig therföre ligger oss storlige makt pa

att förstyrke oss med krygesfolk som swadane kunne affverie, bode ridswenner oc fotkneckter at almogen oc wore bolfaste men swenske bönder ey skola gaa fraa hustru och barn eng oc aaker woga theres liff för utlendske men som opte tillförene giort är etc. hvilket ther til eget folk worom nadoge herre aff cronones renta omögeligit är att uppeholla uthen hans nade kan faa nogen hielp af then helige kyrkes renta, oc epter thet att monge kunne enom hielpe beder hans nade oc wi kerlige at j läsa thette breff for socknena ther som i tinge beweken-des them att gifwa riikena oc hans nade till hielp noget aff then helige kyrkes tiende i aar faller, thet nemsta i kunne umbere pa thet at fattige almogen ey skal betunges med nogen ny utleging skickendes the peninge hiit med thette samme bud Oc beder hans nade at j försökia och sigia the Svenske foot gongere som liggia uti edert proosteri att the scole faa theres klede och penninga till gode reda thet första hans nade kan them faa tillhopa In Christo valete Ex Strengnäs Anno Domini 1525 feria sexta post invocavit solitis nostris sub sigillis.

In vitulo.

Haffwe wi aff monge hans anslag wel förmerkt at om han sik till oss giffve skulle ville han hafve fri tiltafning in pa the tydske oc danske oc wi thet hanom skulle tilhielpelige ware med hvilket han intet annat ment haffwer än, att han wille komme nogen twedräkt emellan oss the tyske oc danske oc emellan then menige allmoge her inrikes thet han med sitt tyranni oc onde wilie tillfelligere kunne bedrifue Hafwe wi oc förstaat att han hafwer haft sine bodbärer her in i riket som sig för swadanna listige bedrägelse icke kunne förwackte them föregiffuendes at om han werde radende skulle warde bättre köp pa salt etc. än thet nogen tid warit haffuer, yttermere haffuer han haft sin bud till ff. k. om äktenskap at hon och hennes barn motte komma till riksins regement till hvilket obestand hon haffwer latet sik bedrage och haffwer sedan oss med sine tillhengere hemlige bland then menige man swadant ryckte pa stemplat att wi icke haffue vetit hwad tid eller stund wi oss her inbördes en stor uppresning skulle förmode. Thesslikes hafwer her p. c. onööd rympt up i dalene ther han pa oss the grwfeligeste lyguer haff-

haffuer diktat som nogen tid aff eth förrädeligt h. betenkes kunne om her Steens barn, oc att wi ingen förögen haffwe uthen the ther allestörste föraderij moot riket bedriffuit haffue besynnerlige Ärkebeskop Götzsteff then han seger oss ackte intage i Riket Oc ther före sig haffue rympt Wi haffwe oc förstatt at han oc alle andre oss ther pa stemplat haffwe Are i eth förädeligt förbund moot oss med for:de Sewerin med swadana förräderj hafue the gongit epter wore welferd i thette aar oc kunnom ty ingen liit sethe till for:de Sewerin ty at han iu dagelige meere sik förstärker, oc ingen förfare kan huad han ther med i synnet hafwer Thet hafwer han giffuet til kenne at han än nu wet eth land för sik ther han wet sik med forwarit; Oss hoppes doch at then lycke skall hanom her icke skee.

Ad dominum Regem de decimis Ecclesiarum totius diocesis. Fol. 91. v.

Deuota mej recommendat. tam reverent. quam debite premissa. Werdes eder nådes högmecktighet wele wethe at sidan iach for no-

gre dagar fick eders nades breff om then kyrketiende her nidre i landit hafver jack warit til samtal medh en deels aff eders nades embetzmen tesslikes oc med nogre faa andre gode men the iak viste eder nade synnerlige benegde wara huru thet ärende best foretagas skulle åt thet uthen gensegen eller owilie kunne framgong hafwa Swa epter then legligbet nu är i landit raade the meere fraa än till for monge saker, bode för then skyll att i fred wille allmogen ingeledes samtycke om then sölfhjelp utaff kyrkene med minre än them wart loffwet at kyrkerne skulle ecke warde vttermere betungede. Ej är heller mer än II aar sedan eder nades embetsmen annammade her swadana tiende somme stadz for clippinge oc sommestads elligies thet allmogen nu liike kärth holler Swa oc för ty at her nidre är hard tiid pa spannemol aff III mrk geller tönnen oc meste deelin aff the fatige om aakren ej skal liggia osadder trenger til at borge och läna aff theres kyrkia tiende som eder nad wel merke kan, Ligger oc akern osadder och komber sidan noget haart aar will oc tha fölie myget umtall, ej heller faller nogen merkelig forwaret tiende i thetta aaret, eder nade kunne haffue nogen merkelig hielp utaff

Oc kunne ware nyttokt at eder nade widerlagde sine embetsmen allestads at the uten weld underwiste eder nade hwad rykte tall och legligheter är i alle landsänder at eder nade kunde ther laga sin ärende epter Gud alzmectig geffue at all ting till thette ärende och all annen till riksens bestand motte haffwe framgong epter eder nades wilie, hvad gott iac kan ther till styrke will iak thet gerne göre epter myne förmage Loot oc eder nade i fiord pa Öland oc flere städz i Calmara Lään anamme alle tiende deler Kan och swa wara att eder nades trong saa tillsegie ath eder nade thet ingaledes afsätte kan meden här är swa sed att XII men aff hwarie socken regere kyrkenes ärende med kyrkiawerenderne kan swadana hjelp ej skee med nogen god lempe uthen sochnenes wethscap och samtyckiä wil iak tha gerne ther om schrifwe epter thet eder nade tha synes rad wara thet aldra ytterlegeste iak an at eder nade motte faa anthen then ene deel eller then annen, e-huat thet kan hielpe Om the borgere läye i clöstren thet eder nade omrörer wart till swaret i wastena aff radit Ej beströster iak heller ther emoot giffue eder nade rad ther till at nogre utlendzska retter skulle indragas i riket

i swa motte nogrom till tunga mot eder nades egen eed Sweriges lag och kyrkenes gamble friheet oc rätt, then eder nade hafwer loffwet oc swurit styrkia Thet är annan skääl i the land ther clöster funderes aff eronones lään eller annen renthe med nogen swadan tunga at patronen wil ther liggie aduent fasta eller annen tid. tha han wil ga til guds bord at tiena tess rolegare Gudi Som i Dubbrau wid Rostock Hellenoo wid Gripswoll oc annen stadz flere, hvilke clöster som äre swa rikelige aff theres patroner funderede at the swadane tunge wel draga kunne utehn clöstrets skade oc gudstjenstens nederleggende oc uttryckes i fundatien som faderlig rätt med swadana tunga, Alvastra wart funderet aff K. Swerke aff hans hustru drottning Ulwilla morgen goffuer gammelt frelze som fundacien clarlige bewiser, oc hörde aldrig til cronan, Nydala funderade wor förfader Bescop Bitzle mest aff bescops bordzins gods och renthe Wretta aff gamble konung Karl* Swerkesons aff hans eget godz nu öfver CCCLX aar oc ey aff cronones som wel bewisligt är, och är ty cronone myget ogenth som flere ther noget uptage hon inthet nederlakt hafwer. Elliges hafde eder nades förfäder framfarna konunga och andre forsta i Swe-

rige sig her innan ej försymmet heller än i annat som mindre kunne wore om the hafde förmerkt sig nogen rett ther till haffue Thet doch aff ingo för eder nades tiidh hafwer warit tillbudit än tha at konung Christiern swa thet som annat onth sagdes i akt hafwe Är oc thenne articel en aff the för hwilke gamble her Steen Sture hwars siel Gud nade och Riksens Raad förhulle k. Hans riket före i monge aar at han ej aflagde i Danmark swadane borgerleije som alle thenne III Riksens Rad i Calmara afdömpt oc han sielf beseglat hafde Epter thet at swadana tunga war mere med woldzwerke än med nogrom rett pakommen, helst i the Clöster ingen cronones förläning hafde thet konungslige welle ej tillhöre och ty kere nadige herre epter thet att nog umtall är kommit bode innanlands och utan om thenne skriin etc. som eder nade vel-förnummit haffver syntes mik raad till nogen tiid thette ärende bettre besöwa pa eder nades-gode behag ther thenne ärende ytterligere wel betrackte än iak schrifwue kan ty verr! thet jak doch gör i en god akth i hwad eder nade kunne annet föegeffues, thet then alsmechtig gud kenne then eder nades staat och welmage werdes beskerme och formere till sin gu-

deligh tienst oc riksens longlige welferd Citissime ex Lincopia anno utsupra dominica letare que est in castrino anunciationis marie Solito meo sub sigillo.

In vitulo.

Werdes oc eders nade wele weta at för thet giftemaal mester Olöff giorde i stocholm epter thet han war infra sacros fordh är mycket umtall i landet at swadan ärende skulle skee i eder nades huffutstad i riiket helst ther eder nade haffuer sit dagelige wesende oc motte theraff i framtiden komme mycken oredhe naar dömess skulle om arff epter swadane giptermaal epter lagen seger at prestebarn ey skole arfue meer än annan horbarn, när lagmennena oc andre andelige eller werldzlige dommare ey wele döma moot lagen warder thet tha skutit in til eder nade, Oc warder tha eder nade oc swa göre eller döme moot bode keseres kyrkennes oc wor egen lag emot sit lypthe Wore ty rad at förtage swadane ocristelige gerninger Ty at j greken och the land som ther till falle haffuer aldrig warit tilstatt fran apostlane tiid ath the som wore in sacris motte sedan gaa til giptemoll, än tha at the som wore gipte motte tage ordines med

nogre welkor epter theres lag, oc är för then skyll för:de mester Olofs gifthermoll ey rätt hionelag eller ektenscap uthan är j ban aff swadane gerning epter kyrkenne rätt. Görer ty för gudz skyll oc hielper til thetta retta som en cristin förste bör at göra Til huilket mik hoppes then alzmectig gud giffuer eder naden til riksennes heder oc eder nades evig gode forskyllen aff gudi oc alle rikens helige patroner the eder verdes beskerme fran alle onda.

In 2:do vitolo.

Kere nadige Herre som eder nade sende mich en hoop breff wid XX:de dag them förskicke till Calmara med mit egit bud som iach oc giorde Tha eptter budet ey torde wel giffue sig in i Calmara med ther wore ingen breff med til herr Berend för thet rykte som tha gick wart mik til raade at iak screff herr Berend om mine bysser iak miste för öland j eder nades oc riksenis reesa ther nu liggia pa Calmara at iak motte faa them i gän, ffick iak tha ey annan suar aff hanom än om iak förmage kunne at han finge eder nades befaling ther pa wille han tha thet gerne göre, Huilket swar iak ey wet straffe kunne uthan ther aff wel kunne besinne at ey swa grofft

war som rykthet geck om hanom Elliges haffde iak tha strax scriffuet eder nad till om iak annat förfarit haffdhe Oc bode ty eder nade gerna om eder nades ypne breff ther pa at iak finge myne byssor i gän Jak fik nog stoor skade pa thenna reesa bode pa Sip ffolk Bysser oc Werier oc alle mine swena pa theres harnesk oc alt annat the aatte swa ath the fatigkarle ther ogrepne untkomne til skogen kwnde sik ey yttermera beuise än the giorde tha the grepe then erenogisel sielff X:de med steen oc staafra oc förde honom her up med gambla sönderhuggne baather ther laage i stranden Som eder nade wel wetterligt är Oc tog eder nade tha strax Booberges hered oc Aska hered fra mik swa at iak ingen then deel haffde igän aff Cronan ther iak kunne rese med eller the gode karler skade med som the tha finge i riksens resa oc Bodè ty eder nade gerna at iak motte at minste nyte mit eget Jac tacker eder nade för thet beskermelse breff eder nade mik gaff pa myn oc kyrkennes äger, huilke iac thog ey haffuer nyutit för nogra aff eder nades embetzmen ther mik i sommers nest förliden giorde stort hinder oc orett pa mit fiske i norcöping oc wille förwende kongs aadran thedan hon aff aller

haffuer legat oc niddömpt haffuer warit af III landz syner huar eptter androm som beuisligt är Oc än tha at emellan kongs adran oc mit fiske skiuther en berges rygger som mest synes owan wattnet kongadran inthet tilmeenss Görs mik dock hinder moot lagen för awnd skyll oc ingen annan skäl aff en del aff the borgera ther ingen unne gott utan sik sielffue, bode iak ty gerne eder nade om eder nades upne breff at iak motte nyuthe mitt som andre dandemen sitt epther lagen, ytthermerer är iak inthet begerende Thet oc alt annat gott iak med eder nade kerlige wil förskylle altiid gierne Haffde iak och gierne scriffuit eder nade tilförende till men iak haffuer ey förmatt uthan hollet her til wid sengen alle thenne fasthe.

Littere Gustavi ad nobiles et communitatem smolandensem ut compareant in dieta arbogensi. Fol. 93. v.

Wi Göstaff med gudz nade Sueriges oc Göthes utwald Konung etc. Helse eder alle oss elsckelige hulle troo undersaather friiborne frelsis men köpstedzmen, crononesskatskyl-

loge bönder landboor oc menige almoge som bygge oc boo uti Smalandh, kerlige med gud oc wor nade Kere wener oss är förekommit ath uti sombliga landzender her i riiket föres monge handa tall oc rykte ther onde stemplare haffua ostad kommit ther twedrekt oc obestand aff födes thet gud kenne lenge noogh haffuer warit i riiket swa at oss allom nw wel maa ledes therwid Therföre haffue wi nw förscriffuit wort elschelige riikes rad menige adelin köpstadzmen oc noget utaff huart herede kring om alt riiket at the mööte skole med oss i arboga then annan söndag nest eptter philippi et Jacobi nesth kommendes Ther at förhandla oc ranszaka huarss skyll eller thet är ther sliike twedrekt aff komme kan oc ther sidan samfelle:ga med huar andres radh beste motte finna at wor hedzschelige fiende Kong Christiern oc annor flere icke skole ther nogor tröst aff faa eller biuda sik hiit til riiket igän til alles wores förderff swa nw som tilförende optha skett är Huar saa hende at the gode herrer riksens rad menige adlen oc then menige man som ther församblat bliwer synes at swadan brist finnes hoos oss att them i nogen motte mishager wart regemente wele wi tha ther utinnan lathe oss redelig finnes

ey aktendes gaa fra thet the oss segendes warda antingen them synes oss bleffue skole wed regementet eller ey Epter theres begerelse oc bön anamade wi oss thet omak pa Tha wi aff them för herre oc Konung utualde wore i Strengenes Ther the oc alle pa hela landzins wegna sworo oss hulla oc troo wara Huad them synes nw ther skole the platt ingen mootstandh haffue utaff oss Swa at riiket för then skyll skall komme i noget obestand Wi haffue nesth gudz hielp warit then samme som her til dags haffuom wor haljs ther wogath at komme riket utaff thet förderf ther thet utj kommit war weet gud at wi gansche nödokth see at thet uti noget nytt obestand komme skall för wora skyll Huarföre är wor begere oc wilie at i alle frelses men huar wid sitt nampn ther sitt frelse bekenne will giffua sik til för:ne möte med ij förstandige men utaff huar köpstad, en aff radet oc then annen aff menigheten Teslikes oc ij myndige bönder utaff huart heredhe som wel underuiste äre om allom edres oc then menige mans wilie theres törffthelighe goode rad pa alle edres wegna fördeele kwnne med the gode herrer oc men ther församblede bleffue aff huilket rad endrekt oc rolighet eptterfölie ma Haffue vi

och spoort at j bland annat löst tall som i bland then menige man aff onde stemplere föregiffuet är at Seuerin Norby skulle her i riiket nyttig wara till regementeth thet dhoch ecke förmoendes är at then menige man lather sik nogen tälie i thet sinne wel betenkendes hvad skade oc förderf han haffuer i alle sine dager bedriffuit in pa Svenshe men Oc är än nw Konung Christierns tienere oc besworen man Wore för then skyll inteth twiffuel at riichet komme i Konung Cristierns händer igän Doch huru ederth sinne är i thetta oc annen ärende bede wi at j lathe oss ther om med för:ne edre fulmectige förstaa edre mening ther wi oss altiid gerne eptter rette Oc j huad motte wi kunne wethe edert oc menige Sweriges inbyggres beste göre wi altiid gerne thet gud kenne then wi eder dandemen allesammens ewerdelige befale Scriffuet paa wort slott Stocholm Warfrwe dag annunciationis Anno Domini MDXXV. Under wort secreet.

Ad dominum turonem iönson. Fol. 94.

Sinceram etc. Kere her ture gode besynnerlige wen vi tacke eder för eder scriffuelse

oc the tidende j oss tiilbude ibland them tycker oss alle werst ware wor fadderss siukdom förhoppendes at honom skal liide som fasten liider Wi haffue och hafft wor part her till ehuru gud teckes her epter Wor gudzson Jacob lille haffuer oc hafft waaren sex eller vij dager oc gaff vdouer sedan honom icke behagade embethet Thil tidende ma i wethe at för nogen tiid gaff sig her berend till siööss med en iakt up til wor nadige herre huad heller pa hans nades leyde eller ey wi ey fulleligen wethe Strax han war upkommen sende wor nadige herre sin kögemester Niels erikson ther med at aname Calmara slott som han oss oc underuiste i nedferden, huilket the pa slotteth ey undergaa wille för än herr Berend komb sielff til stedes ehuad ther aff kan födes Swa finge wi oc breff i thenne dager at Seuerin lopp genom Calmara swnd med xii skip at unsethe sitt folk paa Selssborg oc Awss och seges her menlige huad sanning kan wara wy ey wethe at han lagde till slotthet med ii iakter och wart uplathen en tyme eller ij oc tweke ther monge udinnan om han ey fick med sik ther aff Niels stenson oc then henrik iwthe Thet wi dock ey troo Huru Seuerin och the Skanske herrer atskelies will

snart warde man warth Gaar epther hanss wilie warden ther huadzske them eller oss till gode utan är fructende för Konung Cristierns aatherkomme all thenne riiche oc synnerlige suenske men till skade. Item om then inbyrdes twedrekt som i scriffue tycker oss alle beste rad ware at hon aff lagd worde Oc at j oc flere aff riksenns rad ther noget hörde kunne wara wille alwarlige tage therutinnan oc radlegge wor nadige Herre at hans Nade wille thet lathe till noget gott medel inbyrdes at ey skulle utlendzsche tage ther aff tillfelle till riksenns oc alles wores förderff som nu senest i her Steenss tiid oc opthe tilförende skeet är Oc haffue wor nadige herre inteth latith oss första om fru Cristines eller herr Berendz szaker Oc kwnnom ty ther inthet tilgöre Hans nade wor dragen aff Stocholm nid moot Nycöping som ryktet gar men huad breff eller bud han fick pa wägen wi ey wethe, Drog hans nade strax til bake til Stocholm igän The pa Stegeborg kwpa oc rede fast till kan ej wara orad ehual pa komme kan oc flere the slotten haffue giordt sammeledes, huad her är yttermere för tidende finne i i thenne innelykte copia om thet möte i Arboga Then alzmectig gud werdes

foge all ting til thet beste Thetta fatige riiche motte eth sin komme til fredh ther nu haffuer hafft ingen stadig fred i xxvii aar sedan gamble herr Steen begynte thenne ofred huars siel gud nade then wi eder euinnelige befale. Helsom wor fadder med monge gode nätter aa wore wegna huad eder är till kerlek göre wi altiid gierna. Citissime ex curia nostra Noor Anno etc. feria 4:a ebdomade penose Solito nostro sub sigillo.

Item fick min herres breff oc tidende annan dag pasche nidan aff landet at Seuerin tingade med almogen pa hiortzberga landzting i blekung oc gingo ther hanom til handa blekingesfara oc liisterboo pa Konung Cristierns wegna, Oc klocka Odensdag lases hans upne breff i Gydinge hered oc the hered ther omkring at alle skole wara honom fölaktige til Lunde landzting med the andre heller han wille straffue them uthan nad. Item om palm mondag kom Kong Fredrikes breff i legred til herena för awss scriffuit pa flensborg dominica Judica at Konung Cristiern är sielff aff lopin ffran westfart med ii swor skep oc en hoop meth sma skip med kriiskfolk Oc at nogre dager för palmar: lopp then bayeske flote

genom swndet LXXX swor skep huilke alle satte wid krooken Oc gisse monge at nogre aff them hörer Konung Cristiern till.

Litteræ domini Regis responsales super novissimis litteris domini per P nielsson, magistrum pabulature apporte. Fol. 95.

Premisso nostro sincero favore. Wi fingo nw eder scriffuelse Verdug fader först om then kyrketionde som wi begeret haffdom at then staar icke wel til tagende eptter then legglighet nw pa ferde är etc. Swa förmode wi at j wel haffue merkia kunneth ath wi samme tiende ecke haffue begerat uthaf nogen kætj eller therföre at wi wele i nogen motte wara kyrkenne förnäär uthan för then skyll. at cronones renta ecke will tilräckia till swadana utlegningar som wi haffua oc ingalunda kunne wara föruthan epter then legglighet som nw är Som oc the gode herrer oc män riksens radh som her til städes wore med oss wid xx:de dag Jula oss radde at wi ecke än nw skulle owergiffua alt folket som är Knechther Skepere och

oc Batzlyder etc. för monge szaker skylld som ecke göres behooff aff förtelie för eder the i wel sielffue besinne kwnne Therföre epther ecke är tilfelle till at faa för:ne tiende till hielp ther doch then menige man minsta afsaknaden aff kende äre wi kerlige begerendes edert szinne oc gode raad huad anner bethre lempe wi skole finne til at uppeholle riksens twnga med then nw i vor tiid mycket större haffuer varit oc är än i noger herres tiid tilförene Sedhen scriffue i om the borgarelege at thet wore utlendzskom rettigheter etc. Swa vethe j vel at utlendzsk rätt är ey all platt onyttog man kan taghe ther aff swa mycket skääl oc nödtörffthen tilseger. Ey heller haffue vi sätth epter nogen utlendsk rätt uthan allena epter nöden som her i riiket är til ath holle hesther pa stall riiket til förswar som nw ganska mycket behöffues. Vi äre ecke alzstinges swa fiende löse her i Swerige som somblige setie siges före the ther icke annet tenke än pa sitt eget beste oc inthet huru riket skal förswares Oc ther i screffue at härmed skedde emoot kyrkenes friiheter oc emoot lagen ther vi suoret haffue at holle etc. Wethe i vell at nööd bryther lagh ey aleneste

menniskes lag uthan understundom gudz lag. Huar vi ecke nödde vorom som för:net är sannerligen vi ville thet eller noget annat som owant är ingelunde begere Oc scriffue i med sliike borgarelege niderlegges gudz tieniste vore vel sant om ecke annath wore gudz tieniste än fööda en hoop skrympthere oc en stoor part Uti eth lösaktigth leffwerne liikeruise som ecke vore gudz tieniste at akthe thet mene beste hurw riket oc tess inbyggere skole beskermade bleffue Oc som i scriffue at thenne clösthern ecke äre fwnderet aff cronone oc at vi för then skyll inthet haffue med them bestelle etc. Om saa aldeless i sanning är at cronan haffuer instatz tilhulpith i kyrkes och clösters fundation ther vele vi besporie oss om Man thet kwnne vi legeuel utaff wort föge förstand besynne än doch i thet ecke besinne vele at thet frelze är haffuer först varit under skatt oc sedhen frelst giffuit ecke pa thet at konungen skulle sedhen inthet haffua göra thermed som i scriffue man ther skulle konungen skee tienst före Om konungen inthet skall haffue bestelle med kyrker oc clöster huar bliffuer tha then tieniste som aff frelzsit gaa skulle thet nw wnder kyrkier oc clöster är Therföre betörffue i ecke scriffue

at Cronan haffuer ther inthet niderlakt oc bör för then skyll inthet tage ther upp i gän Ther udower när vi thenne för:ne skääl ecke haffde seger doch legeuel huariom enom redeligbm man hanss samwet at j nöden ther riiket swadana twnge pa hengher bör iw alle drage twngen, som sigh, theres godz, oc ägedelin velie för fiendene beskermed haffue eehuad thet är kyrker clöster munker eller prester Besynnerlige ther ecke anners yil til recke etc. Yttermere scriffue i at j ingen deel haffue aff Cronan ther i eders oc edres' tienares skade kwnne med uprette etc. När i vele betrakthe för:ne stycker om fundation oc begynnelsen till eder renthe pa kyrkennes vegna vethe vi icke om i kwnne swa platt drage eder i fraa cronen swa atj henne inthet plictoge äre Som i scriffue om thet laxafiske utj Norcöping etc. Förmode vi at eder förtenken at vi scriffue eder till i wintres aff Sudercöping at ther var clagamoll uppa at edert fiske var bygdt cronan oc androm til förfangh Oc atj skulle haffue edert bud ther när vi ville som vi oc tha giorde haffue ther syn uppaa oc atskilieth med lagen Om eder är ther med orätt sketth som i nw scriffue thet lathe vi in till gode men Yttermere scriffue i om mester Oloffs

gipthemol veth gud at vi aff thet gipthemol ecke wiste förrer än thet skett var ty vi vore pa then tiid i Upsale Dock nu strax vi finge edres scriffuelse hadom vi honom för oss underuisende honom eder scriffuelse oc the skääl ther udinnan vore oc begerendes vethe huru han then gerning eemoot gamble sedueniện förswa̋re wille Gaff han oss för swar at han thet vel swa med gudz lag försware wille at ther om ingen nööd eller feel ware skal inför rättferdoga domare som besinne kwnne om gudz lag ecke böör gaa för alle menniskes lag Epther swadana hanss swar ath han owerbödig är at sware ther om till rätthe kwnne vi hanom thet icke förwegre kan han icke försware sik ther lathe wi hanom föresörge Doch som i scriffue at hán för then gerning skyll är i ban tycker oss aff wort föge förstand underligt ware at för ecktenscapet skyld thet gud inthet förbudet haffuer ther är man i ban före Oc j bland edre kyrkennes personer för hoordom Jomfrwkrankelse oc andre flere slemheter ther gud haffuer förbudet är man inthet i ban före epter pawens lag ffór huilken stycke oc flere swadane haffuom vi hört at utlendes begynnes the mycket för ackthet warda Doch eptter vi höre

at utlendes skeer nw monge swadan gipter mol fförmode vi at her bliwer wel med tiiden om handlat huad lofligt eller olofligith är ther wi oc nogen rättilze eptter tage maagom her i riiket Synes och eder scriffuelse ther inne haffue atj ecke alzstinges mene mesther Oloff för ty hanss giptemoll kan ecke mongom wa-re till skade man i mene oss ther med liker-niiss som i gleddes atj ther med kunne haffue tilfelle till at lathe beskriie oss för then som eder synes, Sammaledes oc om the shriin än doch i vel sielffue vethe huad kost oc täring vi i fiord haffde Oc vorom för then skyld stelte oc nödde till at tage samme skriinss sölffuer Doch hoppas vi legeuel e huad i scrif-fue atj för annet folk alltingh vel uttyden till thet besta Eder her med gud befalendes Ex arce nostra Stocholmensi feria iii in maiorj, ebdomada Anno etc. XXV Nostro sub secreto.

Ad Nicolaum Oloffson in Stegeborgh: Fol 96. v.

Sinceram etc. Sedan wi finge i gar edert breff om yttermere wor nadige Herres folk til wo-re clerker, haffde wi them til talss oc lathom

them förstaa then skade i Upland skedder war pa the brende städer etc. Goffue the oss ey annet til swar än at en stoor deel aff them haffde hollit thet folk her, till bode i fiord oc j aar ower sine makt vor nadige Herre til vilie flerer än bode lincöping oc Skenninge hollit haffue thet vi oc vethe sant wara Oc förr än the vilie yttermere twnge undergonga än then menige man owergonger ower heele landet vele the förrer owergiffue the arme geld the haffue Annen swar kwnne vi ey faa aff them I wastena haffue the alterisle hollit liika twnga med borgarena, huad i Sudorcöping skett är förmode vi atj vethe bäther än vi, vi haffde gierna kommit up till thetta herremöthe oc haffde vi ey the misfelle som eder oc thenne landzende vel vitterligt är oc bede ty eder atj vele vel göre oc göra vor Ursekt när i komme til stedes Altiid till gode bettalning om gud wille föget eth sin kunne bethre varde Then wi eder ewinnerlige befale En Lincopie in castrino Marci evangeliste Anno etc. Fol. 97.

Regis electi ad dominum date responsales super litteris domini. Fol. 97.

Premisso nostro sincero fauore etc. Werdigh fader vi giffue eder til kenne at vi ru i thenne daga haffua fongit vort sennoga bud i ghen fraa Lybka, ther seya för wissa tidende at emellan konungen aff frankriike oc keyseren är standen en mectigh slaktningh oc at samma konung j frankriike bleff griipen epther saa är kan vell aff merkias at thet örlogh emellom the ii herrer varder vell optagit oc at keyseren vell faar ther med all the vilkor som han begärar och haffuer för then skull tilfelle til ath unsetia Konung Christiern aff huilka j mage förstaa om vi ekke nogh redelika szaker haffua til at begära the borgareleye förhopandes then mera gudz tienist medh ske atj the motthe kunde riket oc then menige man warda beskermat än at ther medh skulle alenest oppeholless eth löst parthij thet j szom oss synes allenest holla för gudz tienist Haffuer och Seuerin Norby skriffuit Konung Christiern till at han haffuer vell kunnet herutj Suerike oc teslikes j dannemarc saa mycket tuädrekt at samme Konung Christiern ingen nöd skal haffua at komma till syn weldighet

ighen oc scriffuer sigh veta ther god raad till som copierne utaff the breff han til sammakonung med sith eget bud förhindret wart j wägen förskikkat hade klarlige Inneholla ligger oss therföre aldra största macth pa at see oss om och bruka till vor beskerm alle the stycker ther vi för gudi oc med alle rädelighet bruka kunne at riket oc then menige man motthe bliffue vid sigh oc huru thet gaar om nogen eenskyld hoop then och vell skall finne ther rööne oppo om anners gar an vel med then mene man Vi scriffue eder til j systens om thet herramöte j arboga beraamat war then annen sundagen epther sanctorum philippi et iacobi förfodandes therförinnan för:na vor senningabud ighen komma swa äre the nu alrede ighen kompne oc kräffuer sigh sa theres werff oc swar som the faat haffua at för:na möte j arboga beramadh motthe gaa förra oppa än som vi utscriffuit hade oc epther arboga än sedan brent thet gud bätre haffuom vi sat westeraarss för steden oc tiiden för eder oc andre goda herrar oc män aff raadet then nästa sundagh epther philippi et iacobj bediandes atj tilsamme tidh ville eder till samme Westeraars benäla The andra som frelsismen köpstads men oc andra aff

then menige man kunne tha komma till then andre söndagh som först ütscriffuen var Thetta ma j giffua the goda men tillkenne aff radet j östergyllandh at the sigh ther epther retthe Eder gud befalendes En arce nostra Stocholmensi feria iiii in maiore ebdomada anno 1525, nostro sub secreto.

Ad Dominum Regem electum Gothorum ad dietam Aroscensem. Fol. 97. v.

Devota mei recommendatione etc. Högmektig förste kere nådige Herre än thaa at her äre monge tidende om then skade Seuerin Norby fongit haffuer pa sin skep han haffde i bleking ther meste deelss seges wara brend aff hanss eget folk oc nogre tagne aff the lypske Veth iak doch ey ther om nogen full sanning anners än som nogre klerker mik underuist haffue ther i gaar komme fra öland huad annen tidende oc legligheter nu äre j thenne landzende vethe eder nades embetzmen ytterligere underuise än iak kan scriffue fförmoor iak at eder nade fulkomlige veet min förfall oc vanmectighet til at besöke noget möothe huilket eder nades embetzmen oc all thenne

landzende vel vetterligt är Huad deel iak eder nade tilscreff för nogen tiid om mester Oloffs giffthermol etc. kenner gudh war giort för eder nades swa ytterlige som mit egit beste oc huad glädy iac eller nogre dandeman kan theraff haffua i thenne min ollerdom oc krankheet sätther iak til then alzmectig gud som veet alle sanning Mester Oloffs ursekt till mik är kommen är med monge ord oc liithen skääl ehuar hon komber till ransaken oc bliffuer vel tilswaret. Eder nades staat oc högmektigheet werdes then alzmectig gud beskerme til riksens longlige welferd. Ex lincopia anno etc. die spinee corone.

Ad Nicolaem Oloffson. Fol. 98.

Sinceram etc. Wi haffue förstat aff nogre wara swena sedan wi senest eder tilscriffue at för noget spliit ther kommit är emellen Jogan birgeson oc per knuthson huilket oss är swa högelige emoot som eder thet gud kenne, akte i lathe feyde the andre wore swena ther inthet kwnne i volla Swa epther Lagen inneholle at man bör ey hempnes pa annen oc annen gör gerningen Tyckte oss redeligt oc rättuist wara atj eder ecke förhas:de med nogen

swadan befaling för än geruingen worde skälige ransakat i begges vores närware haffuer tha eders skyll tha gör j ther till huad eder bör kan oc anners fynnes at vor haffuer giort oskääl vele vi thet swa offuerrätte at en annen skal see ther vedh at ey skall göres behoff at biude ii garde tilsammenss för ii karle skyll helst i thenne tiid thet nyttogere är at huar skulle wara then annen till bestand oc vilie som gode naboor bör huar annen göre Drwckinskap gör opte owilie bröder emellen vore swene äre opte swadane widerfaret ther the haffue leget smoorde pa sotteseng i theres herberge aff andre ther komme in pa them och *skamfäret them* Ther the föreuiste sig inthet ont aff oc vardet ille hamnede ey kwnne vi vende thet annen gode karle i samme brödz, som the annen woro, til nogen owilie, som ther kunne inthet i volle uthan hafft mycket tolemoot i then motte oc monge andre motte för eendrekt oc god grannsemie skyll Äre i oc satte i then stad som i nu är at städie bode fatige oc riike til lag oc ret oc straffe volssverke swa vel som vi huilket oc vor kere nadige herre tilsagde then menige man pa burspraaket i Westerarss pa hanss nades embetzmenss wegne som oss är

tilscriffuit Raamer all ting i thet besthe Oc biuder oss till herom eder vilie, thet förskylle wi med eder gerne Thet gud kenne then wi eder befale. Citissime ex curia nostra Noor 4 die pentecostis Anno ut supra Nostro sub sigillo.

Ista conclusa sunt in dieta Aroscensi. Fol. 98. v.

Aff Cronones ränta huad thet helst är skal man holle iij karla aff cc mark med god harnesk oc hest swa god som xxiiii mark.

Item. Then frelsisman som haffuer xx mark aarliga ränta skal holla hest god om xxiiii mark och drage tyg.

Item. Then som minne räntha haffuer än xx skal haffua gott skytte tyg armborsth eller röör oc hest epther hanss förmage pa thet han nyte ma sitt frelze oc ecke tuinges i skatt honom undantagendes them bether förmaa med feyden staar.

Item. Teslikes alla änker som xx mark ränte haffua xxiiii mark hest oc gott drage tygh The som ecke xx markes ränte huffue en god karl med armborsth eller rör.

Item reknendes lest korn för xvi mark ört: Tynna smör för x mark oc c iern för iii örte.

Ad dominum turonem. Fol. 100.

Sinceram in domino dilectionem, reverentiam et salutem. Kere her ture broder oc besynnerlig gode ven ma i vethe at vi finge för nogre daga breff fra Lypke aff mester Oloff oc andre at j tysland haffue sik sammankastet eth mectelige swaart partii ey aff Lutthers ketterii alstinges oc seges haffua intagit mong slott oc städher oc sammansatt nogre articulos her innelykte Then secta wil bliffua wid then helge cristeliga troo oc huarken försaka pawen eller keyzaren eller andre theres naturlige herre Utan vile haffue them för herrer oc ey för sine tyranner som her till skett är Huilken ther sik ey vill atnöye lathe Then akte the för alzinthet uthan segie ingen wara mera friiboren än then andre huarken med skapelse eller aaterlösn Oc som oss synes är then sekta til synnes förnedrer all adell som Luther pa then anne siida aktade giöre thet gud förbiude the skulle nogen tiid makt fonga Vora bönder om the till komme skulle skulle wel

tenke ther till, helst the som ingom äre werre än theres egna hosbonde uthan the dandemen noget gott wetha oc är ty rad att lydes till i tiid huad ende then secta will tage eller then andra. Item wi haffde gerne sett senst wi eder tilscriffue att radet haffde sik winlakt förliike all merkelig twedrekt inbyrdes e mellen wor nadige Herre oc dalerne oc alle andre at ey skulle noget örlig begynnes inbyrdes pa nytt som tess värre nw är skett j Calmara Ej haffde vor nadige herre eller riiket thet förskyllat aff herr Berend om han än minre haffde warit betrodd om land oc lään, huilket han haffde ower alle andre Vor nadige herre sende honom ned til Calmara til Niels erikson at han ey skulle komme pa slotthz Begick herr Berend thet med fagert tall at han bleff betrood med Lypthe at komme paa slotthet at förhandla med sin suene at Niels erikson skulle faad pa vor nadige herres vegna Oc sidhen han kom igän til Niels erikson i staden beddes han leff pa nytt ga pa slotthz igän huilket han fick pa sin äretilgörende Oc tha han dagen ther epther gik aff slotthet oc war kommen pa broona komme hanss swena epther honom aff slotthet oc grepe honom paa kwanswiiss till baka oc slogo

strax hanss folk aff slotthet in i byn epther Niels erikson huilken ther noge unkom blott j en skiorte, ffinge the bort hanss kädier Ringer oc kleder vedzske oc penninge Oc bleffue ther slagne xiiii aff borgerna yngre oc äldre oc nogra grepne in pa slotthet Swa scriffue oss vora swene til vi ther haffue liggiende epter wore nadige herres befaling Thetta skedde pinges daga afthen ffregedagen ther epther lopp herr Berend aff slotthet oc hanss broder med frw Margarette med alt thet beste ther war, söder uth emoot Rutnebyy oc giorde then henrik iwte ffrw Cirstin tiente til höffuitzman pa slotthet huilkin ther haffuer när sik Niels stenson oc vid L. karle En esping aff herr Berendz karle lopp sidhen eptter honom Ther skickede sig i vegen för honom moot awa skär til hest Oc Olof Laurenson grep ther xi aff them tha the landstege iiii bleffue straxt slagne Biörn smoswen oc the andre förde han til Calmara Ther Biörn bleff strax affhugien och i tysk med honom ther Nielss eriksons wädzske tog, oc seges nogre breff wara funnin när Biörn smoswen oskelige utscriffne moot wor nadige herre, Nu är för ögonen huru örligt gik til i fiord pa gulland thet monge frucktede oc heller haffde sett

en swensk höffuitzman Saa huad som gömss under snön gaar up med tön Mycket ont haffuer herr Berend kommit ostad oc kwnnom ey första huru han thet nogen tiid vil redelige beskydde för herre oc förste eller kriiges knekther huar thet kan komme Huru han haffuer hollit sin radz eed hulscap oc manscap han vor nadige herre tilsakt haffuer kan huar man merkia Oc giffuer tilfelle til stoora missloffue pa frw Cristines wegua Vi kunne ey annat merkia än Calmara slott haffuer mera warit riket til skade än til gangn oc stadenom sammaledes När staden wore wel besithen med infödde men wore han mera riket till gangn uthen slott Tha motte cronena legge sik skatten til gode som ther aarliga förtäres epther vort föge sinne Staden förma alle dager holle crohena swa monge til tienist som slotthet när om trengde oc sin stad än tha förwaret Oc the äre alle lönthe, man tha hörde ther merkelig visord beplictning breff oc insegle före för misfelle skyll i tilkommende tiid Gud giffue wor nadige herre finne rad faa slotthet igän för än the finge undsätning elliges är frucktendes at thermed begynnes lankt örlig ther huar man är trötther aff Eder

her

her med then alzmectig gud befalendes Helse wor fadder med monge gode nätter a wore wegna Ex Lincopia anno etc.

Ad valuas per .... curatum in contracta ydrie sub ejus sigillo in euidenciam exequitionis facte. Fol. 101.

Item som vi haffue tilförende scriffuit eder til om thet lypte som i oc edra med loffuare oss tilsakt haffuen med samnade hand óm then förlikning i giorde mellom oss oc lasse nielsson i swa motte at huatzske han eller noger anner aa hanss vegne skulle nogen tiid affbrythe eller henne uppriiffue huilket oss warder inthet hollit uthan haffuer hanss maag Niels scriffuere käntz ved vort huss oc wora medarffues i stocholm uthan all lag eller rättegong B[illegible]e vi eder atj ville vare förtenkte her utinnan at oss worde hollit för:de edert breff oc lypte oss uthan skada Huad förfongh oss sker i then motte tale vi til eder oc edre medloffuare atj vel göre oc vender oss icke thet till owilie Lagen segia quod actio semel extincta amplius reminiscere non debet. Oc vor lag segia at tha som lagliga är vart för enom tha

är wart för allom som främmermeer kwnno ther aa tala Oc at ey bör tales aa sett maal oc bött elliges kwnne aldrig nogen sak komme til ände Aff tha at vi thetta ey nyuthe mogom Item then Nicle Oloffson pa Stegeborg kommer her myget ont ostad med sine stemplingar i ffiord haffde han en landzsyn pa wore äger oc fiske i Norrcöping i wore frawaro med vi wore i Jöncöping oc epther thet han tha ey kwnde faa med nogen skääl eller lag tilfelle wort fiske ödeleggie haffuer han thet nw uthuggit med woldzwerke oss til stort homoot oc merkelig skade Gud goffuit j wille kalle honom hem i gän til westergylland her haffuer han warit alt förlenge endelss Item wor nadige herre kom til Stegeborg i thenne dager akthendes sik til Calmara med swor skott om hans nade än ther är eller ey vi ey vethe til skäls, ty at wi haffue mest hollit widh sengen. Itemm in Christo valete.

Ad Dominum Regem Calmarnie existentem per manus Nicolai iogansssons vernaculi domini mej. Fol. 102.

Devota mei recommendatione &c. Högmektig förste kere nadige Herre verdes eder nad

vele vethe at än tha at mik är j thenne nest förledne aar myckin orätt oc öwervold skett i monge motte, huilket iak dog aldrig för eder nade clage ville för then dagelige umsorg oc kymbring ther eder nade haffuer hafft oc än haffuer för thenne lange örlig altiid förhoppende at thet motte komme till en good ende epter eder nades egen begere at eder nade motte faa tess bethre tilfelle skicke huariom lag oc ret som thet behöffde, Doch nödges iak uw beclage then stoore dorätt oc voldzwerke eder nades fogte pa Stegeborg mik giort haffuer pa mitt fiske i Norrcöping, huilket han nw med owerwold oc uthan lag haffuer uphugga latit sedan han thet med then landsyn eller nogen lag i fiord ey bekomme kunne medhen iak war när eder nade i Jönköping Saa epter för:de mit fiske är ingenstadz bygdt konunges aadrene til förfong uthan skiuther en clippe them emellen ey heller är bygt aa noger annen mans uthan aa kyrkenes egin äghor, verdes eder nade vele unne mik at iak motte som alle andra bygge myn ägelott mik til nytte oc ey truges moot lagen legge mith öde androm til gagn oc mik til scada, epter ingen annen vill legge sitt öde mich til gagn Ey kan heller noger man seye med

skääl mitt kar wara nytt awerke yttermere än änner, eptter thet stood för oc j herr knut alffsons tiid, helst meden all kar ther i strömmen teslikes oc laner e huem the helst tilhörer äre all ny affuerke oc ey warit aff alder ower manne minne, uthan aff alder haffuer warit östninga oc tener oc ingen annen fiske reskap som med breff oc leffuendes vitne nog beuislegith är, herinnen verdes eder nade giffue mik gönsteligt antwart thet iak altid gerne ödmychelig vil förskylle Äre her ingen merchelig tidende iak kan scriffua annen än the i Bremen haffue öwergiffuit thet gambla theres ketterij oc geffuit sik under then helge troo oc kristne kyrke Tess gud see loffuit then eder nades staat oc högmectigheet werdes longlige beskerme till riksens oc tess inbyggeres longlige welferd Ex manerio meo Noor oct. Visitationis Marie Anno utsra. Solito meo sub sigillo.

In vitulo.

Kere nadige herre sedhen breff var scriffuit fick iak eth eder nades upne breff om the gotz Eric iönsson mik underlagt haffde i thet heffde byte för tuna Swa epter thet är eder nades rätt ingenstadz för när enär eder

nade teckes honom förfölie lathe, än tha iak ther oppa haffuer gamble herr Steens opne breff under eder kere faders oc flere the bestes aff riksens rad incigle oc sedan unge herr Steens oc menige riksens radh Gud alle theres siel nade at iak för:de gamble herr Steens breff motte nythe oc bruka pa all hanss köpe gotz i östergylland epter hanss breffues lydelse uthan affslag etc. doch haffuer iak minne giort än mik tildömpt war oc inthet wederkentz uthan then ene gardh sedhan iak haffde lathit förkynne bode pa landstinget i Lincöping oc swa pa heredztinget ther garden ligger bode för:de breff at huar motte vethe med huad skäl iak oc kyrkene ther till kommen war Beder iak ty eder nade ödmykelige ey at enest för then skade iak ther aff haffua kan at eder nade ville verdes thet oc all annen swadan ärende late förföle med rette uthan öweruold som eder nade tilförende sakt haffuer om för:de gamble herr *Stens köpegotz oc frw Ingeborges arffua* etc. Oc huru thet kwnne vara tillbörligt at eder nade skulle sta mik til rette för swadane affteckt uthan lag besinner eder nade vel yttermera än iak kan scriffue Verdes eder nadhe herom biude mik til sin vilie ther iak mik altiid gerna eptterretter, quam

iterum dominus deus felicem conservare dignetur.

Ad dominum turonem. Fol. 103.

Sinceram &c. Kere herr Ture broder oc besynnerlig gode ven Vi wore hiit kompne til Wastena oc haffdom tenkt oss til wora landboor i leena mottom doch affsethe thenne resa för misstanke skyll etc. ther aldrig komber ende pa, haffue j nogen merkelig tidende aff dannemark gioren vel oc biuder oss till Äre her ingen merkelig tidende annen än ath nogre pa wora side i Calmara haffue faat skade Synnerlige Olof Larenson ther war berykthet för en fulltage karl gud föge all ting til thet beste then vi eder ewinnerlige befale Helse wor fadder hustru Ingeborg med monge gode nätter aa vore vegne Vi finge i vaares aff barfrösthz skade pa wora örther som Jacob tureson wor kryddegardz mestere kan yttermera edher underuise elliges skulle vor fadder lenge siden faat the ärther wi henne loffuat haffue. Citissime ex vasteno Anno etc. decima nona Julii Solito nostro sub sigillo.

Jac magnus pederson oc staffan Oloffson borgomestare i Vasthena kennom oss haffua hört leesas oc seet saa lydande breff ord fran ord som her eptter följer opluppat oc oskad med heel oc weelbewarat Insigle.

Om Vastena fiske i Motala. Fol. 103.

Wi Henric med gudz naad beskop i Lincöping Arffuit Trolle i bierkwaer Östgöta Lagman görom weterligt ath aar epter gudz byrd Mcdlxx nono Dagen nest epter kalixti Thaa kom fför oss i biskopss garden i Vastena beskedelig man Oloff Larenson Vastena Klosters embetzman Oc kerde till Anderss nielson Oc Oloff henningson i biskops mothalaa hollsten i ffroberya Oc Jaghan benctson i kellwesten Som lagliga stemdhe waare om olagaa ffiskeri som är ströneth oc andre olaga ffiske redskapa som the plega brwka j mothala aa ffför:da Wasten:kloster oc allom ägandom till skadhaa oc fförfong Thaa sagdom wij them swaa ffföre oc dömdhom ffför rätte at för:de ströneet oc annen olaaga ffiske redskaap skole alstinges her epter afflegges Oc skole the som rätte ägande äro i Aanna oc inge aandre emellen hundzsten oc mothalaa broo bruka syna Notadrect oc Lägnät Saa ath the skeliga setthes inghom

till förfang Som gambla goda sedwenior warit haffua ffordhom aff allder Scall oc inghen makt hafua som ägande äre i siönom eller ffiskevattnet then paa godzeno staar at draga noghen ffremmande in i ffiskerid med sig uthan fiske Oc bruke ther sielffuer fförbyudandes allom oc huariom serdeles med sig i nogont her emoth göre, eptter thenna dag weed sina IX mark ffför waar dom Oc vj marker ffför Lagmanssdom. Till yttermere förwaring hengiom vi waar Secret oc insegle nedhen ffor thetta breff till witnesbyrd Datum Anno die et loco Ut supra.

Till mer vissa at wij förscriffne saa lydande breff hört oc seet haffuom som förscriffuit star Tryckiom wij waar insigle paa tessa utskript som scriffuen är i wastena Sete Luciæ dag, Anno domim TCLxxx Octano.

Ad dominum Turonem Jönson. Fol. 103. v.

Sincera &c. Kere herr Ture broder oc synnerlig gode ven Äre her ingen merkelig tidende i thenne landzende vi kunne biude eder till om uthan at vor nadige herre haffuer fongit stor skada pa folket för Calmara

oc vi teslikes pa wore swena ther samme äré slagne oc somme leffua med litet liiff Dock fick hans nad legeuel gud tess loff slotthet in med deckting en oc lath storma ij resor en dag tilförende oc rettades ther LXXVI karla aff them ther laaga pa slotthet somme halsshuggoss oc somlige stegledes Niels stenson tog hanss nade til sig Oc gaar för rykte at hanss nade akther sig strax til gulland med folket oc seges at Seuerin norby sende tiit først folk oc lõpa uth oc in med sine iakther när them lyster til visby slott ehuad sant kan vara Wel kunne vi gisse at thet the lypske nu haffua för handen om gulland är skett aff langom förtankom thet vi altiid haffuom frucktat Gud foge all ting i thet beste then wi eder ewinnelige befale Helsom vor fadder med monge gode nälter aa vora vegna oc seger henne at vor gud som skader inthet Citissime ex Lincopia ultima mensis Julii Anno &c.

Ad dominum turonem iönson responsales. Fol. 104. v.

Sinceram et reverentiam &c. Kere herr ture gode besynnerlig ween Thet j oc edre

kere söner äre veel förenthe oc förlicte om thet rum aff eder skiccat är til gudz tienist tyckker oss ganska weel wara at thet motte tess heller ved mact bliffue hollas At rätte eders gode act wi gerna styrke wele alt aff gott j vare mact kan vaare kenne gud gerna gö-rende epter eder scriffuelse oc begere Om wora Legligheter saa til sade Teslikes tykker oss veel vara thet wenliga skiptte mellen eder oc edres kere söner giort är Oc war thet besta som i then motte göres kunne Thj at *altiid är obekymrat best* vi vare pa vegen j sommars till eder actendes dogh ffor vaar nadige herres personlige tilkomma motte vij setie then rese utaff huilket ganska nittict oc well war för monga saker skull Dog allt liko-well epter thy wii haffua loffuat oss till Sten Arönolff Acte vi nest gudz hielp fullfölia wort lyffte oc pelegrims rese neer bettre kan wara tilfelle oc bettre weger een the nu är epter thj vii ekche förmaage ride som eder vell veterligt, oc tha vele vi laga vaar ärende ep-ter eders scriffuelse oc gerna komma til eder Senne wi waar gudz son Jacob lille heem til eder, kerlige bedendes atj dagliga lathe honom scriffua Sa framt han ekke skall glömma thet han haffuer leert fförty han haffuer got nemma

maan han motte dagliga idkat Om hån skal behallat thet han haffuer faat. Är her inghen merkelig tidende vi kunne eder tilbyuda Ejheller förnummit haffuer hwru then lybske degtingen förelupin är om gothland Oss tykker at the Lybske oc the danske kiffua fast om then deel som mera androm än them tillhörert haffue i nogen wiss tiidennen therom eller hwru thet herramöte sig förlupit är j. kopenhamn Saa görer weel oc byuder oss til therom thet oc alt annat gott förskylle vy med eder gerne kenne gud then vy eder ewinnerlige befala gerne görende huad eder är til vilia oc gode Citissime ex Lincopia anno domini &c. die castrino nativilis marie virginis nostro sub sigillo.

Ad Dominum Regem electum. Fol, 105.

Högmektig förste kere nadige Herre Äre her ingen merkelig tidende i thenne landzende iak kan eder nade tilscriffue annen än om then oxe hielp som eder nade senast rörde i sit breff etc. haffuer iak latit bestelle med kyrkenes sysleman oc annor min bud epter eder nades wilie Oc som eder nade rörer i eth sitt breff at then aa till Norcöping fraa roxn motte

förwendes till Sudercöping, kan iak ey heller annat merkia än at thet vore i thet menige beste för heele landet, om bergh eller annat meen swadane skyrd ey kwnne betage thet förstħ wore grannelige betraktende oc ransakende helst ower then skoogen emellen Nooeth oc skrwmmelöse kärr aff nogre eder nades embetzmen her nidre ther med sig haffde nogre andre förfarne men till swadana arbeet Oc at samme eder nades embetzmen motte sig förwete med ägenderna om theres gode minne som ägena skulle tillate huad thet wore mere aaker eller äng etc. för eptertall skyll. Jak haffuer hafft samtall bode med köpstadzmän oc bönder the iak förmodde her inne förstond haffde oc samfelle sig menlige alle ther om at swadane skyrd skulle först begynnas ved Sudercöping oc up i aspalongen oc sedan up moot Nooeth för än vatnet sleptes ther uth at thet sedan haffde sin friia gong at thet ey skulle göre förmygen skada pa aaker oc äng som elliges skee ville Then noorss aan är oc haffuer longlige varit upskinert swa lankt wore äger tilsegie i thet näste, swa at wi epter eder nades raadh oc wilie thet gerne tilhielpe wiliom, förhoppendes at om kyrkian nogen skada tager pa sitt fiske i för:ne motta,

motte warda henne widerlakt med nogen godh lempe i annen motte epter eder nades skön Jak tackar eder nad ödmyukelige för then ynnest oc gott eder nade mik beuiste i wastena thet iak altiid gerna förskylle will epter myn ytterste förmage Thet gud kenne then eder nades staat oc velmoge verdes beskerme til riksens longlige welferd Ex Norcöping die sanctorum cosine et damiani mart.

Ad prepositos in gotlandia. Fol. 106. v.

Wi Hans med gudz nad etc. Helsom eder alle oss elschelige vore prosther oc menige clerkeriid pa gulland Ewinnelige med wor Herre nw vi hiit komme til öland at göre wort embete fwnne wi her crismalin som vi vid pasche tiid til öland sent haffdom eder til hande, mycket förwndrende atj ey haffue hafft edert bud epter then helge Crisma aarlige til domkyrkian som vi eder förr tilscriffuit haffue oc gammal sedh varit haffuer Huilke vi eder sende med thetta vort eget bud högli-ge förmanende oc strengelige biudende atj her eptter ey tage ther nogen swadan försymmelse före som nw är skett epter scriffuit stonder.

Maledictus homo qui facit opus dei negligenter. Vi haffde oc tenkt giffue oss in till landet om tet ej vore swa siidhöstis oc sent pa aareth Oc nödgomss therföre thet upsäthe til wor time til tess vi oss förwethe med then gode herre ther landet haffuer i wärie Doch öwer alt rade vi eder faderlige oc jemwel biude atj haffue gud för ögon oc synnerlig tilflykth til honom med afflatz messer oc andre gudelige gerninger at han ville see millelige til riiket oc then landzende med en good stadug fred oc then helge Cristelige trooss styrkelse at Lutthers partii eller nogre andre kette there ey skole faa tilfelle indrage till eder nogra swadana wille oc ketterii som i nogre tyske städer skett är Enfallige folke til evight förderf bode i andelige oc werldzlige motte. Vi göro eder oc kunnokth at wi haffue faat vor helge faders pawens breff swa at alle j vort stikt moge förtiene her hemme gyllene aaret som nu är inne likuist som the ther gaa till rom med swa förskääl at the som thet förtiene vilie skole faste iii dager swa som är onsdagen fregedagen oc lögerdagen til fastemat oc ga til screpte för huad clerk eller mwnk the wele keese Tha haffuer han makt them afflöse aff alle synder oc förwendhe all

lyffte i annen gode gerninger för uthan iiij the största Oc när man haffuer sik scriptad skall man giffua fattigt folk nogre almoser huar epter sin leglighet oc vilie Oc huar dag i the iii dage läse pa knää u. pater noster oc ave maria gud til äre för hans harde dööd oc pine oc före then helge kristelig trooss beskydding oc stadig fred ower all land oc riiche i cristenheten oc sedhen berette sig söndagen ther nest eptter Oc haffuer thermed förtient gyllene aaret oc ty alle synde förlatilse Oc är ingom budet uthan huem swa teckes aff en frii god vilie Thetta lather almogen förstande bode pa landet oc köpstad oc radleggen them til thet besta at the haffue gud för ögen oc aflegge sin syndeband uthan all försymmelse med the thet swa lettelige kunne bekomme Tess til yttermere wisse lathe wi trycke wort insigle nidhen för thetta breff thet giffuit är i köping pa öland die gereonis Anno xxv.

Ad dominum Nicolaum Smittherlöw proconsulem Swndens. Fol. 106. v.

Sincerremis nost. dilectione Reverentia et salute premiss Kere herr Cloffus gode be-

synnerlig ven Vi finge för nogen tiid : som- res nest förliidhen edert breff, pa huilket vi haffue giffuit eder erlighet tösswer swar än tha at wor breff äre eder ingen tiid kompne till hande uthan komme eth sin til danske medh storm oc aather til oss Oc eth sin fra Stralswnd igän med the swar at eders erlighet var ey tha tilstedes Swa kenne gud at vj altiid gerne göre thet eder kan komme till wilie oc gode i thee saker ther meere kwnne drage än then prebende som i om seriffue then eder kere son är inthet för good, huilken vi yttermere med eth bethre bröd förse ville eder til vilie om han ville giffue sig hiit i riiket till vor kyrke swa atj skulle oss tacke Vi haffue dock hört ath för:de prebende är behindtrat aff Doctor Zetseldo i Room Oc ville swadant pliterij till ewentyrss mere koste än prebenden kwnne ränthe Huad eder dock teckes herinnen göre thet staar til eder Thet vi scriffue herinnen göre vi i thet beste I äre pa bode sider wore wener Saagom ty gierne begges edres welferd oc wenlige endrekt Item som i oss tilscriffue om then Mickael pipere huilken sig oredelige skilde fra oss lothe wi tage till oss thet wapn thet han försatt

haffde

haffde när en borgare för nogra penninga huilket vapn vi eder erlighet nw sendom med thenne breffuisere, fförhoppendes at thet skal komme eder tilhande Altiid gerna görendes thet eder oc eders stadz inbyggera kan komme til gode Thet gud kenne then vi eder ewinnelige befale Citissime ex köping in Ölandia die sancti Bireronis Anno ut supra.

Ad dominum Conradum van Vickedhen capitaneum militie lubicen. in obsidione castri visbyensis existente. Fol. 107.

Sincerrimis nostris dilectionem et reverentiam &c. Kere erlig herre vi giffue eders erlighet til kenne at vi haffue förskicket thetta vort bud till gulland vort stikt oc spreell i vor rätte ärende oc saker till wore proosther oc clerkerii om wora tilbörlige renthe förhopendes at eder erlighet ey vele tilstädie at för:de vor rättighet eller intrado i andeliges saker skulle varde oss förhindrat i nogen motto aff edres embetzmen pa eders erlighetz wegne än tha at thet aff nogre the ther landet haffue

hafft i werie för eder tiid oss ey widerfaarit är Huarföre bedhe vi edert herredöme oc erligheth wele wel göre at foode oc främe thetta vort bud till thet beste Oc ey tilstädie at wore kyrker oc clöster eller wort clerkerii oc kyrkennes vordnat vorde emoot theres privilegier oc tilböörlige friihether ooskelige förtrykte med noghen oskälig twnge Oc synnerlige at thet Lutterske kätterii ey vorde ther stadt eller tillatit till gudz tienistens förstöring Thet wi gierne med eder förskylle oc oss till eder herinnan gunstelige förlate thet gud kenne then wi eder ewinnelige befale herom begerende eder scriptelig behagelig swar Ex manso sacerdotali parochialis ecclesiæ Köping in Ölandia die beati Gereonis Anno ut supra.

Regis magni ad communitatem Lincopensis diocesis pro ieiunio ferie 6:te ac Roomskott faciendo propter subitaneam mortem tollendam et euitandam. Fol. 107. v.

Magnus med gudz nade Konunger Sweriges Norges oc Skane Sende allom clerkom oc Leekmannom Serdeles huariom i Lincöpinges bi-

scopssdöme helso med gudz Vi kwnnigin ethre allmenneligħet elskelike At vi haffuom förstondit för visso rädelig tidende, huilken huar christen menniskio maa ferlika rädas. Ty at gud för menniskiona synda skwll haffuer ena stoora plago almenneliga kastat aa verldona med braadöda Swa at mestha Lothrin aff ty folk som wor j then Landom som westhen wor land liggiande är utaff the ploagana dööd oc staar nw om kring alt norge oc Halland oc naakas nu hiit swa at huart man spöör ther omkring tha staar swa starkelika at uthan alla sott faller folket nider alt sender at thet är helbrögda Oc döör uthan alla redzskap oc förmäle, att ehuar han umgangher är ey swa myket folk aather at ty gither til iorda kommit som fraan stjelper Nw för then kerlek oc varkwnno vi till eder haffuom ey uthan store umsorg rädoms vi för aldra vorom misgerninga skuld the samma plago oc dööd öwer waarom almoga komma skola stempnendom wi wore wiisa radgewara till wor boda biscopa oc lekmän Biscopen aff Lincöpwnges kyrkio Biscopin aff Skare Herra karl näss kwnungason anwnd stwra Iserel bergesson Magnus nielson gregers stirtarwison riddare Joan christinason oc Niclass ingawalson, Sedhen Canica

aff them kyrkiom som biscopa wora eckie her swa braadelika i tolka stoora torpth kwnde ey til wora komma til lödösa raadende med them huad tienista eller ödmywkt ther skulde alla motta wara som gud motta blidkass aff oc sina miskwnd til wor nadelika senda, huilkom med oss samteckeːca syntes ath tesse sinne at alt folk ower swerikes riike klärkia oc lekmen gamalt oc ungt kwinkönss oc mankönss kommen till theres socknakyrkio fregedagen i hvario wikw ölne oc barfötte oc kennes wedher sin gud hans rettwiso oc hans vold med retto ödmykt, gongin tha om kyrkio med heliedomom hörin messo med gudelica aakallan aa then dagenom, offren sitt offer aa altaren then peninga som thet formaa then andra almosa thet formaa Thessa offer skola kyrkia varendana skipta mellom fatiga manna till prestens nytto skal thet samma offer ingomlundom wendes ella kommo fregedagen hvary biudom vi oc radom hvariom christno manne fasta veder vatn oc bröd, huar thet ej will at minsta aff hollda aff allom fisk oc fasta wid ööll oc bröd. Tessen messo skal vara aff varo fru at hon werdoges bedia sin signada son för oss att sino wrede fraan tesso saligo lande wenda for vora ödhmyukt skuld.

Till tesso messana hafuer huar biscoper i sino biskopsdome XL daga afflat giffuit allom them som när äro stadde oc retteligo screptade ärw hvilket allom mannom radeligt är timmeliga göra mädan Gud haffuer hvariom stund tymma oc ämpne gifvit och räda aff sinom syndom Therföre radom vi allom mannom med helsamliko raade at hwar man medhen gud hafuer hanom än nakra stund giffvit rensa sit samvet oc gonga til scripta oc gjöra retta vidergonga med fulla ödmyukt för sina synder at när gud vill han vittia at han fynna han swa reedan at han moge gudi sina siell i hand faa Hvilkin ödmiukt vi hafwom till gudz nade hanom skal teckelikt wara oc for:do plago misskundeliga fraan oss venda Staddom vi oc thet at aff hvario christno mennisko unga och gambla manköns oc qvinköns skal giffva en swensker penninger gud til heeders och hans signade moder Marie then penning skal presten aff hvariom kyrkio med skälikom mannom haffva samman takit aa st:a Andersa dag Tesso penninga shola iu antwardass i dom kyrkiona med fullo rekenscap, tha theras gäld är sammankommit tha skolom vi med biscopom oc voro vande ther om sitia oc hogxsa hvad vi skulom gudi oc hans signade moder

nokon heder göra then som oss allom samman till tarfwa moga komma boda leffuandes oc dödom *). Ty bediom vi eder oc radom aff allom kerlek at hwaredra i sinom stad lyde ödmyu:ke med kerlek tesso wora skepan oc gongo til skrepten oc betra sik vider gud för syna synder med fullo ydrelse retto vidergongo oc tesso tieniste som eder är nu kunnogat til at gud tesso plago at minska i tesso riike med sinom nadom.

Ad Aruid Vestgöthe. Fol. 109.

Sinceram &c. Veter synnerlige gode ven som i schreffue oss om her Larens aff Böda at han swa skildes ther ved, thet är thet minste vi haffue moot hanom thet vi oc minst akthe aff alle the saker vi haffue moot hanom ther bade för oc sidan skedde äre Än tha at han annet seger för eder, som vi första kunne aff eder schriffuelse, hvilke han doch till gode nyte skal yttermera än hanom ellgis borde etc. Vor fadder screff oss til om her Oloff aff Asby hvilken oss skamlige belugit hafwer pa vor

*) I marginalen är härvid anteknadt: "Romskott var. I. pg. aff huar menniskio och gaffz vt S. Andreæ dag."

heder oc äre Vi akte säte then sak för gode herer i rette oc haffue en dom för oss, när swa är skett, hvad vi tha för hennes skyll göre eller late kunne henne til vilie tha skal hon finne oss velwillig Han haffuer mykit ot:olige oc oärlige bewist sig moot oss swa at ha:m ej borde hafwe umgenge med gode men Som hans egin handscrifft oc rakenskap vel bewiss Löner han swa flere god gerninger som han hafwer giort oss ta blifwe j icke förglömde med tiiden Saadana osanninges man haffue vj än ingen funnit Gjören thy vore ursect•nar vor fadder Wele vi framdeles yttermere schriffue henne her til om när vi faa yttermera stunder. — Item akte vi nu drage genest hedhnen aat vastena genom östra herede, hvar oss thetta oföre thet ey betager Vi vele doch biude til thet beste sompt gaa oc sompt aaka huru vi kunne. Gjörer vel och glömmer icke thet verff i högesby som vi eder förre tillschriffuit hafue Oc haffuer Severin eder swen oss loffuat ath han skall draga eder thet till minnes vi haffve skyllning til hanom at han swa gott som stal sig fraa oss i liongby Vi förmode doch komme til mötes med eder paa thenne resa Eder her med Gud befallende Helse wor faddra och Gudbarn

med monge gode nätter aa wora wegna Ex Madasöö vi die nativitatis Domini Anno eiusdem MDXXVI.

In vitulo.

Item som i loffde oss at eders fogoter pa öland ej skulle befate sig med vor eller kyrkenes saker Synnerlige med thet Danarff om wora clockara hustru i myckleby Bede vi eder at j vele undervise edres embetzman therutinnan The twägipte karle pa Ölandh haffue vi latit mana och uppenbor:ca lyse utum kyrkia ty kan thet ecke bliffwe hembligt Ithem Torsdags om natt hafde kastat sig samman eth partii aff Arby sogn oc gjorde hemsökning. dörebrot oc bittogamol pa en wor Landboo i Liongby, oc vil varde en stoor penninga sak bede vi eder at J late thet icke onepst wara wor rett oförkränkt thet är skett merkeligt woldzverke sedhen vi foore tädhen Item bede vi oc eder at j vele annamme en fast borgan aff then borgare Matts Larensson för thet skendelige oc orede:ca aaroop han hafver kommit oss paa &c. Iterum in Christo fauste valete.

Littere Regie Maj:tis ad totam communitatem östgoticam super nova Contributione facienda pro eius debitis soluendis apud Alemannos &c. Fol. 109. v.

Vi Gösteff med Guds nad Sveriges och Göthes etc. utvalde konung Helse eder alle oss elschelige dandemän som bygge oc boo uti Lincopings bescopsdöme kerlige med gud och synnerlig gönst oc nade kere venner vi giffue eder till kenne att vi nu haffue warit till mötes her i Vadstena oc samtal med vort elschelige Reksins raadt Swa ibland anned rikrens wor dande ärende förhandlade wi om the swaare geld .riket udi kommit är i tyske steder för untseting the haffue gjort rikena med skep Byssor oc wärier etc. Thesslikes med penningar ther folkit med löntes tha vi toge oss före at driffue ut konung Christiern alles wore hedzske fiende för hvilken skyll vi oc riiket staa i stoort roop i fremmende land oc skolom til ewentyrs ther med miste vore gode vener oc faa them til owenner om for:ne geld ey snarlige bettalit varde oc skolom oc förmodhe at theden oc hiit skal ther forinnen ecke. föres hvarken Salt humble eller annen deel som

riket behoff görs Therföre haffve vi swa ower enss warit med for:de wort Riksins rad at ther epter skal legges en hielp paa Stederne ower alt riiket oc tages twedelena utaff all kyrketienden omkring alt riiket i thenne winter for:de geld med betales moge Swa hoppes oss at når i dandemen alle förstaa redhelighn hvarföre swa skeer Ath j ther med wel äre til fredz Oc göre vi thet mest för then skyll at j dandemen haffue ther aff minste saknat Oc ären nog therför uthen förtungade med then gierd som pa lagdt är til then vor kröning hvilket vi oc vel vethe eder vilie vare at hon ey lenger fördröies skal I hvad motte vi kunnom withe alles eders beste gode gangn oc longlige bestand göre vi altid gerne Thet gud skal kenne Then vi eder altiid gerne befale. Schrifuet i vor stadh wastena 16 dag Januarii under vort Secreet &c. Anno &c. 1526.

Ad D. Regem de Aaby in möre. Fol. 110.

Högmectig förste k. n. here verdes eder nad wele wethe Jach fick eder nades breff i afftes som iak war nyss komme ower sundet in

i mööre giffuit pa St. Martini dag pa Stockholm lydende om thet herremöte eder nade beramat haffuer i vastena &c. Hvilket möte iak gerne besöke ville epter eder nades gode rad oc scriffuelse om iak haffde her nider then foordenscap iak kunne giffue mik up men som iak ej haffuer for thy iak kom her nid i höstes til Öland med skep Är oc fööret mik swa under ögan her nider at iak ey beröster giffue mik saa snarlige up Uthen kärr oc moosar kunne swa bäre at iak kan bruke sledan Jak förhoppes dog eder nade yttermera vel vet min forfall at iak ej forma ride oc Beder ty eder nades högmectighet ey vele vende mik thenne min skelige urseckt oc laglige förfall till nogen ogönst eller ovilia then iak aldrig förtiene vill Thenna här allmogen i thenna landzende haffuer titt oc opte astundit oc begeret bade fermelse oc anner deel som mit embete pa rörer nu i thenne förlidne aar än tha at feyden haffuer mik thet lenge betagit Oc haffde varit bode then helige kyrke oc mik olydig oc genstyrtig i andelig rett om iak ej haffde nu kommit her nid Jak haffde oc mitt bod udöffwer fra öland oc til gulland oc fick tedhen behagelig swar aff the Cappteynerer the slotthet oc landit haffue inne

Inge resenarer äre ther pa landit uthen then Lunthe ther ligger med xvi hester oc ej mer än vid C folk tillhope bode Tydzsker oc Dansker Eder nades staat oc hogmectighet then alzmecktig Gud till ewig tiid befalendes til riksins oc thess inbyggeres longlige salighet oc welferd.

In vitulo.

Teckes eder nade vele haffue mich thenne rese fordrag för min lônglige siugdom skyll om onde före tha beder iak ther ödmygelige om, hvilket om eder nade ej swa synes tha vil iak gerne rette mik epter eder nades scriffuelse om föret vill swa fooge werdes ty eder nade giffue mik sin vilie ytterligere till kenne Jak hafde vel aktid förbiide eder nades personlige komme her nider i Smoland oc sidhin warit eder nade fölaktig som tillbörligit vore för ty her gaar för rykte at eder nade akter sig draga in i vestergylland genom smoland i thenne her winter.

Pro ecclesia Berga in Synnererboo. Fol. 111.

Item quidam Swen gunnarsson parochie Bierga suoor oc vitnade epter sin faderfaderss ordom

at gamble her Abraham tog med wold oc welle Steckinge med wold oc welle fra berga kyrke oc med ingen annen rett.

Item Bonde oloffsson swor oc vittnade atj fyrersinss xx aar haffuer han minss thetta ärenden warit clagat om steckinge at berga kyrkia miste thet med fult raan oc therwdower slog her abraham wp kyrkiennes kista oc tog bort breffuen med samme rätt.

Item knut iönsson en man om lxx aar swoor oc vitnade thet samma ath hanss fader ther war om v. sinss xx aar sagde oc swoor thet samma.

Item knut person swoor oc vitnade epter sin faders ord at samme gard toges kyrkenne ifraa med ingen rätt.

Item Johan karlson swoor oc witnade epters sin faders ord om samme raan oc at kistan stonder än nw i samma kyrkia obött till witnesbyrd som min herre saa.

Item ambiörn gunnarson i qwandatorp swoor oc vitnade at hanss fader haffde samme clagemol pa her Abraham som the andre för:ne dandemen Thetta giordes i berge kyrkies sacristia för min heres i soknenis närwara die sancti agate virginis.

Pro ecclesia agunnered. Fol. 111.

Per anderson i gödeboda Per gudmundson i Finhult Oloff grim Niels gudmundson i tiwdkoo per i romala hylta per hylta Erland bondason Jogan i storkhult per i almptaass Birge i prestenäset Jöns korne witnade oc swoor at hanss fader bygde godzet försth up oc Oloff i myraraass Thenne her xij män witnade oc sworo at gamble Oloff galle lagde handena pa Agunnaredz kykia .wägg i soknness närwara oc aahöre oc swoor at kalssnääs oc marn skolle komme til agunnaredz kyrkia i gän epter hanss död Än tha at unge Oloff galle then gambless son haffuer samme godz i fra kyrkienne som hans fader för hanom med orätta ty gamble gallen bytte sig Godzin till fra kyrkenne uthan kyrkeherrens oc soknenes minne oc tilstand epter thet aastakra som han gaff kyrkenne i gän hörde henne swa wel til som kalsnääs oc marn oc ecke honom thetta swoorss oc klagades aff alle soknene för min herre pa agunnaredz kyrkegard feria 6 ante dominicam quinquagesime anno &c. xxvj.°.

Item Jöns person i Holma et twwe i haghult tritores ecclesie markared dederunt michi fidem ibidem feria 2 post dominicam

L:me pro vno electo boue quem dabunt domino circa Olai pro benedictione ymaginum dicte ecclesie Et pro eodem dederunt michi ad manus x marcas danicas quas statim assignavi domino petro capellano domini.

Item. Die Sigfridi in anderstad. Sag min herre eth permanssbreff heelt oc holllit vnder try insigle giffuit aff velboren man germund iönsson pa quernhult tranarydz kyrkia för xxvij mark hanss fader var henne skyllug Oc huad godzit var bätre haffde kyrkian gjort germundz nöya före Dat. 1432 die Michaelis i germundz insigle stood s:te anders korsfester Thet annet var herr Mons i Rydzby thet tredie mattie skyttes heredzhöffdinges i Synnerboo.

Fortsättes i näjsta Del.

Allmogens i Helsingland underdåniga Skrifvelse till Kon. Gustaf I af år 1531.

Wy äpter skriffnä män oc mennogä almogen som bygia och boo wthi Hälsyngalandh lathwm ider Högmäctoghethz oc mennwgha Rykenäns Raadh latom ider fförsta hwrru ledes våre ffårfädher ffynghe the ffrijhethenna ath the ffynghe ffara och wallra Kyöpstadom i mällen inrijkes och bytha ware waror oss til mathe taa haffwa gamble män saa wnder wyst Oss i dan tyth all fforwärnyngx ransakades i hwårre Landh Sagho i Swerghe hwrw ledes the kwnnä dragha syn skat wth och andra synna Rätwghet och i Oplandh ffans store Egedellar saa at the häde där ffor wärffnijngh aaff, Och somblygastades ffans iärnberg, koperbergh, syölffbergh och somblygastass Laxa aar och godhe skogher saa the ffaa skijnn ath györe syn skaath medh Oc tha ransakades j Hälsyngalandh tha ffandes inghe sadana dellar, som ffor skriffwath star, och tha lades redhe pännyngar i Kronnens skaat aff Hälsyngaland

galand oc tha lades Oss thet i fforwärffnyngh i gyen ath ffarra köpstadom i mellen in rykes oc ffor wärffwa oss pänyngar oppa thet at wyg kwnnom györe kronenäs skaath wth och mere warra rätwgheth, Oc ffor thy war waar skaath tijdher viiii dagar äpter Dystyngh oc the godhe män nagath hadhe sällia, tha ffynge the pänyngar och wndhsäthya täm som hemma ware saa the kwnne györe syn skath, Och saa haffwe gamble män wnderwysth oss at wy hadom tär breff oc pröffwelygia oppa, och the äre oss ffor kombnä, bidom wii ider nadhes Högmectwgh-hetthz ödmiwcheligen ath ider nadhz ffor warra böön wärdughes ath wnna oss här stadhffästelse oc pröffuelygk oppa, och mennughe man j Hälsyngalandh alle warra ider nadhes Högmectoghetz lydoge oc hörroghe medh hwlskap oc manskap som wii iderz nadhes loffvat haffwm, Ey mere ider wärdwghe nadhis tillschriffuath y thesse synne men ider werdwghe nadhys then alemäctwgan gud beffallandes Scriffwat oppa Dylzboo lando tyngh Söndaghen näst äpter paska, anno Domini MDxxxi.

Likheten med ett i RiksArchivets Samlingar förvaradt Original-document intygas af

O. Sundel.
RiksArch. Secret.

Responsum Contra Danos.

(Forts. fr. förra Delen, s. 246.)

Ad foedus redeamus. *insimul* clausula est in foedere, licere utrumq. Regem suum ius . . . . ab altero in causis civilibus, nondum fracto foedere, conqueri potest jure sumptus ingentes expendisse dominum patrem serenissimum in debellando Danie Regno, quando Dominus pater imposuit illum in Regno Danie, absq. aliis sumptibus quos fecit dominum patrem inaniter profundere, negari non potest pro Navibus, Machinis, Militibus, commeatibus arci-

Svar till Danskarne.

(Forts. fr. förra Delen, s. 256.)

Men vi återgå till förbundet. Man kan med billighet beklaga sig deröfver, att min Herr Fader användt stora utgifter till att bekriga Danmarks Rike, utom andra omkostnader till hvilkas fåfänga bortslösande det gaf anledning. Det kan icke nekas, att det för fartyg, machiner, soldater, proviant, öfvervunna slott och uppsatta segertecken, var en alltför ringa ersättning att erhålla några tusen Riksdaler, i ett elakt förfalskadt Mecklenburgiskt mynt.

bus devictis, tropheis constitutis, exiguem fuisse recompensationem aliquot millia Talerorum monete praue adulterine Megapolitane, Holmie cum opem imploraret & ante alia promissa fuere, Inter cetera promiserat Rex Danie in foedere Nobilitati Suetie colonos suos restituere, qui confiscatione aut alio quocunq. modo iniuste abalienati fuerant Regnorum in dissidio, quo pacto autem hoc observatum declarat efectus, dedit *vero* potestatem Domino Johanni Turonis recuperandi pagos suos in Dania & Norvegia, *quando veruisset* minime, Laurentius eius frater recepit ne sua predia

Då han i Stockholm bad om hjelp, och förut, var annat lofvadt. Ibland det öfriga hade Konungen i Danmark i förbundet lofvat att till Svenska Adeln återställa de Bönder, som genom confiscation eller på hvilket annat sätt som hälst med orättvisa blifvit dem afhände under Rikenas tvedrägt; men på hvad sätt detta blifvit iakttagit, är klart af verkställningen. Han gaf Herr Johan Torson tillåtelse att återfå sina byar i Danmark och Norrige: men då han återkommit, skedde det icke. Återfick hans broder Lars alla sina landtegendomar? ingalunda. Blef icke Nils Crum-

singula nequaquam concepta spes reddituros bona ablata nonne Nicolaum Crumme fefellit, certe negarunt Dani reddituros, donec viuebat, nonne Absaloni Nicolai retenti sunt pagi in Dania jure, errore ne & ambagibus deceptus fuit Comes Suanto in acquirendis terris avi sui Svantonis Guberatornis, quas possiderunt Majores in dania, distraxerunt ne animum Comitis Petri a fidelitate debita, quando existimauit se ingentia premia in Svetia atq. feuda amissa in Dania accepturum . . nemo negare potest, delectatus ne dominus Steno, cum audiret falso se Abrahami Broderi domos

ne bedragen i det hopp han gjort sig, att de skulle återgifva de gods han förlorat: det är säkert, att Danskarne nekade att återgifva dem så länge han lefde. Blefvo för Absalon Nilsson byar i Danmark med rätta qvarhållne? Har icke Gref Svanto blifvit bedragen med . . . . och omvägar då han skulle erhålla sin Farfaders, Riksföreståndaren Svantos länder, som hans förfäder ägt i Danmark? Hade de icke dragit Gref Pehrs sinne ifrån hans skyldiga trohet, då han trodde sig få stora belöningar i Sverige och sina förlorade jordegods i Danmark? . .
. . . .

acquisiturum, profecto summopere, contumaciter ne contra fœdus obstiterunt Danici Nobiles iure Rege suo negantes se numquam reddere velle villas, ædes atque feuda sibi pridem adiudicata in conuentu Calmaruiensi, cum Rex Johannes presidis iudicio, egre tulit dominus Abrahamus Erici, dominus Gostavus junior in Torpa, dominus Birgerus Nicolai, dominus Gabriel Oxenstierna, Ericus & Nicolaus Gyldensterni, d. Ericus & Nicolaus Caroli, dominus Carolus Holgeri, d. Canutus & Acatius Haraldi, dominus Ivarus & Magnus Ivari, Ericus & Absalon Antoni, Magnus Petri in Hansta (Häresta),

Blef Herr Sten glad öfver den falska underrättelsen, att han skulle erhålla Abraham Brodersons hus? visserligen i högsta grad! Stodo icke de Danske Adelsmännerne gensträfvigt i stridighet med Förbundet, emot sin Konung, då de nekade att någonsin vilja återgifva de hus och gods, som dem längesedan blifvit tilldömde i Calmare-Möte, då Konung Johan var ordförande i Domstolen? Herr Abraham Ericsson, Herr Gostav den yngre i Torpa, H:r Birger Nilsson, Herr Gabriel Oxenstierna, Eric och Nils Gyldenstierna, H:rr Eric och Nils Carlsöner, Herr Carl Holgerson, Her-

Annundus Stenonis, Ericus Magni in Broxvic, Familia Ribbingorum Westrogotica, Cafleorum, Gyltorum, Bondonum, Olauus Petri in Byrum, Olauus & Arnerus (Arvidus) Jone, Biorno & Johannes Petri, Nicolaus & Petrus Isacis, Georgius Aronis, Georgius Jone, Canutus Haquini & multi alij Smålandenses, Westrogoti, Uplandenses, Ostrogotiq. Nobiles, sibi hereditaria bona abrepta a Danis possideriq. videntes & iniuste nulloq. jure aut meritis posse comprimere superbiam danorum, varijs modis quesita restitutio in hodiernum nondum contigit, Iniquissimum videri potest illustrissimum po-

rar Knut och Åke Haraldssöner, Herrar Ivar och Magnus Ivarsöner, Eric och Absalon Antonssöner, Magnus Pärson i Hansta, Anund Stenson, Eric Månson i Broxvik, Den Westgötha Ribbingska familjen, Kaflarnas, Gylternas och Bonde-slägterne, Olof Pärson i Byrum, Olof och Arner Jonæsöner, Björn och Johan Pärsöner, Nils och Pähr Isacsöner, Jöran Aronsson, Georg Jonæson, Knut Håkansson, och många andra Adelsmän i Småland, Westergöthland, Upland och Östergöthland, ansågo med missnöje att deras arfvegods, som voro ryckte ifrån dem, skulle inne-

tentissimum Regem Gostavum Dominum patrem nullo modo propria hereditaria bona in Dania potuisse nansciscі, ideo aliter fieri non potuit, quin subditis ejus Majestatis ius suum etiam detentum, ut appareret danorum fallatia in contractibus. Non est pretereundum articulus; qui declarat utrorumque Regnorum subditos æquali jure iisdemq. privilegiis in utriusq. Regum regnis versari licere, quam spreti autem atque contemti sueci existimati a Danis ubiq. terrarum satis manifestum, veterem Gotorum progeniem colonos suos dicunt sub danis suecos tributarios fuisse glo-

hafvas af Danskarne, med orättvisa, utan all rätt och förtjenst. . . . . Den på flerehanda sätt fordrade återställningen har icke ännu blifvit verkställd. Det kan anses för största obillighet, att min högst berömde och högstmägtige Herr Fader, Konung Gostav, på intet sätt kunnat bekomma sina egna arfgods i Danmark; det kunde följakteligen ej annat hända, än att äfven Hans Majestäts undersåtares rätt blef dem förhållen, på det Danskarnas bedräglighet i öfverenskommelser skulle blifva känd. Man bör ej förbigå den artikel, som förklarar att bägge Rikens underså-

riantur. Perfidie fortissimum defensorem quemq. accusant, nunquam per Daniam tuto ire & redire licebat nostris, Öresundiano freto nos coërcebant, In summa: nullus fidus Suecus a Danis tutus erat. De communicatione subditorum Suetie, Norvegie & Danie mihi etiam commemorandum est, Danica communicatio nobis semper exitialis fuit, nullam honestam communicationem integro tempore Regis Gostavi, serenissimi domini patris, obseruabant, in nundinis publicis Civitatum Danie spoliebantur subditi nostri aut, dolose circumventi, merces amittebant, nonnunquam

tare äga lof att med likarätt, och med samma privilegier vistas i bägge Riken; men det är bekant huru Svenskarne anses förskjutne och föraktade af Danskarne allestädes i verlden. De kalla de gamla Göters ättlingar sina landtbönder, och påstå skrytsamt, att Svenskarne varit skattskyldige under Danskarne. De anklaga hvar och en af Svenskarnes tappraste Anförare för trolöshet. Våra Landsmän fingo aldrig med säkerhet resa fram och åter genom Danmark. De utestängde oss från Öresund, i korthet, ingen trogen Svensk var säker i Danmark. Jag bör också tala om kommunikationen emellan

de vita periclitabantur, frustranea lite cum illis incepta, qui patrie addicti erant, multis donis & illecebris abalienabantur, ad deficiendum à domino patre & me sollicitabant pellicebantq. postremo ne Legati quidem tuti erant a vi; si ipse in propria persona venissem, mihi non pepercissent. Porro in foedere insertum transfugas alterutrius Regis non suscipiendos, sed de ijs ius administrandum, quod si contigisset non licuisset, Bernardo a Melen tantum damnum infligere Regno suetie, proh! . . . . Ante foedus & post foedus Dominus Pater ab illo lesus fuit,

Sveriges, Norriges och Danmarks Undersåtare: Kommunikationen med Danmark har alltid varit förderflig för oss. Under min högstmilde Herr Faders, Konung Gostavs tid bibehöllo dē ingen kommunikation oförkränkt. På offenteliga marknader i Danmarks städer blefvo våra Undersåtare plundrade eller ock på svekfullt sätt bedragne, och förlorade sina varor, stundom voro de i lifsfara, man började med dem för ingenting rättegång, De som voro sitt fädernesland tillgifne blefvo afvände genom skänker och lockemedel, de lockade och tubbade dem att affalla ifrån min Herr

Christophorus Andree Æques efugit cum Registerijs Regni & tractatibus Cancelie turpiter, & plus quam turpiter, Laurentius Jone cum eram in Regimine unde vadimonio fracto obsides fefellit, ad hostes defecit, deficit certe in illo potestas nocendi, voluntas Regis Danie & ipsius non defuit in perniciem Regni Suetie, Martinus Johannis effugit in Daniam simul furti perjurij & proditionis reus, Matias Caroli cedem cum perfidia atque rebellione perpetrans a Danis in odium Domini patris defensus est, Matias Jone Cárolo Humpe interfecto dolóse una cum sceleratis seditionem contra me

Fader och mig: till det sista voro icke en gång Legaterne säkre för öfvervold. Om jag sjelf hade kommit i egen Person, så hade de icke skonat mig. Vidare, så var det i förbundet infördt, att öfverlöpare från någondera Riket ej skulle insläppas, utan de skulle dömas efter Lag: Om det blifvit verkställdt, så skulle Bernhard v. Mellen ej haft tillfälle att tillfoga Svea Rike så stor skada, ja, jag må visst säga så stor skada. Både före och efter förbundet blef min Herr Fader af honom förolämpad. Riddaren Christoffer Andersson undanflydde på ett nesligt, ja mer än nesligt

& Regnum machinatus ad Danos transijt multiq. alij, quos longum foret recensere, Ita quod probari potest nullum ius administratum sed quod indignissimum Sollicitati ad transfugendum & quo sceleratiores eo acceptiores. Quemadmodum supra commemoratum est utrosq. Reges, respectu affinitatis heredi suprauiuenti post mortem confoederati eodem foedere debere esse devinctos heredesq. filii Regum post utriusq. Regiam mortem foedus observare debere. Admiror Regem Fridericum II statim indixisse bellum domino patri post obitum Cristierni III cum insignibus Re-

sätt med Rikets Handlingar och Cantzliets tractater. Under det jag hade regeringen, bedrog Lars Jonæson Gisslan och gick öfver till fienderne: honom felades visst förmåga att skada, men Konungens i Danmark och hans vilja till Svea Rikes förderf saknades icke. Mårten Johansson som var på en gång skyldig till stöld, mened och förräderi, flydde undan till Danmark, Matts Carlsson, som begick mord, trolöshet och uppror, blef af Danskarne, af hat till min Herr Fader, försvarad. Matts Jonæson, har, sedan han tagit lifvet af Carl Humpe, tillika med de bofvar, som tillställde

gni suetie abuti inceperit, idem facinus perpetrare deliberans contra Dominum Patrem & Regnum Suetie sicud contra Ditmarsios attentare ausus, negarine potest illum in animo habuisse illud quod postea euenit, ut illicita Arma contra me & Regnum Suetie mouerit, non lascessivi illum iniuria aut irritaui ullo modo ad bellum, sed multis Legationibus ad pacem sollicitans . . fatigaui, nec primus intuli sed mari & terra me prius adgressus, neq. bellum indixit priusquam illatum profligare sum coactus, numquam pacem ex corde expetiuit, sed falsis inducijs me fallere semper

upproret emot mig och Riket, gått öfver till Danskarne, likasom många andra, hvilka det blefve för långt att anföra. Således har, som man kan bevisa, ingen Lag blifvit skipad, utan, (hvad som är ovärdigast), så hafva de blifvit lockade att fly öfver, och ju större nidingar de voro, desto välkomnare voro de. Såsom ofvanföre förmäldt är, så borde, enligt förbundet emellan bägge Konungarne, i anseende till frändskapen, den öfverlefvande arfvingen, efter den förbundnes död, anses vara innesluten i samma förbund, och arfvingarne, Konungarnes söner, böra efter

destinauerat, Regnum Suetie electitium non hereditarium effecturum proclamans, unde colligi potest ipsum nequaquam hereditarium fœdus cum Domino Patre, aut mecum ratum habuisse. Obijci potest erratum a me esse, nondum fœdere annihilato de nouis inducijs cum ipso egisse, verumenimuero ipse danus plus culpandus, qui non recordatus est eque tum cum fœdus integrum adhuc esset licere secundum fœdus quosdam articulos immutare, reformare, corrigere, absq. fœderis cassatione, tanto necessitabilius fuit fœdere fœdifragitate deformatum nouis articulis convenientibus

bägge Konungarnas död iakttaga samma förbund. Jag undrar deröfver, att Konung Fredric den andre strax förkunnat min Herr Fader krig efter Christiern d. 3:s död, då han började missbruka Svea Rikes vapen, och hade i sinnet att begå samma brott emot min Herr Fader och Svea Rike, som han vågat försöka emot Ditmarserne. Kan det väl nekas, att han haft i sinnet det som sedan inträffade; att han började ett obilligt krig emot mig och Svea Rike? Jag har icke på något sätt uppmanat eller med någon oförrätt uppretat honom till krig, utan genom många Beskick-

mittere Legatos, quam insulse ante fecerit, quod omnes conditiones pacis spreuerit ex omnium 3 Regnorum teterrima clade innotuit belli cladibus, atq. induciarum Danicanarum prauitates, si punctus qui concedit tractatum nomine *Bi-reces* animo adversus, non excanduissent ita Dani, cum de bonis conditionibus pro confirmatione pacis, cum illis ageretur, Hactenus *de* inducijs contentis.

14. Comprehensum est in fœdere sublimitatem, incrementum & honorem utriumq. confoederatorum promoveri debere tam sedulo quam commodum & famam veluti primus articulus declarat,

ningar sökt öfvertala honom till fred. Jag har icke varit den, som först börjat kriget; han har först både till sjöss och lands angripit mig; han har icke heller afgifvit någon krigsförklaring förr än jag blef tvungen att sätta mig till motvärn. Han har aldrig af hjertat begärt fred, utan alltid föresatt sig att bedraga mig med falsk vapenhvila, och har proklamerat, att han skulle göra Sverige till Valrike och icke till Arfrike, hvaraf man kan sluta, att han sjelf ingalunda gillat Arf-förbundet med min Herr Fader eller mig. Man kunde härvid göra det inkast, att ett misstag af mig

Rex Danie vero & Dani statuerunt omne decus Regni Suetie Nomenq. evertere, non perpendentes a vetustissimo tempore Regnum liberum fuisse dum nullo pacto subjectum, Regalia, titulos & triumphos, libertatem adimere conati sunt, iamdudum viuente Cristierno III, usus est insignibus nostris 3 coronis, in sigillo litterarum pariter atq. in curru filie, usus est titulo Gotorum Vandalorumq. qui non est Danicus, usus est Hallandia & Sconingia, terris nostris, de quibus licet jure conqueri, usus est tropeis, victorijs & gloria veteri nominis Gotorum, que non ad Danos spectant, usus est

blifvit begångit, deri att jag, förrän förbundet var omintetgjordt, afhandlat med honom om nytt stillestånd; men i sjelfva verket bör Dansken sjelf mer lastas, som icke erinrat sig, att det, då förbundet ännu var obrutit, var, till följe af förbundet tillåtit att omändra (rätta och förbättra) några artiklar, utan att man derföre behöfde upphäfva sjelfva förbundet; så mycket nödvändigare var det, att, för att tillsätta nya tjenliga artiklar i ett förbund, som var vanställdt genom lättheten att brytas, sända legater. Huru oskickligt han uppförde sig, då han förkastade

Nobilitate Suetica, militibusq. non tantum pro acquirenda Dania, sed contra Dominum Patrem, voluisset libenter eum gratiam pro liberata Dania retribuere, ut liberatorem & quicunq. fauissent tali operi summam seruitutem pro impensis, perpetuum dedecus loco gratitudinis retribuere, Fridericus II exelluit illis facinoribus exellenter, Superans Patrem suum talibus virtutibus, pollicitus illustrissimo, Potentissimo Regi Gostavo Domino Patri & mihi, si testimonijs convinci posset, antequam Regina Margareta dominaretur hic in Suetia insignibus Regni Sue-

alla fredsvilkor, har visat sig till alla tre Rikenas grufveligaste skada och det Danska stilleståndets elaka beskaffenhet. . . .

. . . .

. . . .

14. Det var innefattadt i förbundet, att bägge Bundsförvandternas höghet, förkofran, heder, rykte och fördel borde befordras med all flit, som första artikeln gifver tillkänna: men Konungen i Danmark och Danskarne hade föresatt sig att utrota all Sveriges ära och sjelfständighet och besinnade icke, att Riket allt ifrån de aldraälsta tider varit fritt och Danskarne på intet sätt underdånigt.

De

Suetie inscriptas esse tres coronas, nusquam se usurpare velle talia insignia, Nemini autem ignotum . . . . . fieri, Dominum Patrem illustrissimum testimoniis ostendisse euidentissimis, ante Regine Margarete superba gubernacula Regni Suetie insignia 3 coronas fuisse. Ne quis dubitet, me etiam illis satisfecisse; conuictus est litteris Regis Erici Canuti, Regis Magni Ladulos, Regis Alberti Megalopolitani, Ducis Benedicti Finlandie & multorum aliorum Regum litteris, sigillis, sculpturis & picturis, ad Regnum Suetie pertinere 3 coronas. Nullo pacto preterea iniuria

De hafva redan längesedan, medan Christiern d. 3 lefde, bjudit till att taga ifrån Riket dess regalier, titlar, segertecken och frihet. Han har nyttjat vårt vapen tre kronor *i sigillerna på brefven, likasom på sin Dotters vagn; han har nyttjat Göternas och Vandalernas titel, som ej är Dansk; han har nyttjat Halland och Skåne, som äro våra länder, hvaröfver man kan med skäl beklaga sig. Han har nyttjat segertecken, segrar och åran af Göternas gamla namn, som icke hör till Danskarne; han har nyttjat Svensk Adel och soldater, icke blott för*

facta est Regi Danie
quod insignibus no-
stris usi sumus, retali-
one vere justa visi
sumus utendis 3 Leo-
nis insignibus, cum
propter antiquum jus
nostrum in Daniam,
tum quia deditione ul-
tro Revaliam aquisiui-
mus. Supra alios su-
perbia elatus Rex Da-
nie, qui nunquam fu-
it contentus antequam
omnes Regni Danie vi-
res bello exinaniret,
ut odium suum exple-
ret; qui nunquam fuit
contentus priusquam se
diabolis & proditori-
bus conjungeret, ut o-
dium suum expleret;
qui nunquam fuit con-
tentus, nisi odio malo
per meos circumveni-
ret, ut odium suum ex-
pleret; qui numquam

*att förskaffa sig Dan-
nemark, utan ock e-
mot min Herr Fader:
han hade gerna ve-
lat bevisa tacksamhet
för det Dannemark
blifvit befriadt. Att
vedergälla Befriaren
och alla dem, som
gynnat Befrielse-ver-
ket, med största träl-
dom för omkostnader-
na och beständig van-
ära i stället för tack-
samhet, deri var Fre-
dric den andre maka-
lös och öfverträffade
verkligen sin Fader i
sådana dygder. Han
hade lofvat den högst-
mäktige och högst-
namnkunnige Konung
Göstaf, min Herr Fa-
der, och mig, att, i fall
han med tydeliga be-
vis kunde öfvertygas
derom, att tre kro-*

fuit contentus, ni summis plagis & miserijs totum Septentrionem insontem cruciaret, ut odium suum expleret; qui numquam fuit contentus usq. quo vitam, nomen & memoriam nominis mei mihi adimeret; qui nunquam fuit contentus antequam, ob preeminentiam & regalia, omnibus bonis corporis & anime me, uxorem & liberos meos, si posset, spoliaret, ut odium suum expleret. itane odium furiosum cum superbia imani scelere mixtum. Deo Omnipotenti sint autem gratie, qui non permisit ei cantra me sanguinem & subditos meos suam cupiditatem explere. 15) Utinam qui aureos sibi a

nor varit inskrifne i Svea Rikes sköldemärken förrän Drottning Margaretha regerade här i Sverige, så ville han ingenstädes nyttja dylika sköldemärken. Det är för ingen obekant, att vår Herr Fader med de tydligaste vittnesbörd bevist, att Sveriges vapen varit tre kronor förrän Drottning Margarethas högmodiga Regering inträffade. På det ingen må tvifla derpå, att äfven jag i denna sak velat tillfredsställa dem, så har han genom Konung Erik Knutsons, Konung Magni Ladulås, Konung Albrechts från Mechlenburg, Hertig Bengts af Finland och mån-

Danis pollicentur montes, considerare vellent quomodo Rex Danie Christiern omnimode inuiderit incremento & augmentationi Domini Patris & mei! non ita facile assentirentur ijs, qui suadent externorum jugum suscipere. Optarem ego unumquemque fidelem suecum previdere & intelligere posse, quemadmodum Serenissimus Rex Gostavus Dominus Pater satis admonuit (& pre manibus erat), undiquaq. nobis intercludi viam augmentationis Regni. Cum Cæsare affinitas & amicitia potuisset contrahi, nisi Dani impediuissent, cum Regibus Gallie Henrico II atq. Francisco II, cum

ga andra Konungars bref, sigill, bildhuggeri och målningar blifvit öfvertygad derom, att tre kronor höra till Svea Rike. Dessutom är ingen oförrätt tillfogad Konungen i Danmark derigenom att vi nyttja vårt vapen. Vi hafve i sanning tyckt oss hafva rättighet att nyttja Tre Lejon i vårt vapen, så väl för vår gamla rätt till Danmark, som för det vi erhållit Revel genom dess frivilliga uppgifning. Den framför andra af högmod uppblåste Konungen i Danmark, som aldrig varit förnöjd förrän han genom krig uttömt Danska Rikets alla skatter, på det han skulle mätta sitt hat,

Rege Hispanie post obitum Cæsaris, cum Regina Anglie, cum Rege Polonie affinitas, quando Dantisci erat, cum alijs multis Regibus & Principibus. Summopere autem gaudendum, quod posset percipi quam callide & fraudulenter Dani undiq. nos coarctare decreuerant, adhuc viuente Domino Patre; in Septentrione a termino maris nos secluserunt. Dominus Pater in Norvegia *Vicen* possideret: subdole elusus est ante istud fœdus; Hallandia & Sconingia in fœdere non memorata, Gotlandia a Danis consensa, Iniquum quod inuiderant Liuoniensium favorem erga Dominum Patrem

som aldrig varit stilladt förrän han förent sig med djeflar och förrädare, på det han skulle mätta sitt outsläckliga hat, som aldrig varit tillfredsställdt, om han icke af samma afskyvärda hat kunnat genom mina egna bedraga mig, på det han skulle mätta detsamma; som aldrig nått sin fyllnad, om icke han med de största plågor och eländen hemsökt hela det oskyldiga Norden, på det han skulle tillfredsställa sitt hat; som aldrig ville sluta förr än han beröfvat mig mitt lif, mitt namn och sjelfva minnet af mitt namn; —förr än han, om han kunnat, för att mätta sitt hat, röfvat ifrån

Nostrum; Meo autem Regimine acerbius odium exarsit, Rege Friderico & Danis vehementius quam anteà contra Regni emolumenta insurrexerunt. Non est quod existimetis Regem Danie Cristiernum, tametsi affinis mihi erat, multum fauisse cause mee, quoties Legati mittebantur in Suetiam, suspicionibus coram Domino Patre involuebant, ut mea autoritas paternusq. amor imminueretur. Nullus sibi persuadeat Reginam Danie, materteram meam, quamvis sanguine mihi conjuncta, admodum mihi bene affectam fuisse. Dominium semper & prerogativam in Regno Suetie pro se & filio

mig min höghet, mina kongliga titlar, alla mina kropps- och själs-förmögenheter, min Gemål och mina Barn. Beviste icke allt detta ett ursinnigt hat, blandadt med högfärd och en ryslig brottslighet? Men, den alsmäktige Guden vare tack, som ej tillåtit honom att mätta sig med mitt och mina Undersåtares blod!

15) Det vore önskeligt att de som lofva sig guldberg af Danskarne, ville betrakta huru Konung Christiern i Danmark, på allt möjligt sätt, afundats min Herr Faders och min tillvext och förkofran: de skulle då icke så lätt bifalla dem, som tillstyr-

suo semper cupiebat. Indicium est fastus in superscriptione litterarum, proteruitas erga Dominum Patrem & me, cum Berneco Legatus huc venit, quando de 3 coronis Avia mea in Dania transigebat, tempore transactionis inter Regem Danie & me, quam diu recusabat propositionem, quam ipsam & de pace proposuerat, Nemo eius sit opinionis, Danos promouisse iter meum in Angliam; impediuerunt per Gallos.... post in Suetia, adgressi sunt Jacobum Bagge in reditu, Anglos hostiliter ubi locorum reperti adorti, me ipsum ab Anglico itinere disturbarunt consiliis suis &

ka, att man bör antaga främmande ok. Jag skulle önska, att hvar redlig Svensk kunde skärskåda och förstå på hvad sätt den högstmilde Konung Göstav, min Herr Fader, tillräckeligt varnat härföre, och spått som nu inträffat, att man åt alla håll skulle tillstänga för oss vägen till Rikets förkofran. Om ej Danskarne förhindrat det, så hade frändskap och vänskap kunnat stiftas med Kejsaren, med Konungen i Spanien efter Kejsarens död, med Konungarne i Frankrike Henric den andre och Frantz den andre, med Drottningen i England, med Konungen i Pålen då

arte, & armis & animo etiam nitebantur Liuoniensem successum mihi inhibere ob- & instituerunt, ut Liuonia Regno Suetico non subderetur, aut, si ad partes nostras transiuissent, ad defectionem compellerentur. Tam malevoli erga Principes, Nobiles, Cives & plebem, voluntarie nobis subditam, quamquam numquam eos lesissent, quam contra eos, qui hostilia arma contra Danos pro patria tuenda sumserant; quantum ad me, vix unquam cogitavi illas terras acquirere, antequam a Duce Finlandie persuasus & ab ipsis Liuoniensibus sollicitatus, ... instructionem dedi, ut vi

han var i Dantzig, med många andra Konungar och Förstar. Man bör på det högsta glädja sig deröfver, att man kunde förstå det illsluga och svekfulla sätt, på hvilket Danskarne beslutit att inskränka oss åt alla håll, medan ännu vår Herr Fader lefde. Mot Norden hafva de utestängt oss från hafvet. Min Herr Fader, som ägde Wiken i Norrige, blef derifrån, förrän förbundet slöts, på ett svekfullt sätt, utesluten. Halland och Skåne blefvo icke nämde i traktaten. Gottland blef af Danskarne taget i besittning. Det var obilligt att de afvundades Lifländarnes kärlek till vår Herr

adgrederentur Ducem Cristophorum, ne ullo quidem puncto aut quoquam mandato, mandavi hostilia contra Episcopum Oesiliensem, antequam Danus Elfsburgum invasit, nisi dicere velit hostilem animum esse Sororem in connubium offerre, atq. liberum transitum sine noxa per terras eius amice petere. Certe summa fuit astutia æqueque Danorum . . Polonorum sub spetie pacis & affinitatis proprium fratrem & subditum in viscera subditorum meorum incitare, ut satiatus Sanguine & opimis Civium ferox subito inplacabili contra me & innocentem patriam insurgeret. Egregie sane

Fader, men under min regering upplågade ett större hat, då Kung Fredrik och Danskarne med större ifver än förut, satte sig emot Rikets förkofran. Det är intet skäl att tro, det Konungen i Danmark, Christiern, oaktadt han var min anförvant, mycket befordrat min sak. Så ofta Legater skickades till Sverige, inledde de min Herr Fader i misstankar emot mig, på det mitt anseende och min Faders kärlek till mig skulle minskas. Ingen må tro att min Moster, Drottningen i Danmark, oansedt hon var genom blodsband förenad med mig, varit mig mycket tillgifven:

Suetia aucta, Liuonia defensa, principibus honos, Nobilitati decus, militibus premium, civibus libertas, populo otium a duce Finlandie restitutum, quando Ketlero suasit siue currente illo dissimulavit, ut Vassalus Polonie fieret, visum est magis conducibile, Polonos, Danos & Rutenos contra me incitare, quam, ut pollicitus erat, amicitiam ab ea parte mihi querere. Imperatorem incitavit Rex Danie, Precipuos Principes Imperij incitavit Rex Danie, Lubecenses & Ansice societatis civitates incitavit Rex Danie, ut nodum in scirpo quereret; intentio namque Germanici Imperij tum fuit, ut

hon åstundade alltid i Sverige herraväldet och företrädet för sig och sin son. Beviset är stoltheten i öfverskriften af hennes bref, fräckheten emot min Herr Fader och mig, då Legaten Berneco kom hit, då min Mormoder i Danmark afhandlade tvisten om tre kronor, på den tiden då afhandlingen påstod emellan Konungen i Danmark och mig, så länge han förkastade förslaget om freden, hvilket han sjelf framställt. Ingen må tänka, att Danskarne befordrat min resa till England. De hafva förhindrat den genom Fransmännen. — Derefter hafva de anfallit Jacob Bagge

Sueti labores subirent ipsi premium reportarent. Ita Dani undiq. querentes occludere nobis viam ad altiora peruenienendi, suam propriam fortunam & fastigium tamen depresserunt, etenim qui alteri struit insidias, sibi ipsi laqueum tendit, euentus enim sequentium temporum docuit. Continet foedus constituendos esse prefectos in confinibus ab utroq., Rege quisq. in suis terris, qui dispiciant ut subditi pacifice vivant, neminiq. injuria fiat. Recordor autem que acciderunt contra hunc articulum. Existimandum Wernerum Pasberg non multum de pace in confinibus sollicitum fuisse

under dess återresa. De hafva på fiendtligt sätt anfallit Engelsmännen allestädes hvarest de funnos. De hafva med sina rådslag och med sin list hindrat mig från resan till England. De sökte äfven att göra det med vapen och . . . . . De arbetade deruppå att Lifländaren . . . . skulle hindra mig och att Lifland ej skulle läggas under Sverige, eller ock att Lifländarne, om de hade förenat sig med oss, skulle nödgas till affall; så illasinnade voro de emot de Förstar, Adelsmän, Borgare och Allmoge, som sjelfmant gifvit sig under oss, fastän de aldrig blifvit af dem

in . . . . . . postea ad Sylvisborg declarauit, conscientia eius bona hunc Johannes Hofman sane non oscitauit, fideles famuli & subditi Domini Petri experti, violati; gloriare, Sic Patrem sequitur par proles! Lage Trudsons finit concordiam, placeat Danis . . . . tales, sueci non intelligunt, ... ne dicas; fuit Danus Nobilis, Gerardus Totte, Olhardus Hardenberg, Canutus Hardenberg, Franciscus Brokhusen, boni promotores, quid ultra Cristiernus Monacus Norvegianus, ... cauene dixeris, Dominus Claudius^Bilde, maleuolus procul dubio Jöns Stil-

förfördelade, liksom emot dem som tagit till fiendtliga vapen emot Danskarne för att försvara sitt fädernesland. För min del har jag knappt någonsin haft den tankan att förskaffa 'mig dessa länder, förrän jag dertill blef öfvertalad af Hertigen af Finland och anmanad dertill af Lifländarne sjelfva. . . . . Jag har icke gifvit den instruction, att de skulle med våld angripa Hertig Christopher: icke med någon punct eller några ordres har jag befallt att utöfva fientligheter emot Biskopen i Oesel, förrän Dansken anföll Elfsborg, så framt han icke vill säga, att det ger

lerson Vermelandi & Dalia censere Otto Rut patrissavit Auo similis, Viuit sane adhuc illa familia; Porsis non sunt gaudio; Dani inter se etiam dissident. 17) Venit mihi in mentem, si probe meministis prescriptum & ratificatum in fœdere esse, ut immutabilis conjunctio confœderatorum & fœderis sit, ita ut, fœdere rupto, post impensas persolutas & incommoda omnia satisfacta concordia regnorum & animorum integra perseveret, Sueci, cum a Danis lesi recompensatione integra accepta, Danis non sint injuriosi., Dani, cum pro injuria benevolentiam gratiam & continuatio-

tillkänna ett fientligt sinne, att tillbjuda sin syster till maka, och att på ett vänligt sätt begära fri genomresa genom hans länder. Det var i sanning högsta list, så väl af Danskar som af Pålackar, att, under sken af fred och frändskap, uppägga egen Broder och Undersåte till att anfalla mina Undersåtare till lif och lemmar, att han, mättad af medborgares gods och blod, skulle hastigt, med grymt och oförsonligt sinne, uppresa sig emot mig och mitt oskyldiga Fädernesland. I sanning blef Sverige vackert förökt, Lifland försvaradt, Förstarnes ära, Adelns heder, Solda-

nem (dona) habuissent contra Suecos non essent contumaces, Penes quos hereditarium regimen esset, Legibus, non armis aut vi uterentur, qui sine causa cecidisset, lege Divina & humana obtemperarent, non vi aut armis vindictam quererent, Nam qui reus est, debet lesum contentare, et qui a reo contentatus est, non debet reum injuriose ledere, nescio aliter quomodo possit fœdus ruptum redintegrari, cum Dani, qui injuria Semper affecerunt, nolunt esse ad fœdus obstricti, nos autem Sueci quando arcte observamus fœdus pacis, rupti fœderis accusamur; etenim non arbitror

ternes belöning, Medborgarnes frihet, och Folkets lugn, återställde af Hertigen af Finland. Då han intalte Ketler, eller . . . . . . förmådde honom . . . . . att han skulle blifva en Vasall under Pålen, syntes det vara mer fördelaktigt att uppreta Pålackar, Danskar och Ryssar emot mig, än att, såsom han hade lofvat, söka att förskaffa mig vänskap å den sidan. Konungen i Danmark uppäggade icke blott Kejsaren, och de förnämsta Furstar i Tyska Riket, utan äfven Lybeckarne och städerne, som hörde till Hanseförbundet, att de skulle göra svårigheter, ty Tyska Rikets

Dominum Patrem aliter quam reciproce voluisse inire fœdus. Porro insertum in fœdere est, si commeatus suppetiariis ex fœdere missis, deesset, illud regnum, quod tales suppetias mitti curasset, suis expensis, si victualia deessent, pro justo pretio suppeditaret, missum subsidium Regi Gallie per Reengravium omnibus necessitatibus, victualiisque caruit quemadmodum quoque, quando Regnum Danie liberatum fuit per classem Domini Patris, victualibus deficientibus, pro nullo pretio neque haberi potuerunt. 19) Oportet igitur considerare quis auctor est preuaricationis fœde-

afsigt var, att Svenskarne skulle åtaga sig arbetet och mödorna, men de sjelfve (Tyskarne) erhålla belöningen. Således hafva Danskarne sökt öfverallt tillstänga vägen för oss att komma oss bättre före, de hafva likväl undertryckt sin egen lycka och höghet, ty följande tiders händelser ha lärt, att den som ställer försåt för en annan, sätter snara för sig sjelf.

16. Förbundet innehåller, att Höfdingar böra af båda Konungarne tillsättas på gränsorterna, hvar på sin trakt, som skola se noga till, att Undersåtarena lefva fridsamt, och att ingen lider oförrätt, men jag

ris, Nam, ut dictum est, prescriptum est in fœdere, fœdus si dilabatur aliquo puncto, per externos non licet de ea re judicium facere, Ac, mea sententia, Dani, qui ad judicia accerciuerunt exteros, quique nitantur siue sibi, siue alienigenis 3 Regna hec ex prisco *Geter* oriunda subjicere, causam prevaricationis fœderis censeri. Enim primi unitatem cupiuerunt, primi fregerunt, Quoniam, cum Gotorum posteritas sint Gotisque se æquare contendunt, impares Gotorum virtutem dilabi sitiunt, Quia Deus unicuique Regi, populo & gentibus, secundum su-

erinrar mig hvad som händt tvärtemot denna artikel: man bör tro att Werner Pasberg icke mycket bekymrat sig om freden på gränsorterna . . . .
. . . . till-
känna . . . .
. . . .
Herr Pehrs redliga betjenter och undersåtare blefvo våldförde. Således efterföljer Sonen (som liknar Fadren) dess gifna exempel. Lage Truedson gör slut på endrägtigheten. Danskarne må tycka om att dylika personer tegat. Svenskarne . . . .
. . . .
. . . .
En Dansk Adelsman Gerard Totte, Olhard Har-

am voluntatem, dedit potestatem, autoritatem atque regimen, 20) Requirit fœdus, si aliqua simultas oriatur, ablegari abutroq. rege veteranos, Legum peritos, justos, pios & bonos, qui in confinibus conueniant, conuenti dirimantes, et determinantes, iurati, iudicantes, iuuantes justitiam, compensationem vel concordiam fieri, omnium discordiarum inter Reges & Regna, quod iamdudum, regnante illustrissimo Domino Patre, Rege Gustavo, expertum, summo studio annisum, ut per dominum Gostavum in Torpa, Comitemque Petrum Brade aliosque simili-

Hardenberg, Knut Hardenberg, Frantz Brokhusen, Goda Gynnare! Norrska Munken Christiern. . . . . Herr Clas Bilde, illasinnad utan tvifvel. Jöns Stillerson, Wärmlänning. . . . . Otto Rut bråddes på sin Fader och var lik sin Farfar. Denna familj lefver visst ännu. . . . . Danskar, äro också oense sinsemellan.

17. Det faller mig in, om ni rätt kommen ihåg, att det är föreskrifvit och bekräftadt i förbundet, att det skall vara en oföränderlig förening imellan de förbundne, så att, om förbundet blifver brutit, så skall,

ter æque ab conjunctione in confinibus ablegati erant, perficeretur, numquam bonum finem potiri potuít tergiversantibus Danis, nostramq. causam pervertentes, inaniter tempus terentes, . . . infecta re, causa in préjudicium Regni nostri protracta & suspensa. 21) Perquiramus iam quomodo frustratus est conuentus ad Kongsbacka, comprehendit fœdus diserte hanc sententiam, iudicibus non licere iudicare inaudita causa, contendimus. Danis per illustrissimum Dominum Patrem præpositam esse querelam, noluisse audire causam, instructionem datam Lega-

sedan utgifterna blifvit betalte och alla skador ersatte, Rikenas och sinnenas enighet orubbad och beständigt fortfara. Då Svenskarne, som blifvit förolämpade af Danskarne, fått full ersättning, må de icke vara orättvise emot Danskarne; då de för tillfogad oförrätt njutit välvilja, ynnest och skänker, borde de icke vara gensträfviga emot Svenskarne. De Hof, inom hvilka ärftelig styrelse fins, borde nyttja Lagar, icke vapen eller våld. De som, enligt lag, tappat sin sak, borde lyda gudomlig och mensklig Lag, icke med våld eller vapen söka hämd, ty den som är skyldig

tis, non perlectam neq. auditam, Testimonia eorum qui, sciuerunt & adfuerunt singraphorum & subscriptionum potuisse demonstrari, fœdus a Rege Cristierno III neglectum iudicio detruso subtraxerunt, diffidentes sue cause. 22) Preterea est ita conventum in fœdere, mittendos fuisse cum plenaria potestate Legatos agendi faciendi & ad finem perducendi litem, Legati Domini Patris serenissimi adfuerunt. Ab ipsius Maiestate missi, instructi ablegati, Rex Regi in iudicio comparuit ab utroq. Regnante, Regia potestate missi, Potestas Regia se submisit potestati, ut potestas diju-

bör hålla den oförrättade skadeslös, och den som af den skyldige fått ersättning, bör ej på något obilligt sätt skada den skyldige. Jag vet ej, om man på annat sätt kan återställa ett brutit förbund. Då Danskarne, som alltid tillfogat oss oförrätter, ej vilja vara förbundne till att hålla förbundet, så anklagas vi Svenskar, ehuru vi noga iakttaga det, för dess brytande, ty jag tror, att min Herr Fader endast till inbördes fördel velat ingå i förbundet.

18. Vidare är det stadgadt i förbundet, att, om proviant skulle tryta hjelptroppar som blifvit skickade enligt

dicandi Legati . . . . . . iudicium omnium controversiarum exerceretur. Quomodo potuit efficatior commissio dari? Que potuit plenior potestas esse? . . . . Quis habet mandatum demandandi in Suetia & Dania majus quam Rex? Qualis debet instructio alia exhiberi quam scripto aut oretenus? Qui debebant conqueri ceteri de injuria, quam Sueci, qui in injuria a Danis affecti? Quare noluerunt jusjurandum dare se secundum justitiam judicaturos, quam propter fallendum nostros et impediendum judicium? Quibus rationibus possunt negare sibi discordias ignotas, cum Regis Gostavi que-

förbundet, så skulle det Riket, som dragit försorg om deras afsändande, i fall lifsmedel saknades, på sin bekostnad till skäligt pris anskaffa dem. De hjelptroppar som skickades Konungen i Frankrike af Rhengrefven, voro i saknad af alla nödvändighets-behof och lifsmedel: på samma sätt, äfven när Danmarks Rike befriades genom min Herr Faders flotta, kunde den, då lifsmedel saknades, ej erhålla dem till något pris.

19. Man måste noga betänka hvem det är som är upphofvet till förbundets öfverträdande, ty, som sagt är, står det föreskrif-

relas ex instructione Legatorum audierint? Querere vultis an liceat secundum fœdus protrahere causam (eius), quocum fœdus inivit? sine mora absque detentione rei finem imponere facile intelligitur contra fœdus egisse. Quo pacto potuisset se excusare perfidie, si nostri Legati transegissent cum hostibus concedentes illis nostrum jus, quando instructio jubet expostulare justitiam? Quanta injuria nos affecerunt, intelligi potest, quando nobis tum omne jus denegarunt atque insuper ubique diffamarunt, quasi caussa decidissemus. Quem alium possunt accusare quam

vit i förbundet, att om det brister i någon punkt, får man ej draga sådant under utlänningars afdömande. Och efter min tanke, (böra) Danskarne, som till Domare kallat utlänningar, anses för orsaken till förbundets öfverträdelse, ty de hafva varit de förste som åstundat föreningen och de förste som undandragit sig den. Då de bemöda sig att vara jemngoda med Göterna såsom de äro deras efterkommande, (så äro de dem) olika, då de tillåta deras tapperhet falla i glömska. Emedan Gud efter sin vilja gifvit hvarje Konung, folk och slägte, makt, anseende och

suum Regem & se ipsos, quia, si eos a judicio auocauit ante sententiam latam, negare non potest se non confidere sue cause, quod illi fingunt se posteriori mandato obediuisse, neglecto priori; non potest illos excusare, intelligitur namque eorum vafrities, qui Regi suo notam inurere cupiuerunt, mandato se excusantes, cum ipsi, infecta re, discedere decrevissent. Quapropter, ne accusent nos, nos abhorruisse a judicio, de poena ruptoribus fœderis imposita. 23) Pariter in fœdere est prescriptum: debentur nobis Suecis centum millia talerorum ratione fœ-

styrelse, så fordrar förbundet, att, om någon hemlig ovänskap uppkommer, skola af begge Konungarne affärdas gamla lagkunniga Män, som äro rättvise, gudfruktige och dygdige, hvilka skola sammanträda vid gränsorne, och såsom edsvurna skilja tvisten, afdöma saken och befordra rättvisan, så att ersättning gifves eller enighet stiftas, och att alla oenigheter emellan Konungarne och Rikena biläggas, hvilket man redan längesedan erfarit under min Högstnamnkunnige Herr Faders, Konung Göstavs Regering, då man med högsta flit bemödade sig att sådant skulle

deris propter Danorum errata, plusquam XII miriades Talerorum cum coactus fui bellum propulsatum . . . constiterat. Pecunia autem redimere decem millia hominum, qui hoc bello perierunt a nostra parte non possunt, cum unus fidelis Suecus multis miriadibus pecunie non restituatur, nec . . . . ullius insontis civis auro aut argento redimi potest. Quod si omnia alia considerentur, Politie labefactatio, Regni deuastatio, Religionis perturbatio & destructio & cetera, que inde sequuntur incommoda. 24) Postremo, quod gloriantur Dani in fœdere expressum, quod si aliquod re-

utföras genom Herr Göstav i Torpa, och Herr Grefve Pehr Brahe och andra, som likaså blefvo af de förenade afskickade till gränsorne; men man kundé aldrig vinna ett godt slut, då Danskarne sökte undflykter, förringade och förvrängde vår sak, och på fruktlöst sätt förnötte tiden, hvarigenom följakteligen saken blef oafgjord, och till vårt Rikes skada, förhalad och uppskjuten. Vi skola nu undersöka, på hvad sätt sammankomsten vid Kongsbacka gjordes fruktlös. Förbundet innehåller uttryckeligen den mening, att Domarena ej få döma, innan de under-

gnum immorigerum regem nanciscaretur, omnia tria Regna dispicere debere ut commonefactus sui in veram aream officii sibi demandati traduceretur. Hunc articulum, oro, recte intelligatis, si perpendatur, ut re uera est, Danus admonitus & castigatus & in hanc aream, qua .. cum dimidio fuit, qui immorigerus Deo, legibus, contractibus & hominibus. Obtestor Vos per Deum immortalem cum pax per illum turbata sit, quod culpa mihi imputetur. Recordemini amore veritatis gratiæque, quod ipse nos mari adortus, hostilia per fecialem denuntians antequam armati oc-

sökt saken. Jag påstår, att klagomålet blifvit för Danskarne, genom min Högstnamnkunnige Herr Fader, framställdt, men att de ej velat afhöra saken; att instructionen, som blef gifven Legaterne; hvarken blifvit genomläst eller afhörd; att deras vittnesbörd, som kände saken och voro närvarande, af handskrifter och underskrifter hade kunnat bevisas. Då de misstrodde rättvisan af sin sak, hafva de undandragit sig förbundet som ej iakttogs af Konung Christiern den tredje sedan domstolen blifvit upphäfd. Dessutom är det så öfverenskommit i förbundet, att man skulle

curremus. Percipite propter piam intentionem nostram quam sepe diligenter & sedulo de pace sollicitatus est a me prius bello exerto, quod innumeris tum viris notum. Occurrat vobis in mentem, si ulla gratitudo existimatur virtus, quod indignum sit Danos liberatos a servitute hostium nobis suecis insultare. Existimate omnino, omnes viri, qui honestatem utilitati prefertis, procul dubio Danos pacem in bello non quesiuisse sed spetie pacis Regnum Suetie sub jugum Danice servitutis subiugare subornasse & deliberasse. Conferte expeto, si vobis antiquitatis pre-

skicka Legater, försedde med fullkomlig makt, att afhandla och slutetigen afgöra tvisten. Min Herr Faders Legater voro närvarande, skickade af sjelfva Hans Majestät, och försedde med Instruction. Den ena Konungen infann sig vid Domstolen inför den andra, af begge Regenterne blefvo Legater skickade, som voro försedde med Konglig magt. Den Kongliga magten tillåter att Legaterne skulle utöfva magten att afdöma alla tvister. På hvad sätt kunde väl en straffullare commission inrättas? Huru har en magt kunnat vara fullkomligare? Hvilken har större

eminentia placet, quomodo iniquissime studuit Danus veterem nominis Gotici exellentiam obscurare semper, & quanta fide, fortitudine & industria a nobis Sueticis Regibus defensa est. Attendite ob pietatis desiderium quanta calliditate & cupiditate mouerunt erga me Ducem Finlandie, fratrem meum, prestigijs demoniacis instructum, propriisque subditis meis in perniciem Regni armatis. Expostulo a vobis: est ne unquam re ipsa demonstratum defensio & animus promptus erga inimicos Regni Suetie, concedatis, quemadmodum negari non poterit, Deum improbasse

rättighet att befullmäktiga i Sverige och Danmark än Konungen? På hvad sätt kan en instruction annorlunda meddelas än skrifteligen eller munteligen? Hvilka andre än Svenskarne, som blifvit oförrättade af Danskarne, borde väl klaga öfver liden oförrätt? Hvarföre ville de icke aflägga ed derpå, att de skulle döma efter rättvisan, om icke afsigten varit att bedraga oss, och att förhindra Domens fällande? Med hvilka skäl kunna de neka att oenigheterne voro af dem kända, då de hade af Legaternas instruction inhämtat Konung Göstavs klagopunkter? Viljen j

eorum consilia atque dedisse mihi victoriam contra Danos et Ducem seditiosum. Repetite in memoriam (etenim decet omnes Cristianos odijsse hostes Dei), Regis Friderici diabolicas artes, quomodo Deo displicuit illum Regna tantis artibus quesiuisse. Obversate animo, prudentie dediti, Danorum calliditatem erga me & Sanguinem meum atque contra Regem, quem sibi ipsi eligerunt, perijt namq. sua superbia & eorum artibus quanquam meritum. Ne dubitetis, quicunq. hereditarium jus approbatis, contra Legem nobis adimere sibiq. astruere Danum meditasse. Optate, sin vobis justa Legum de-

fråga, om det enligt förbundet tillåtes att förhala saken? emedan förbundet ger tillkänna, att man utan dröjsmål och uppehåll bör göra slut på saken, så förstås det lätt, att de uppfört sig emot förbundet. På hvad sätt hade han kunnat ursäkta sig för begången trolöshet, om våre Legater afhandlat med fienderne och tillåtit dem begagna vår rätt, då instructionen befaller att utfordra rättvisa? Huru stor oförrätt de tillfogat oss, kan förstås deraf, att de då förnekade oss all rätt och dessutom allestädes utspridde elakt rykte om oss, såsom hade vi förlorat pro-

finitio in iudicio conuincit, Reges Legis & justitie Studiosos ab immanissimo Legum perversore ac sceleris fautore puros & non coinquinatos judices regnis vestris. Concedite qui liberam arcem audire cupiunt nobis mendatiis hisce reuera veritati obicem dare. Elaborate cuncti qui jusjuranda & contractus inviolatos cupitis, ut nobis ita innotescat Danorum fraus in omnibus . contractibus quemadmodum jam dudum nobis non latuit, certe pro seditione movenda non ad concordiam Regnorum contractui nostro inseruerunt, improbantem si nobis dilectio candoris aliquid momen-

cessen. Hvilken annan kunna de anklaga än sin Konung och sig sjelfve, ty om han hemkallat dem ifrån rättegången innan utslaget blef fälldt, kan det icke nekas, att han icke tror på sin saks rättvisa. Då de digta, att han åtlydt en senare instruction, sedan han icke iakttagit den förra, så kan han ej ursäkta dem, ty man förstår deras illparighet som åstundat att brännmärka sin Konung, då de ursäkta sig med instructionen, när de sjelfve, (förrän saken blifvit afgjord), beslutit att bortresa, hvarföre de icke böra anklaga oss att hafva fruktat för utslaget. Det

ti est, omnium piorum osorem qui stipatus Sentina malorum nos adortus sibi jus in Suetiam vendicare nititur. Agite si viri estis nobisq. pristina Gotorum trophea aliquid videntur, viribus, armis & arte resistite externo hosti, internis Tyrannis. Expeto a vobis propter demonstratam integritatem fidei erga nos, illis non credatis, qui toties vos deceperunt, & justitia & æquitate defraudarunt. Credite mihi, cum propter vestrum proprium emolumentum, tum si unquam virtutis edidi specimen, si Danis aut aliis permittatis adhuc judicium cause omnino nobis adiudicaturi non sunt ad-

straff, som är ålagdt förbundets öfverträdare, är likaledes föreskrifvit i förbundet. Danskarne äro, enligt förbundet, skyldige oss Svenskar etthundrade tusen Riksdaler, för deras brott: ja väl mer än etthundrade tjugu tusende Riksdaler när jag blef tvungen att försvara mig mot krigsanfallet. Men de kunna ej med penningar återköpa tio tusen man, som på vår sida omkommo i detta krig, emedan en trogen Svensk ej kan återköpas för många gånger tio tusen Riksdaler, och ingen oskyldig medborgares lif kan återköpas med guld eller silfver. Än om allt annat skulle

iudicaturi rem, Offerte queso vos, si cupiditas finiendi disceptationem stimulat, argumenta quibus licet Rex Danie motus ita immoderate Regnum meum invasit, apparebit futilibus & vanis argumentis seductum. Discernite ergo, si regium officium a sordido Servitii jugo differre arbitramini, vestram tollerantiam a Danorum superbia. Vnum proponite vobis finem, liberatiq. a hostibus, si vobis cordi est, vestrum regem innocentem nemini jure cedere accito, hostes viribus & causa impares. Eodemmodo vos adhortor, sin incolumem vultis rempublicam vestram, aram unicam Salutis sequamini,

tagas i öfverwägande såsom försvagandet af Statens styrelse, Rikets ödeläggning, Religionens förvirring och förstörelse, och alla de öfriga olägenheter som följt deraf? Sluteligen, hvad angår, att Danskarne skryta deröfver att det i förbundet är utsatt, att om något Rike skulle få en Konung, som ej brydde sig om att iakttaga förbund och lag, så borde alla Tre Rikena tillse, att han blefve erinrad och återförd på det honom anförtrodda embetes sannskyldiga bana. Jag beder att ni må rätt förstå denna artikel; om den noga betraktas, såsom den i sjelfva verket är,

excludentes universas opiniones contrarias non licuisse Danis exercere sevitiem in loco gratitudinis litem dijudicandam esse, si premium laborum consequi volumus, hanc ut prius, prius . . Danos hujus articuli reos judicandos coarctarunt innoxium grassato . . . laxarunt habenas, commonere igitur . . . Cristianorum Salutem ne exemplum permittatur fœdifragis reges exaltare & deprimere, ad arma concitare & pacificum pro libito ipsorum, si rem publicam Cristianam saluam velint. Id potius judicate Danos decidisse in hoc articulo quemadmodum in cœteris, Ita habetis declaratio-

är Dansken varnad och näpst, och återförd på denna bana, på hvilken han ej varit i sju och ett halft (år), då han varit ohörig Gud, Lagar, öfverenskommelser och menniskor. Jag beder Eder inför den evigt lefvande Guden, att J icke tillräknen mig skulden, emedan freden genom honom blifvit bruten. Ni mån, af kärlek till sanningen och tacksamheten, erinra Eder, att han sjelf till sjöss angripit oss och genom en härold förkunnat fiendtligheterna, förrän vi med vapen mötte honom. Märken huru han, för min goda afsigt skull, ofta flitigt och enträget blifvit af mig ombedd om fred,

nem quomodo Dani fœdus observarunt mea sententia omnes articuli violati.

A Genere. Deus omnipotens autem odit omnes prevaricatores, qui injuriam pro benificentia retribuunt, ingratissimi judicantur jurisjurandi contemtores secundo precepto, obnoxii secundum Legem Dei, contractuum defraudatores scriptorum Sigillorum & promissorum inhonesti censentur, data fides pro tuenda religione inviolata debet esse, conjunctiones Regum pro bona politia stabilienda integre ad effectum perduci debent; promisiones pro defensione pacis firmiter obser-

förut, då kriget började, (som då var bekant för otaliga män). Om tacksamheten anses för någon dygd, så mån J besinna, att det är ovärdigt Danskarne, som (af oss) blifvit befriade från träldom under fiender, att bespotta oss Svenskar. Alle J män, som föredragen hedern framför egennyttan, veten förvisso, att Danskarne utan tvifvel ej sökte freden genom kriget, utan att de under sken af fred ärnat i hemlighet ställa så till, att de kunnat lägga Svea Rike under Danmarks ok. Jemfören, jag utber mig det, om forntidens öfverträffande höghet be-

servande necesse est, conditiones Sancite ad promovendam bonam communicationem infirmandi non sunt, confirmationes inite ad ferendam opem oppressis irrite non debent fieri, pollicitationes ad restaurandam concordiam Regnorum non sunt improbande, Fœdera prescripta, que securos nos faciunt hereditatum nostrarum, non sunt contemnenda, tractatus, qui Majestatem regum approbant, non sunt infringendi, Conventus Regum qui cuiq. suos terminos definiunt non sunt transgrediendi, Veritas in omnibus actionibus laudatur, Punctum aliquem si non simpliciter expressum

behagar Eder, huru Dansken alltid på det obilligaste sätt sökt att förmörka Göthiska namnets gamla förträfflighet, och med huru stor trohet, tapperhet och omsorg det alltid blifvit försvaradt af oss Svenska Konungar: För Eder lust till gudaktighet, så mån J gifva akt på den stora illslughet, med hvilken de uppretat emot mig min Broder, Hertigen af Finland, som är undervist i djefvulska bedrägerier, och huru sedan mina egna undersåtare blifvit beväpnade till Rikets förderf. Jag begär af eder (att veta): hafven J någonsin i sjelfva verket visat

non decet ambigue detorquere, ad varium sensum nec possumus ex virtute capere sententiarum aut intellectum verborum, Litteras unionis Regum non licet radere; falsificare immutare Secretum ad singraphum appendens litteris transactionem non oportet corrumpere, Nova figmenta conclusionem inter Regna non debent esse rata, Pacta cum principibus non sunt ineunda contra Deum & Magistratum ipsorum, Nemini Regi decorum est cum subditis alterius Regis determinare quidquam quod eos ad seditionem movere possit. In omnibus hominibus exquiritur simplicitas in rebus ad rem publi-

eder vilja med raskhet försvara Svea Rike emot dess ovänner? Ni mån medgifva, såsom det ock icke kan nekas, att Gud förkastat deras rådslag och gifvit mig seger emot Danskarne och den uppröriske Hertigen. Återkallen J edert minne, (ty det tillhör alla Christne att hata Guds fiender) Konung Fredriks djefvulska konster, huru det misshagade Gud att han med så stora illgrepp sökt förskaffa sig Riken. J som älsken försigtigheten, betänken Danskarnes illslughet emot mig och min familj, och mot den Konung som de sjelfve utvalt åt sig, ty han förgicks genom sin höghet och

cam spectantibus ne fallamur aut dolis seducamur a quoquam, Inter semetipsos pulcrum est singulos etiam in privatis causis sigilatim certitudinem eorum, que diplomatibus dictis aut factis certificata sunt retinere, Precellere Reges aliis constantia in jungenda & conservanda amicitia, Dei mandatum est; Presumere sibi quandam causam nocendi ubi nulla est, semper impium arbitror, Regna et politias evertere consiliis pravis sibiq. subdere cupere injustum.

A Spetie. Heu facinus indignum Danos contra Deum omnimodo fidem frangere, O sceleratos homines

deras konster, oansedt det var hans förtjenta lön. Alle J som gillen arfsrätten, J mån icke tvifla, att ju Dansken haft i sinnet att fråntaga oss (den) och tillegna den åt sig. Önsken Edra Riken, .

. . . .

. . . . *Konungar, som beflita sig om Lag och Rätt, och Domare, som äro rene och obesmittade från Lagarnes omenskligaste förvrängning och nidingsverks gynnande.*

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

Bemöden Eder, J alle, som åstunden att ed och öfverenskommelser skola hållas oförkränkta, att Dan-

qui adhuc mendacio rem ornare volunt, culpam in nos conijcientes eorum, que ipsi deliquerant, Ei! ingratissima gens, que amissa republica omnique forma Regiminis, omnibusq. terris spoliata, liberatoribus suis Suecis pro redemtione fidelissima inimicitias, pro forti nauata opera contumeliam, pro summa ope & auxilio injuriam & apertum bellum. Ah! quam indignum omnis juramenti immemorem Regem Danie, omniumque promissionum tam in presentia Domini Patris serenissimi, quam coram Legatis ipsius Majestatis exhibitarum, omne jus hospitalitatis oblitum summsq. pe-

skarnes bedrägeri i alla öfverenskommelser blifver af eder så kändt som det redan längesedan varit af oss; Säkert hafva de icke stiftat förbundet, för att befästa Rikenas enighet, men, för att inom Sverige uppväcka uppror; ogillande, om vi anse kärleken till redlighet äga något värde; hatande alla gudagtige, ... omgifne af drängar, af elaka menniskor, hafva de anfallit oss och bemödat sig att tillvälla sig rättigheten till Svea Rike. Välan, om Ni ären män, och om Göthernas fordna segertecken synas Eder af något värde, så motstån med alla krafter, vapen och konst, så väl

riculi atque necessitatis exemtionem, quod est contra Deum & homines, Quod nefas omnes tractatus, Sigilla, litteras, subscriptiones, Holmie primum, deinde ad Broemsebro pro nihilo habuisse, Item impium nostro tempore Danorum facinus, Fratribus rebellantibus incantationibusque deditis contra Suetie Regnum concupiise, Diabolica arte regnum meum sibi subjicere, Fredericum II Regem Danie, attentasse, Regnumq. idolatria euertere destinasse, Meum, inquam, promptus est seditionibus Regnum conturbare, sicuti Dani calliditate sua, vivente Rege Gostavo, illustrissimo in meo

den utvärtes fienden som de inhemske Tyrannerne. Jag begär af Eder, för den obrottsliga trohet som J bevisat emot mig, att J icke tron dem som så ofta bedragit Eder, och med list fråntagit Eder både rättvisa och billighet. Tron mig, så väl för eder egen fördel, som för de bevis jag lemnat af tapperhet, om J ännu tillåten Danskarne eller andra att afdöma tvistemålet, så skola de ingalunda gifva oss rätt . . . .

Om någon lust att afsluta stridigheten äggar Eder, så anfören, jag ber, de skäl, af hvilka Konungen i Danmark lät förmå sig att så obeskedligt in-

regimine studuerunt, O inquam injustum pacis violatores omnisq. pacificationis adversarios Specie pacis & tranquillitatis, dum inducie adhuc durant dolis & technis adoriri atque cum ipsi pace abhorreant, me Suetie Regem innocentem subditosque pacis cupidos cladium & belli damnorum prebuisse eos causam, exclamare, Væh quam malum est gloriari de bona communicatione obseruata, que odio execrabili nostram gentem a primo exordio Regni Danici prosequuti, si unquam potuit leniri infidus animus, Friderico I regnante, atque Cristierno III expertum per-

falla i mitt Rike. Om J derföre ansen Konungamakten för något annat, än ett föraktligt träldomsok; så gören äfven skillnad mellan eder egen fördragsamhet och Danskarnes öfvermod. Föresätten Eder ett visst syftemål, och om J önsken att befrias från fiendens våld, så minnens, att eder oskyldige Konung står för ingen tillbaka i sin ärfda rätt, samt att fienden både i krafter och sin saks rättmätighet ej är eder vuxen. Likaledes uppmanar jag Eder, om J viljen återställa Rikets lugn, att J vidtagen det enda medel till räddning, som återstår och befliten eder om endrägt i be-

petuo tamen cum nostro detrimento, subditorum defraudatione pro mali expilatione, Ve vobis Dani, qui extollitis vos dicentes par pari retulisse in subsidio ferendo Domini Patris regimine & me regnante cum faces & fomenta seditionum, discordiarum & bellorum fuistis, qui non auxilium tulistis, sed omnibus hostibus nostris vos conjuncti undique querentes occasionem nobis nocendi, Qui sine concordia restauratur dumque juvabit mé Sacerdotes contra Deum incitando, Nobiles contra Regem, Milites contra ductores, Mercatores contra arcem Regiam, populum contra prefectos

sluten. Kommen ihåg, att Danskarne ej bordt öfva våld i stället för tacksamhet, och att alla tvistigheter böra biläggas, innan vi kunna skörda lönen för våra mödor . . . Danskarne böra anses brottsliga i denna punkt; ty de hafva gjort oss förfång i våra oskyldiga företag, men deremot lemnat sitt eget skadebegär lösa tyglar . . Den Christna verldens fördel fordrar således att icke ett sådant exempel må tillåtas, hvarigenom förbundsbrytande Konungar upphöjas, ej heller att de efter behag må förtrycka den fredligt sinnade, eller uppväcka krig och tvedrägt, så-

ipsorum & nobiles, quid moror Rutenum Finlandie hostem suscitavit, Polonum Liuonis, Liuonienses maritime negotiantes maritime negotiationi, Cæsarem inuidum, Lubecenses fodinis inhiantes, maritimis nostris ciuitatibus . . . . deniq. suspitione, Serenissimos Reges Gallum Hispanum & Anglum, illustrissimos Principes Saxones, Megapolenses, Pomeranos atque fere totam Germaniam, Eia est hoc heredibus bene prouidisse, heredibus masculis a Rege genitis hereditarium jus in electitium detorquere, Rex Danie bene defendit hereditarium jus Regis Domini Patris cum

vida det Christna samfundet skall äga bestånd. Tron fastmera, att Danskarne förbrutit sig i denna punkt, likasom i de öfriga. Och här hafven J bevisen, huru Danskarne iakttagit fördraget, hvilket de efter min tanka till alla delar brutit.

Allmänna bevis. *Den Allsmäktige Guden hatar alla våldsverkare, som vedergälla godt med ondt. Skändligt handla alla de, som förakta en svuren ed och bryta mot andra budet och Herrans lag; förfalskare af skrifter, signeter och gjorda löften anses med vanära. En ingången förbindelse till religionens försvar bör vara*

suo filio Regni Suetie jus paulatim dolose astruere cuperet, hereditarium jus Dano in Dania non inuidimus, Quia autem tam probus füit erga nos ut hereditario jure non solum nos deturbare cuperet, sed electitio jure sibi ascripto avertére illam molestiam nobis displicentem inique adgressus sit, hereditatem non tantum immobilium & mobilium privatorum bonorum, sed omnium privatorum & publicorum bonorum corporis & anime priuare ausus affectare, non modo dissuasit mihi Regnum restitui, me e captivitate liberari, sed me & omnem progeniem meam masculam & fe-

oförkränkt, Konungars föreningar till befrämjande af en sund politik böra redligt understödjas, löften gjorda till frihetens försvar böra fast hållas, öfverenskommelser, ingångna till befrämjande af en god gemenskap, böra ej förlora sin styrka, bekräftelser om hjelp, gjorda till de förtrycktas förmån, böra ej återtagas, förbindelser till återställande af Staternas sämja böra ej uppkäfvas, stiftade förbund, som försäkra oss om besittningen af vårt arf, böra ej föraktas, tractater till befästande af Konungars värdighet böra ej brytas. Regenternas öfverenskommelser, som före-

mininam extirpare simulque omnem illustrissimi potentissimi Regis Gostavi Domini Patris extinguere, quoniam Dani adhuc flagrant sane truculenter tam insatiabili odio erga bene meritos amicos. . . . Ai! quam indigne Majestatem Regiam & Regni Suetie contemserunt Veritatis omnis hostes, nullatenus Suetie auctoritatem & incrementum ut fœdus postulat in pretio habentes, contra propriam conscientiam cum Suetiam a prima ætate mundi Regnum antiquum & præcellens fuisse, a pronepote Noe, Gœter, oriundum, finxerunt Danorum coloniam aut partem Regni Danie, vere Dani

skrifva åt enhvar sina gränsor, böra ej öfverträdas. Redlighet är i alla företag prisvärd. Skulle någon punkt icke hafva blifvit enkelt och tydligt uttryckt, så bör den likväl ej förvridas efter olika begrepp och ordaförstånd. Skrifvelser beträffande Regenternas förening får man icke förvränga, förfalska och ändra. Det vid underskriften bifogade signetet får icke förderfvas. Nya uppdiktade öfverenskommelser mellan Staterna böra icke anses gällande. Fördrag med Furstarne böra ej ingås emot Gud och deras egen värdighet. Ingen Konung anstår det att med en annan

nostri coloni, qui propinquiores Armenie . . . . sumus, sic Majestatem nostram contemserunt, ut Dominum Patrem . . . Tyrannos me, vilissimum mancipium, regnum meum, extremam barbariem equipararent, ita bene consultum nobis voluerunt, ut Majestas Regia incantatoribus, potestas Regia servorum suffragio, Vita Regia tritulatorie bubulci non esset prestantior tam excellenter terminos nostros auxerunt, ut in Smålandia Calmarniam, in Vestrogotia Elfsburgum, in Norvegia Bahus & Vik nobis suffraudaverint, taceo novum Castrum & Viburgum Finlandie, Per-

Konungs undersåter något afgöra, som kan förmå dem till uppror. Af hvar och en fordras redlighet i allt, som angår statens väl, på det vi icke måtte af någon bedragas. Sinsemellan höfves det hvar och en, äfven i enskildta mål, att göra sig förvissad om det som blifvit i offentliga handlingar och företag tillvägabragt. Att Regenterna skola öfvergå andra menniskor i ståndaktighet för att stifta vänskap och befrämja densamma, är Guds befallning. Att förmena sig äga skäl att tillfoga någon ondt utan att giltiga anledningar dertill finnas, anser jag alltid gud-

noviam & castella oppignorationis Ducis Finlandie Rigensem ditionem per Ducem Megapolensem nobis subditum, quas cupient nobis alienare. Ehe detestabile, Regem pium & bonum & simplicem cuique suum tribuere cupientem stoliditatis tante accusare, quod voluerit se, Danorum injusto judicio experto, subdere atque jus, preeminentiam propriasque terras permittere Danis in . . . . . . suis actionibus infestare cum nullum jus habeant in Suetia, praue detortum etiam nostrum propositum pacificationis, nempe fœdus esse irritum factum, quia dissensiones Regnorum concor-

löst. Att vilja störa rikens och samhällens lugn och att med förderfliga rådslag underkasta sig dem, är orättrådigt.

Särskildta bevis. *O huru ovärdigt handla icke Danskarne mot Gud, då de på allt sätt bryta sina löften! Ack! hvarföre vilja dessa illasinnade menniskor ännu gifva sin orättmätiga sak ett utvärtes sken af sanning, då de, som sjelfva förbrutit sig, skjuta skulden på oss. Otacksamma folk! som sedan det förlorat sin stat, sin regeringsform och alla sina besittningar, belönat sina befriare Svenskarne, med ovänskap i stället för ett troget bistånd, med*

dare cupiebant, quasi hoc bellum sit indicere de injuriis conqueri, firmitates contractuum a vicinia violatas resarcire nescio quomodo nos aliter intelligi debet quam injusta arma mota ab iis, qui primum Elfsburgum occupare hereditatemque nostram infestare tentarent, Nam qui primus bellum movet, pacem turbat, Qui concedere non debet Danorum . . . . bellicis armis invadere terram alterius, Scripta & singrapha transactionum rapere, abuti ad frangendam fidem promissam, permitti inique oportet adversarium judicium aut judices sibi illicitos dare vel constituere, vel eos, qui

skymf i stället för ett verksamt deltagande, med orättvisa och öppet krig; i stället för understöd och försvar. O! huru skamligt, att Konungen i Danmark, glömsk af alla eder och löften, såväl i vår Herr Faders närvaro som inför Hans Maj:ts Sändebud, brutit alla gästvänskapens fordringar, förgätit minnet af sin fordna vådå och hela vidden af sina förbindelser mot Gud och menniskor. Huru nesligt att han ansett utan vigt och värde alla tractater, signeter, bref och underskrifter, först i Stockholm och sedan i Brömsebro! — Äfven i vår tid föröfvade Danskarne ett skänd-

judices . . . . ad hoc a Deo ordinati, sicut factum est Calmarnie, Johanne Dano Regnante, nec licet literaturas facere diabolica arte, sicut Rex Danie Fridericus adgressus, Fingere contra vicinum Regem Scripta & Sigilla, que nunquam extiterunt, ad subornandos subditos contra proprium Magistratum, si taliter vafritie uti possint impudenter, omnis fides, certitudo, veritas in actionibus tollitur, nemo sit cui credat, quomodo tractatus possunt firmi esse, Heu nephas sigilla destruere, appendere alia, subsignare inscio domino singraphis; si privatus talis facinoris conuincere-

ligt brott, under våra Bröders uppror och vrångvisa förfarande mot Riket, då Konung Fredrik II i Danmark med djefvulsk list försökte underkasta sig mitt Rike och detsamma förderfva genom falsk lära. I mit Rike, säger jag, var han beredd, att underblåsa tvedrägtens låga, på samma sätt som de föreslagne Danskarne gjorde under Konung Gustafs lefnad. Ack! huru orättvist, att fredens och lugnets fiender, under ett fagert sken, medan stilleståndet ännu varar, och emedan de sjelfva äro obenägne för fred, anfalla mig, Sveriges oskyldige Konung, och mina fredälskande un-

tur, reus crimine lese Majestatis judicaretur, tanto turpius in Rege committere tale facinus, Heus vicium Ducis Finlandie reprobas conventiones ratas censeri, quibus finxit omnimodo cum Danis de pace conventum, contra experientiam quotidianam, cum septem annis cum dimidio plus quam satis Dani concupiuerint regnum nostrum, varijsque procellis quassatum audentia adhuc asserere inter utraque regna statum tranquillum fuisse, Phui! quam noxium Reges cum vasallis vicinorum suorum agere ut deficiant a proprio Magistratu Quanto magis inhumanum fuit fratrem

dersåter och gifva dem skäl att veklaga och jemra sig. Huru sällan hafva vi fått fägna oss öfver ett godt förstånd med Danskarne, då de med ett fördömligt hat bemött vårt folk från Danska Rikets första början. Om någonsin deras opålitlighet kunnat öfvervinnas under Fredrik I:s och Christian III:s regering, hafva de likväl till vår skada beständigt åsyftat förtryck, försnillning och plundring. Vel eder, Danskar, som upphöjen er, sägande, att J betalt lika med lika, då J lemnat vår Herr Fader bistånd under hans regering, äfvensom mig, ehuru J handlat listigt och underhållit

contra fratrem incitare iniquissimeque contra me Regem Suetie, Ducem Finlandie, Vasallum & subditum meum commouere, in regioque solio meo collocare. I fraudulentum Regis Danie facinus! cum, viribus impar, simulare se omnes conditiones pro libito meis subditis concedere velle, reuera autem in animo habere omnem libertatem uniuersis subditis meis tollere, Dum pre se fert mihi & fratribus pacificum fere, nitebatur me & fratres meos totumque Regnum Suetie funestissimis cladibus involuere, atque ad summam seruitutem reducere. Hei lamentabile

uppror, tvedrägt och krig; J, som icke gifvit oss understöd, utan, i förening med alla våra fiender, allestädes sökt tillfälle att skada oss. Under sken att återställa sämja, hafven J uppretat Presterskapet mot Gud, Adeln mot Konungen, Soldaterna mot sina Anförare, Köpmännen mot det Kongl. Slottet, Folket mot sina Höfdingar och Adeln. Ja, än mer, J hafven uppäggat Ryssen till fiendtlighet mot Finnland, Polacken mot Lifland, retat Kejsaren till afund mot vår sjöfart, gjort Lübeckarne lystna efter våra grufvor och kustländer . . . med misstan-

bile ex quo constat nos Suecos simplices esse, nunquam dolosos, Danos nos calumniari, dicentes nos Rempublicam nostram perdere velle, proditionisque macula infames bilinguesque inveniri, cum ipsi nos alia arte quam mendacijs non vicerunt, prodideruntque nos Regnum Regemque suum proprium, atque intendunt perfidia perdere nos ac semetipsos omnibus bonis vitæ & animæ atque quamdiu hujusmodi ingenio sunt, quemadmodum semper fuerunt deceptores & fallaces, non possumus illis, sine irreparabili damno nostro, tuto credere. Ho!

tankar hafven J uppfyllt Konungarne i Frankrike, Spanien och England, Furstarne i Saxen, Pommern och nästan hela Tyskland. År detta att väl sörja för arfvingarnes bästa, när man förhåller Konungens manliga bröstarfvingar sin lagliga rätt? Konungen i Danmark förswarar väl Konungens vår Faders arfsrätt, då han listigt söker förvärfva åt sin Son rättighet till Sveriges rike! Vi afundas ej Dansken arfsrätt i Danmark, men alldenstund han varit mot oss så rättskaffens, att han icke allenast sökt betaga oss vår arfsrätt, utan ock tillagt

quam dedecorosum illi genti fidere, que nedum in privatis actionibus fidem servat, si ad connubia adspiciamus, quando commercia agunt, in amicitia privatorum attendimus, ni fallacijs pleni sunt, de ea re conqueruntur omnes nostrates, qui cùm illis versati sunt, omnibus prudentibus in tota Europa sunt odio, vix ulli Reges, principes Civitates, qui omnes fortunas suas in Discrimen adduxerunt aliquam fidem aut gratitudinem apud eos reperierunt, diplomata publica & privata nihili existimant, dicunt placida verba, in corde odium, fraudem retinent, gerunt se velut

sig sjelf valrätt och velat lätta oss från detta ledsamma bekymmer, har han vågat beröfva oss arfsrätt icke allenast till vår lösa och fasta enskildta egendom, utan ock till all vår enskildta och allmänna tillhörighet i andelig och lekamlig måtto, och icke blott afrådt, att jag borde återställas i regeringen och befrias ur min fångenskap, utan äfven försökt utrota mig och alla mina, och min Herr Faders manliga och qvinliga bröstarfvingar, alldenstund Danskarne ännu brinna af ett grymt och outsläckligt hat mot de vänner, som gjort sig om dem väl förtjenta. Ai! huru nedrigt haf-

amicos, at fures sunt, amicis plus incommodi quam hostibus & hec volunt laudari! Io; quam egregij homines! si voluissent precellere, non debuissent Reges eorum qui preeminere debebant talibus virtutibus ornati esse, Cristiernus primus Oldemburgensis impietate, Johannes secundus technis & mendacijs, Cristernus II versutijs & crudelitate, Fridericus I seditionis labe, Cristiernus III fœdifragitate, Fridericus II demum impietate, technis, mendacijs, versutijs, crudelitate, seditionis artibus, fœdifragitate, idolatria & comtemtu Dei, Qui nullam contra me causam justam belli ha-

va de icke föraktat det Kongliga Majestätet och Svea Rike; — dessa fiender till all sanning, hvilka ingalunda, såsom förbundet fordrar, värdera Sveriges tillvext och anseende, utan tvertemot sitt eget samvete, föregifva, att Sverige ej från verldens första början varit ett urgammalt och frejdadt Rike, men en Dansk coloni eller en del af Danska Riket. Men i sjelfva verket äro Danskarne våra egna kolonister, emedan vi äro närmare Armenien. Så djupt hafva de föraktat vårt Majestät, att de liknat min Herr Fader och mig vid tyranner, mitt Rikes undersåter

beret, decrevit ob leve elapsum verbum, quod nunquam audivit, propter Ducis Finlandie causam, qui sub ipsius jurisdictione non erat, pro Episcopo Osnebrugensi, cui nulla facta injuria, bellum mouere, Nam inane videtur mihi & frustraneum de armis Regni disceptare, cum abusus sit meis armis & illi tantum retalio facta sit, absurdum etiam Episcopi Oesiliensis injurias conqueri, quem non ledere sed gratificandi studio deuincire decreveram, neque necessarium Lubecensium causam defendere quandoque facile cum illis transigi potuisset, si Dani non impediuissent. Helas! deplo-

vid föraktliga slafvar och grofva barbarer; så väl sinnade hafva de varit emot oss, att de velat göra Konungamakten icke stort bättre än trälens lott och mitt lif sämre än en skattskyldig boskapsherdes; så förträffligt hafva de utvidgat våra gränsor, att de i Småland försnillat från oss Calmar, i Westergöthland Elfsborg, i Norrige Bohus och Wik, jag vill ej nämna Nyenskans och Wiborg i Finland, Pernau och de fästningar som blifvit Herrtigen i Finland ombetrodda, Riga, som genom Hertigen . . . . . blifvit oss underlagd, hvilka de bemöda sig att från oss afsöndra.

randum! mala consilia malum sortiuntur finem, per consiliarios nostros superbos, auaros, invidos voluit me & regnum meum Suetiam perdere, cum sit ruina ipsorum omnium ipsis fauentium, si consilio meo credidissent, subditi mei omnes status regni nunquam concludissent quidquam cum Danis contra meam voluntatem, nec passi fuissent consilia eorum approbari, qui Danice factionis vel Danis addicti; eius opinionis adhuc sum, et in eo animo permanebo, Deus det omnibus Suecis eum animum fortitudinem & voluntatem!

Diuisio. Apparet ex his omnibus culpam

Ack! huru föraktligt, att anklaga en from, god och uppriktig Konung för en sådan dårskap, att han velat underkasta sig Danskarnes orättvisa dom och åt dem öfverlåta sin rätt, sin magt och sina egna länder och ofreda honom med otrolig djerfhet, då de icke äga någon rätt i Sverige! Tillintetgjord är äfven vår önskan efter fred, ty förbundet är upphäfvet, hvarigenom jag åstundade återställa Rikenas sämja. Likasom vore det att börja ett krig, när man klagar öfver oförrätter och söker återgifva de af grannarne kränkta fördragen sin kraft! Jag vet icke, huruledes jag på

rupti fœderis penes Danos reperiri. Quomodo autem posset Deus omnipotens sufferre ejusmodi homines, qui fœdera & omnes promissiones nullomodo prestare volunt, cum dixerit, *Facies mea contra omnes prevaricatores ut deleam recordationem eorum a terra*; sicut Psalmus 34 perhibet; Quis, unquam, tam fatuus, ut existimet mendaces placere Deo, quique delictorum suorum culpam innocentibus imputant. Qualiter posset unquam major injuria fieri, que Deo displiceret quam ingratitudine erga Deum & homines, quod promiseris Liberatori tuo pro gratitudine, in scelus,

annat sätt skall förstå saken, än att kriget blifvit orättmätigt börjadt af dem, hvilka först sökte intaga Elfsborg och angripa vårt arf. Ty den som först uppväcker krig, störer freden. Den som ej bör tillåta att Danskarnes länder med krig anfalles, bör äfven afhålla sig från att angripa en annans område, förderfva och till kränkande af sitt löfte missbruka offentliga handlingar och skrifter . . . .

. . . .

. . . .

. . . .

såsom det hände i Calmar, under Danska Konungen Johans regering, ej heller får man understicka fal-

perfidiam & injuriam vertere, Dominus indignum judicat uivere jurati oblitos fœderis; promissi neglectos, impios perdendos gehenna autumat, ... verborum fidei et . . . . . adversos svorum actorum dolose utentur preter tantum fallacem . . . . quemadmodum proverbiorum 16 dicitur: os audax & cor pravum est quasi vas figulinum, argento obductum. Hospitalitatis jus frangere Deo detestabile; quod concluditur inter reges conventu regio, si quis transgreditur, Deo displicit. Quemadmodum Deus impunitum non sinit fratres ad discordiam & rebellionem contra fra-

ska skrifter med djefvulsk list, på samma sätt; som Konung Fredrik i Danmark försökt uppdigta mot sin Grannkonung skrifter och signeter, hvilka aldrig hafva funnits, för att uppvigla undersåterna mot sin egen Öfverhet; om de kunna tillåta sig ett så skamlöst bedrägeri; så försvinnner tro, redlighet och sanning i alla företag, och ingen finnes, som mera förliter sig på säkerheten af gjorda öfverenskommelser. O! hvilken vanära att förstöra rätta signeter, understicka andra, och emot sin Herres vetskap underteckna hans namn. Om någon enskildt man öfverbevi-

trem incitare, sic plusquam abominabile incantatores ad regna promouere, arte negromantica belligerare & regna vicini infestare pacemque turbare, Deus omnipotens odio habet diabolica arte utentes severissimeque ulturus eorum facinora, ast multo gravius persequuturus eos, qui ad idolatriam gentem aliquam suis artibus & armis cogere velint, Diabolo aut idolis ut inseruiant, Non est igitur mirum me pro pijs subditis conqueri, scriptum est enim (2 Regum 10) de Achab ob idolatriam inobedientiamque filiorum ipsius contra fratrem & regem ipsorum, atque propter promissio-

sades om ett sådant brott, så skulle han anses saker till Majestätsbrott; så mycket skändligare är det af en Konung att föröfva' ett sådant missdåd. O! blygd, att Hertigen i Finland ansett de öfverenskommelser gällande, hvarmedelst han föregifvit sig hafva på allt sätt sökt befrämja fred med Danskarne, tvertemot dagliga erfärenheten, då Danskarne i mer än sju års tid eftertraktat vårt Rike, skadadt af flera stormar . . .

. . . .

. . . .

. . . .

Pfui! huru brottsligt, att Konungar underhandla med sina grannars vasaller, att af-

nem in colloquio Regio mendacem limitesque regni transgressos nullum verbum domini incassum fuisse in terra quod dominus locutus sit contra domum Achab, Reges dissidium inter regem affinem & subditos ipsius movere judicat Deus dolosam & desidiatam victoriam existimari; presidium qui querit contra confœderatum regem a subditis, ordini diuine Majestatis resistit, Deo resistit; qui Deo resistit, odio est Deo & diuine poene subjectus; qui diuine pœne & ire subjectus, procul dubio grauiter punietur, ergo melius est (quod & Etnici norunt) vir bonus prodest quibus

falla från sin egen öfverhet! Ännu omenskligare var det att uppreta den ena Brodern mot den andra och att orättvist mot mig, hans lagliga Konung, uppägga Hertigen i Finland, min vasall och undersåte, och sätta honom på min Kongliga thron. Svekfullt har Konungen i Danmark handlat, när han, underlägsen i styrka, låtsade sig vilja efter mina undersåters behag uppfylla alla vilkoren, men i sjelfva verket endast var betänkt på att beröfva dem alla sin frihet. Under det han föregaf sig vilja handla fredligt mot mig och mina Bröder; sökte han bringa mig, mina Bröder och hela

potest, nocet nemini, nisi lacessitus injurià. Proverbia cap. 8 dicunt: *qui mansuetos seducit in malam viam, cadit in foueam, sed mansueti bona hereditabunt.* Non possunt ergo salui ab ira Dei consistere, qui consistere in judicio nequeunt ob inducias violatas; æquum est eos, qui equum Troianum nobis inducere volunt, intendere omnes vires ut intendere possint in suum proprium periculum. Deus omnino pariter ulturus hostes, seditionem mouentes, & subditos deficientes, a Rege proprio deficientesque a fidelitate (qua carere non possunt boni subditi) vindicaturus acerbe, pro-

Riket i yttersta våda och det djupaste slafveri. O! huru beklagligt är det icke, att Danskarne, alldenstund de veta att vi Svenskar äro uppriktiga, aldrig upphöra att förtala oss, sägande att vi vilja förderfva vårt Rike, att vi äro skändliga förrädare och lögnare, då de sjelfva ej hafva oss med någon annan konst öfvervunnit, än med lögn, förrådt oss, Riket och sin egen Konung och åsyfta att med trolöshet beröfva oss och sig sjelfva alla förmåner till lif och själ, och så länge de äro af detta sinne, (ty de hafva alltid varit bedrägliga och förslagna),

ditores Regis & Regum non habiturus est insontes. Ludificare homines adversarii possunt, Deum ludificare non possunt; injuriam qui inferunt, pacem qui abhorrent, argumentis inferunt, ab horreis suis depromptam Sapientiam scilicet eam ut culpa innocentibus suis defensoribus afficiebatur. Deus nunquam ita judicaturus injuria belli expensas belli laturos, testatur sacra scriptura (I. Samuelis 31) Saulem perijsse cause fuerunt, quia bis inducias cum Dauide quas pepigerat fregit, Dauidi innocenti culpam tribuens, hariolos impios consulens. Cum promissa amicitia defraudantur Reges,

kunna vi icke utan vår oersättliga skada tro dem. Ho! Ho! huru vanhederligt att lita på ett folk, som icke ens i enskildta handlingar iakttager trohet! Detta märkes hos enskildta bland dem i deras handel och vandel. Att de äro fulla af bedrägeri, deröfver klaga alla våra landsmän, som vistats tillhopa med dem; hos alla rättsinniga i hela Europa äro de förhatliga. Knappt hafva några Konungar, Furstar och Stater, hvilkas hela lycka blifvit bragt i våda, funnit någon tro eller tacksamhet hos dem. Offentliga och enskildta underhandlingar akta de för intet. De tala

necesse est communicationem intermittere, tamdiu ut injuria non afficiunt odio nos habent; Danis perpetuo constat Deum adversari tali communicationi. Leuis res profecto non est polliceri auxilia confœderatis, exiguo fere nullo opitulari, cum exigitur debitum auxilium, redarguit fœdus cordi non fuisse talibus auxiliatoribus, undique hostilia machinantes, nedum ullum amicum nobis permittentes vix possunt nominari amici, experientia quotidiana docet summa miseria constitutos, ab injurijs varijs minime tutos, amicis pœne destitutos. Videat dominus & requirat, dicere

vänliga ord, men i hjertat behålla de hat och svek. De uppföra sig såsom vänner, men de äro bedragare, som göra sina vänner mera ondt, än sina fiender, — och sådant vilja de, att man skall berömma! Hvilka skändliga menniskor! Om de hade velat öfverträffa andra, så borde icke deras Konungar gjort sig beryktade för sådana egenskaper! — Christian I för ogudaktighet, Johan II för list och osanning, Christian II för illslughet och grymhet, Fredrik I för en förderflig upprorsanda, Christian III för kränkning af ingångna förbund, Fredrik II ändt-

audebant impij omnia se fuisse, ex fœdere cum omnes subditos contra eorum Reges incitarint, decuisse in obedientia continue erga Regem, etiam, si erratum a Magistratu aliquo esset; excusant se amicitia & gratia cum vicinis egisse, ex eo apparet, quod optime meritum Regem excluserunt, tam multomagis, quod simul vicinos cum quibus nobis nihil erat inimicitiarum, amicos excellentissimos Reges remotos & propinquos, qui ultro amicitiam nostram cupiverant, abalienarent. Prohibere commercium cum vicinis principibus, Armis & minis cogere illos ad illicitam con-

ligen för gudlöshet, ränkor, lögner, förslagenhet, grymhet, upproriska stämplingar, förbundskränkning, falsk lära och gudsförakt. Ty fastän han icke hade någon rättvis orsak till krig emot mig, beslöt han likväl i anledning af ett obetydligt undfallit ord, som han aldrig hörde, för Hertigens af Finland skull, som icke stod under hans domsrätt, att för Biskopen i Osnabrück, hvilken ingen oförrätt lidit, börja krig. Ty det synes mig fåfängt och otillbörligt att vilja strida om Rikets rätt, då han missbrukat mina vapen och endast erfarit en billig vedergällningsrätt.

troversiam interpretari non potest innocentia amicitie tuende, Hec omnia Deo cure punire fallaces, liberare pios, Quia manus suas armant contra pacificos ipsius & profanant fœdus ipsius, ait Psalmus 55, os eorum fluidum ut butyrum, verba eorum leuiora oleo sunt, tamen intrinsecus nudi gladij, & paulo infra: Sed tu deturbabis illos in imam foueam, sanguinolenti & dolosi non complebunt dimidios annos suos, quod malam obseruant amicitiam seditionemque movent atque cum illis conversatio Deo odiosa, *Proverbia* docent capite 24: Fili mi Dominum timeas & regem

Orimligt är det äfven att klaga öfver Biskopens (Oesiliensis?) *på Ösel oförrätter, hvilken jag var sinnad icke att skada utan genom välvilja göra mig förbunden; ej heller var det nödigt att försvara Lübeckarnes sak, alldenstund stridigheten med dem lätt kunnat biläggas, om icke Danskarne hindrat det. Ack! förderfliga rådslag få en elak utgång. Genom våra stolta, snikna och afundsjuka rådgifvare har han velat förderfva mig och mitt Rike, fastän det är alla deras förderf, som gynna dem. Hade alla mina undersåter lydt mitt råd, så skulle Rikets stater aldrig afslutat något med Dan-*

& ne immisces te turbe seditiose, nam internicies eorum breui superueniet & poena eorum non tardabit. Qualem communicationem Deus cum hostibus approbat, Psalm. 18 indicatur: tu potes armare me fortitudine in bello, tu debellabis mihi hostes, qui mihi adversantur, tu comjcies in fugam hostes meos, Quemadmodum Principes Philisteorum, Zidonei, Hetei & qui habitabant in terra Hemat ad tentandos Israelitas relicti erant in terra Canaan, sicut . . . . Ita Dani vicinitate & immixti nostris in nostris terris habitarunt, nobis tentationi & plage semper fuerunt. quamvis *skarne emot min vilja och icke tillåtit att Danska partiets råd blifvit gillade; af denna mening är jag ännu och skall derutinnan framhärda. Gud förläne alla Sveriges inbyggare samma sinnelag, styrka och vilja!*

Decisio. *Af allt detta skönjes att skulden till förbundets kränkning ligger hos Danskarne. Men huru kan den Allsmäktige Guden lida sådana menniskor, som på intet sätt vilja hålla förbund och löften, då han sagt:* Mitt ansigte är emot alla bedragare och jag skall utplåna deras åminnelse af jordene, *Psalm. 34. Ho är väl så dåraktig, att han tror lögna-*

sua propria extirpatione, Deus vituperat & punit desertores amicorum, qui summis viribus adjuti in necessitate destituunt amicos absque ope (Psal. 38) *sed hostes mei vivunt, & sunt potentes, qui me oderunt absque culpa, sunt ingentes & qui faciunt mihi malum pro bono insurgunt contra me, quia quero quod bonum est.* Atque proinde Psal. 39: *Pereunt quasi umbra, & multas molestias sibi curant, cumulant & ignorant cui attribuetur. Psal. II. Domine habitabit in tabernaculo tuo, qui promittit proximo & prestat.* Putas Domino placere facinora impiorum, que

re kunna behaga Gud och de, som på den oskyldige skjuta skulden till sina brott. Huru kan väl en större oförrätt ske, som väcker Herrans misshag, än att med otacksamhet mot Gud och menniskor, förvandla den erkänsla, man lofvat sin befriare, till brott, trolöshet och orättvisa? Herren anser ovärdigt att låta förbundsbrytare lefva. Dem, som kränka sitt löfte skall han utrota af jorden . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
såsom det heter i Ordspr. B. 16: En fräck tunga och ett ondskefullt hjerta är likasom ett

que Psal. 41 enumerantur Inimici locuti sunt contra me . . . . & nomen eius extinguetur, ... & non fauent eo corde querunt contemnere me ut aliquid habeant quod efficiant, omnes osores mei susurrunt contra me et meditantur malum contra me, concluserunt nefas contra me; quando cadet, non resurgit, & amicus meus, qui pane meo vescebatur, conculcavit me sub pedibus suis. Constat autem judicium Dei ex Psal. 54 Superbi efferunt se contra me, & violatores querunt animam meam, Deum autem non venerantur, Ecce

ett lerkärl öfverdragit med silfver. Att bryta gästvänskapens rätt är en leda för Herran. Om någon öfverträder hvad som afslutes mellan Konungar och i Konungars samråd, han misshagar Gud. Likasom Gud ej tillåter att bröder uppäggas till tvedrägt och uppror mot sin broder, äfvenså är det mer än vederstyggligt att befordra illasinnade menniskor till regeringen, med otillåtna konstgrepp föra krig, ofreda grannens Rike och störa lugnet. Den allsmäktige Guden hatar alla dem, som nyttja djefvulsk list, och skall stränngeligen hämnas deras

Dominus mecum est, prouidet animè mee, retribuet hostibus meis malum, disperdas eos fiducia tua, *Proverbia* declarant Domini Sententiam de seditiosis, etiamsi videntur aliquid contra magistratum habere, *Regis tribus modis pessumdatur & quartum est mihi intollerabile, seruus cum Rex constituitur, fatuus qui repletur bonis, meretrix cum nubit, serva cum Domine sue heres constituitur, Amicitiam* contra Dominum & *Cristum eius* inire nonest licitum, ut Josue 10 significatur, quomodo successi Adonibizee, Regi Jerusalem, congregavit enim Hohan Regem Hebron, ... Regem

missgerningar, men ännu mycket grymmare skall han förfölja dem, som vilja med sina ränkor och vapen förleda något folk till afguderi, så att de tjena djefvulen eller afgudabeläten. Icke underligt derföre att jag klagar för mina fromma undersåters skull, ty det är skrifvit i 2 Kon. B. 10 om Achab, att för hans söners afguderis skull och olydnad mot sin fader och Konung, för det falska löftets skull under samtalet med Konungen, och öfverträdandet af rikets gränsor, har intet ord fallit fåfängt på jorden, som Herran emot Achabs hus talat. Att Konungar anstifta osäm-

Jarmit, Japhan Regem Lachis, Debir, Regem Eglon, qui bellarent contra Isue, qui omnes perierunt in Spelunca ad Macedo. Hec testemonia sunt certe demonstrate ire Dei adversus fœdifragos. Porro hereditarium jus alicui adimere oportet graues causas esse, aut oportet propriore gradu ad id pertingere, vel si is, qui propriore gradu est amisisse jus suum culpa conuinci potest, coram in judicio conuictus probari necesse est, Sive Dono datum gloriari *velis* amicitie ex causa ob benevolentiam dedisse testimonijs declari oportet, Si vendidisse probare velis, Spontanea voluntate

ja emellan en Grannkonung och hans undersåter, anser Gud svekfullt och deras seger aktar han för slemm vinning; den som söker skydd mot en confedererad Konung af hans undersåter, emotstår det gudomliga Majestätets ordning och Gud sjelf; den som står emot Gud, är honom förhatlig och hans straff underkastad; den som är Guds straff och vrede underkastad skall utan tvifvel hårdt straffas; bättre handlar derföre (hvilket ock hedningarne visste) den redlige, som gagnar dem han kan gagna och ej skadar någon, om icke dertill drifven af lidna oförrätter. Ord-

non coactum certis rationibus innotescere debebit, Sufficienter etiam persoluisse valorem hereditarii boni necesse est, Sin commutatam dicere velis, non vi extortam commutationem, sed æquum pro æquo retributum ostendes. Ubi oppignoratione comparatum profers, tum planum facies necessitate insigniter adiectum expensas non persoluisse, bona voluntate in gratitudine tibi. bona hereditaria oppignorasse, De prescriptionis jure si disceptant ad hominis memoriam amissam & nullam mentionem recuperationis a vero herede factam, trium annorum prescriptio non approba-

spr. Bokens 8:de Kapitel säger: den som de enfaldige förleder på en ond väg, faller sjelf i gropen, men de rättsinnade skola ärfva det goda. *De som icke kunna bestå i domen för det brutna stilleståndets skull, kunna derföre icke undgå Guds vrede. Det är billigt att de som listigt stå efter vårt goda, anstränga alla sina krafter till sin egen skada. Gud skall lika strängt nagelfara mot fiender, som anstifta uppror, och mot undersåter, som affalla från sin egen Konung och den trohet goda undersåter ej kunna sakna, och grymt hämnas på alla Konungaförrädare. Menniskor*

tur ad quod deinceps respondebitur, Mentionem si faciunt Armis acquirere etiam licere hereditatem alterius, scimus omnem vim injustam armorum illicitam, jure vero acquisitum si inferre vis, ad defensionem injustissimum armis coactum damni sui restitutionem exposcere armis, Forte dote existimant aliqui hereditatem alicuius adipissci, oportet ostendere legibus eius Regni in quo est controuersia concessum; in Regno nostro filie Regis non hereditant, nec in alijs Regnis hereditarijs Salico more, Nobiles femine plebeeque tertiam partem tantum bonorum hereditariorum parti-

kunna fienderna gäcka, men Gud kunna de icke gäcka. De som tillfoga en annan orättvisa och äro obenägne till fred, handla sålunda af vrångvishet, på det de oskyldige må lida skulden. Gud skall aldrig glömma så orättvist; detta intygar den Hel. Skrift i 1 Sam. 31. Ty orsaken till Sauls ofärd var den, att han två gånger bröt det stilleständ han ingått med David, skjutande skulden på denne, som var oskyldig, och rådfrågande gudlösa teckentydare. Då Konungar besvikas genom en lofvad vänskap, måste all gemenskap upphöra, alldenstund de som hata oss, städse äro

cipes fiunt. Querat quis an Testamento legare concessum consentaneum est libero arbitrio voluntario id factum fuisse confirmatumque litteris & sigillis non falsificatis decebit. Sunt aliqui ea opinione mulieribus hereditatem in Regnis succedere (sædere), Regendis Regnis ut habeant potestatem; respondeo inquirendum esse an in nostro Regno tales, leges prescribere decet, cum nunquam in Suetia prius viguerunt, in Anglia, Scotia, Hispaniaque mos, sed non viuente Rege marito; apud nos, post obitum Regina sua dote contentatur, que illi non adimitur, si nihil contra Regem Re-

benägna till orättvisa; och vi veta att Danskarne alltid satt sig emot en sådan gemenskap. Det är visserligen ej en ringa sak, att lofva hjelp åt en förbundsmakt, men att icke lemna det ringaste understöd, när sådant påfordras. Förhållandet visar, att förbundet icke legat sådana hjelpare om hjertat; De, som städse gjort fiendtliga stämplingar, och icke tillåtit oss äga någon vän, kunna knappt kallas vänner. Dagliga erfarenheten lärer att de som äro bragta i största nöd, minst skyddas för hvarjehanda oförrätter, då de nästan sakna vänner. Må Herran se och dömma!

gni viuentem machinatur. Questio est an locis incultis colendo acquisitum sit, quantum ad Regna fiant, primos indigetes esse in Agricultura fundum vacuum hereditarium possessorem non existere. Interrogatur an Spurii hereditate privari debant; oportet prius conuincere testimonio Patris & matris Spurium, palam non Angelorum aut diabolorum prestigiis seduci, Attamen bona hereditaria acquisita jure possidere licet legibus nostris, que parentes illis dant ex jure acquisitis, etiam denegare non decet hereditates etiam ex Testamentis affinitatibus aut alijs bonis defunctorum il-

Skändligt drista de säga, att de i allt handlat efter fördraget, när de retat alla undersåter mot sina Konungar, ehuru de bordt hålla dem till lydnad emot Konungen, äfven om fel af någon öfverhet blifvit begångna; de urskuldä sig att de så handlat af vänskap för grannarne, men att de förfarit med list, synes deraf att de utestängt en väl förtjent Konung från sin rätt, så mycket mer, som de tillika afsöndrat från oss grannarne, med hvilka vi icke lefde i ovänskap samt de vänskapligt sinnade Konungar både när och fjerran, som sjelfmant åstundade vår vänskap. Att

lis jure hereditario debentur, Velim dicere velis te promeruisse aut labore tuo acquisiuisse, Cuperem mihi illustrari quid mihi gratificatum aut a Regno promeritum, ut hereditatem meam mihi adimeres, quid ego promerui & Regni Suetie causa perpessus Deo & hominibus notum, Arbitraris te Ecclesiastico more consulto per obitum Parochi bona Parochie possidere posse. Res intelliges me Ecclesiasticum non esse vel Ecclesiasticam vitam aut mores illorum probare. Age de heriditate que rei publice causa data ab omnibus Regni statibus concessa si disputare volueris, videamus an

förhindra gemenskapen med Grannfurstar samt att med vapen och hotelser tvinga dem till otillbörlig osämja kan icke anses för en oskyldig vänskap. Ack! visserligen skall Gud straffa de listiga och befria de fromma. Ty de väpna sina händer mot de fredälskande, och ohelga Herrans förbund, säger Psalm. 55; deras ord äro halare än olja, men invärtes likna de ett blottadt svärd; och strax derpå heter det: men du skall kasta dem djupt ned i gropen; blodgiriga och försåtliga menniskor skola icke uppnå sina halfva dagar, emedan de stämpla det ondt är och

secundum Deum concessum, a Rege & fidelibus subditis vel a perfidis & seditiosis, spero me meum jus a summo Rege omnium Regum datum & a Domino Patre, Rege Gostavo serenessimo, consentientibus omnibus fidelibus subditis tale jus tu nunquam probabis, Sciendum vero est Deum horribile judicium sumpturum de iis, qui hereditatem regum invadunt, inscriptum est Hiob; *impius laborabit & non fruetur, bona ipsius alterius erunt, non habebit ex eo usumfructum quia persequutus afflixit pauperem, rapuit bona que ipse non acquisiuit, quia venter*

deras umgängelse är misshaglig för Gud. Ordspr. Bok. 24 Cap. säger: Min son, frukta Herran och Konungen och mäng dig icke med den upproriska hopen, ty deras undergång är hardt nära och deras straff skall icke uteblifva. Psalm. 18 visar hvilken gemenskap med fienderna Gud gillar, der det står: du kan väpna mig med tapperhet i striden, du skall förgöra mina fiender, som stå mig emot, du skall drifva mina fiender på flygten; likasom Philisteernas Furstar, Heteerna och de som bodde i landet Hemat lemnades i Canaans land till att fresta

ipsius non est exaturatus, non liberabunt ipsum affluentia bona ipsius, Item *Prov. Fili mi*, si *nebulones te rogauerint, ne sequaris eos, si dixerint veni nobiscum, volumus aucupare innocentem sanguinem, deglubemus eos quasi infernum*, & *mansuetos sicut vecti essent ad inferos inveniemus ingentes diuitias, replebimus domos nostras preda; discrimen subiens nobiscum, sit una nosta crumena, Fili mi, ne vadas eam viam caueat pes tuus semita eorum currunt ad malum, querunt effundere sanguinem.*" Legitur etiam Regum 14. *Dominus cedet Israel quasi arundinem* *Israeliterna. Dom. B. 3; så hafva ock Danskarne alltid varit oss till en frestelse och plåga, fastän till sitt eget förderf. Gud skyr och straffar dem, som öfvergifva sina vänner och som, understödde af större styrka blottställa dem utan skäl. Ps. 38:* Men mina fiender lefva och äro mäktige, de som mig utan skuld hata, äro store, och de som göra mig ondt för godt, uppstå emot mig, emedan jag söker det godt är. *Och derföre, Ps. 39:* Förgås de liksom en skugga och åsamka sig mycken förtret; de samla och veta icke åt hvilken det skall lemnas. *Ps. 11:* Herre! ho skall bo i

maris & extirpabit Israel, extirpabit eos hoc opimo solo, quod Patribus eorum dederat atque dispeream illos trans flumen, quia fecerunt sibi idola ut offenderent me, & derelinquet Israel propter peccata Jerobeam qui peccauit ut Israel puniri faceret.

Forte diutius versatus in materia de hereditate, Consideremus iam quomodo artes, quibus nos adgressi sunt Deo placeant. Deus, qui verax est, non patitur mendacium defraudare alijs suam gloriam, ut describam sicut est, progenitoris fama & gloria privari a callidis Sofismatis à fece posteritatis, inglorium est genti, coequa-

din hydda; den som sin nästa förlåter och talar sanningen. *Tror du att Herren finner behag i de ogudaktigas brott, som uppräknas Ps. 41: Mina ovänner hafva talat emot mig . . Hans namn skall utplånadt varda . . Alla mina hatare tala i hemlighet mot mig och stämpla ondt . . de säga: när han faller, skall han icke uppstå, och min vän, som åt mitt bröd, trampar mig med fötterna. — Men Guds dom läses i Ps. 54: De högmodige förhäfva sig mot mig och våldsverkarena söka min själ, men Gud vörda de icke. Si Herran är med mig, han försvarar mitt lif, han veder-*

re se vetustate nobis nobilitate virtuteque colonos nostros, ut sensum mentis exprimam, preferre se invictissime fortissime & fidelissime Gotice genti Cimbros, ex colonia hominum ortos egre tuli semper, & quod plurimum displicet, dominari in nostris terris hostes nostros reuera, quedmadmodum intelligere potui per mendacium, dolis & technis omnes nostros triumphos, opes, terras, labores, premia, decus & honores adimere nefandissimos & implacabiles persequutores & nostros adhuc illis fauere & credere, id supra quam credi potest me afficit, Longum foret enumerare

gäller mina fiender . . . OrdspråksBoken förklarar Herrans tanka om upprorsstiftare, fastän de synas hafva någon framgång mot sin öfverhet: Ett land går under på treggehanda sätt och det fjerde är mig en vämjelse, när trälen blifver Konung, när dåren öfverhopas med ägodelar, när en sköka blifver gift och trälinnan ärfver sin herre. *Att ingå vänskap mot Herran och Hans Smorda är olofligt, såsom det synes af Josua, B. 10 huruledes Adonibezec efterträdde Konungen i Jerusalem, ty han församlade Hohan, Konungen i Hebron, Rivean, Konungen i Carmel, Japhan,*

nec tempus supeditaret declarare quomodo, me inscio, nomen & majestatem meam sunt adgressi, nunc *Tyrannum*, alias mortuum aliquando ex erapula vociferantur, nolim dicere scelestissimum esse viuam hominis famam obscurare, aut Regem viuum sepelire, mendacijs suis extinguere rerum gestarum splendorem vereor effari puto tamen probari posse, infame in Regem mendacium texere proditorium in subdito jusjurandum honestum frangere Regem diffamando hostibus opitulando fœdifragum, a vicinis subscriptiones fingere, fœdera rescindere, Reges cauillari. Lex Gen-

Konungen i Lachis, Debir, Konungen i Eglon, till att strida mot Josua, men de omkommo alla i kulan vid Mavido. Dessa äro säkra bevis att Gud vredgas mot förbundsbrytare. Vidare, för att beröfva någon sin arfsrätt, böra vigtiga skäl finnas, eller bör man äga större anspråk, eller ock, om den som äger mer grundade anspråk, kan bevisa att han förlorat sin rätt, bör detta ske offentligt inför rätta. Vill någon bevisa att det blifvit honom gifvit såsom en gåfva af vänskap och välvilja, så bör detta understödjas med bevis. Vill någon bevisa, att det blifvit ät honom för-

tium ait: *quod tibi fieri non vis, alteri ne facias*, et preclare Philosophus Lex nostra crimen lese Majestatis in Regem debaccari testatur, Lex naturalis monstrat nobis certitudine scientia & ordine Regi res humanas, non vi, dolo aut fortuna ut etiam *Phio* (philosopho) certum est notitiam insitam esse humane menti bonarum & malarum actionum; omnes scientie cupiditate ducimur in quo excellere pulcrum, labi autem & nescire turpe & ignominiosum ducimus, item veritas pretiosior auro, mendaces oderit quisquis prudens & sapiens. De perjurio contra Regem Periurij apud

såldt, så bör med tillförlitliga skäl styrkas, att det skett af fri vilja och utan tvång, äfvensom att arfgodsets värde blifvit tillräckligt betaldt. Men har det blifvit utbytt, bör visas, att utbytet icke blifvit med våld aftvungit utan att lika blifvit betaldt med lika. När man påstår sig hafva kommit deraf i ägo medelst pantsättning, bör man visa att gäldenären, tvungen af nödvändigheten, icke kunnat på annat sätt betala sin skuld, än att han af god vilja pantsatt sin ärfda egendom . . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

omnes gentes infames censentur. Lege nostra manifestum jusjurandum contra jusjurandum non est ineundum, qui jusjurandum violat; impotens testis in omni judicio & conversatione habetur, Cicero: *sine fide non potest consistere respublica, que quoddammodo inter latrones observatur.* Accedit ad hoc quod contumelia, mendacijs & conuitijs certare est quidem pœna dignum, sed Regem, Reginam & liberos nostros quasi vilissima mancipia affligere, afficere et angustijs molestare ultra quam credi potest crudele, impium & detestabile, afflixerunt nos carcere & fœtoribus, in-

. . . .
. . . .

Om någon säger, att det äfven är tillåtit att genom vapen förvärfva en annans arf, så veta vi att orättvis vapenstyrka är otillbörlig; men om man vill börja en orättmätig strid, så bör man minnas, att den som af orättvisa vapen blifvit tvungen till försvär, med vapen återfordrar ersättning för sin förlust. Tror någon sig genom hemgift kunna erhålla en annans arf, så bör han styrka sådant efter det Rikes Lagar, der tvisten äger rum. Hvarken i vårt eller i andra arfsriken ärfva Konungens döttrar efter Saliska Lagens bruk. Adeliga och oadeliga

edia & siti, verberibus & vulneribus, frigore pariter & estu, tenebris pariter & terroribus, vigilijs pariter & anxietatibus, membra mutilarunt, anima & corpora conspurcarunt, Conscientiam simul & fidem labefactare cupiuerunt, corpora cum anima perdere intenderunt. Constat in omnibus terris Regium officium supra hominum fastigium venerabile etiam apud Romanos hostes Regum, igitur plus quam injustum me, pium & Cristianum Regem, miseria, qua nullus Rex Suetie afflictus, affici, Reges Suetie in tanta existimatione apud nostros, ut nullibi in Legibus

qvinnor ärfva allenast tredje delen af egendomen. Frågar någon om det är tillåtit att genom testamente bekräfta sin yttersta vilja, så bör detta hafva skett frivilligt och bestyrkas genom underskrift och sigill. Några äro af den meningen, att äfven qvinnor böra äga magt att efterträda i riksstyrelsen; jag svarar: att man bör undersöka, om sådana lagar kunna föreskrifvas i vårt Rike, då de aldrig tillförene varit gällande i Sverige, såsom i England, Skottland och Spanien; men icke under en förmäld Konungs lifstid; hos oss åtnöjes Drottningen efter

gibus Suecanicis legatur manum inijcere Regi, illum captivare aut necare licere quantumque sceleratus foret, Svecissimum me, fidum patrie, innocentem, ob Regni Suetie causam calamitatibus oppressum, toto septennio fere, *octennio minis* & *vi impetitum*, carceribus emaceratum & quotidie vitæ discrimine objectum, adhuc, quasi non satis pœne sumptum a fœdifragis & proditoribus accusantis. Cum illi, qui Regem suum captiuant, potius secundum Leges nostras quemadmodum de *forgæring* in Legibus nostris decade *Högmelis*, Quod me supra modum affi-

ter sin Gemåls död med sin hemgift, som icke blifver henne fråntagen, om hon ej stämplar något mot den regerande Konungen under hans lifstid. . . . .

. . . .

Men rättmätigt förvärfvade arfgods kunna efter våra Lagar besittas, som föräldrar gifva af sin rättfångna egendom; ej heller bör man neka slägtingar arf äfven efter testamente eller betaga dem andra af de aflidnas tillhörigheter, som tillkomma dem efter arfsrätt. Jag frå-

cit adhuc cum ista omnia ob Regni Suetie causam patior, & obsisto magis quam vires mei ferre possunt, nec datur facultas scire aut intelligere, quid fiat vel quomodo obviandum sit. Accusant me criminis, quod ipsi perpetrarunt, tametsi nemini plus displiceo quam mihi & semper dissuasi, restiti et dissuadeo adhuc & resisto, tamen dicunt meo consensu aut culpa Regnum Suetie imminutum terminis suis; deberent autem execrare, persequi & extirpare illos qui tales rumores sparserunt, qui dolis arces & oppida prodiderunt, & qui dolo, proditione & malis artibus arces & oppida

gar: tror du dig hafva gjort dig väl förtjent eller genom din egen möda förvärfvat dig någon rätt? Jag önskade gerna veta hvad jag förskyllat af Riket, att du skulle beröfva mig mitt arf. Hvad jag uträttat och lidit för Rikets skull, det är både bekant för Gud och menniskor. Du menar dig efter samma bruk, som råder i församlingen, förmedelst den förra Pastorns död kunna besitta min Faders egendom, men besinna, att jag icke är Prest eller gillar Presternas lefnad och bruk. Men om du vill tvista om ett arf, som för samfundets skull är gifvit och förunnadt af alla

nostra sub spetie pacis aut injusto bello occuparunt. Nam, ut dicitur, modus in rebus habendus: nonne nimium vitiosum? qui non est mecum, contra me est, qui non congregat, dispergit Regnum in se diuisum desolabitur. Nemo potest duobus dominis inseruire, Dei omnipotentis sententia de istis nota est, de mendacijs primum, Psal. 52: *Quare ita superbus es, Tyranne, eo quod damnum infligere possis; Dei enim bonitas adhuc integra est, lingua tua studet nocere, scindit quasi acutum calamistrum, loqueris potius malum quam bonum, falsum quam verum, loqueris*

Rikets Ständer, så låtom oss se till, om det efter Guds vilja är förunnadt af Konungen och trogna undersåter, eller af upproriska och trolösa. Jag hoppas att min rätt blifvit mig förlänad af den störste bland alla Konungar och min Herr Fader, Konung Gustaf, glorvördig i åminnelse med alla mina trogna undersåters samtycke. En sådan rätt skall du aldrig gilla. Men vet, att Gud med en fruktansvärd dom skall hemsöka dem, som göra ingrepp i Konungars arf; ty Hiob skrifver: den ogudaktige hafver vedermöda och skall icke njuta sitt goda, han skall icke skörda frukten

res, queperditionis sunt lingua prava, propterea Deus extirpabit te omnino et conteret te & exterminabit te e regione vivorum, Psal. 37: *dissentire facias linguas eorum, ut pereant, quia vides iniquitatem & discordiam in civitate die nocteque versatur contra muros eorum inimicitie intrinsecus foris bellum in via, dominatur in medio mendacium & fraus non cessat in plateis eorum,* & paulo infra: *inuadet illos mors & descendent uiui ad inferos, quia omnis nequitia in turba eorum.* Obsecro ne credatis hostibus vestris cum me obsistere omnibus conatibus eorum sciunt, delirare

deraf, emedan han den fattige försörjt och bedröfvat hafver, han hafver roffat till sig det goda, hvilket han icke sjelf förvärfvat, ty hans åtrå är omättlig; hans många egodelar skola icke befria honom; *och Ordspråksboken säger:* Min son, om skalkar locka dig, så följ icke. Om de säga: Kom med oss, vi vilja ställa giller för den oskyldige. . . Vi skola finna stora rikedomar och uppfylla våra hus med rof. . . Min son, vandra icke den vägen, akte sig din fot att trampa i deras spår; de löpa till förderfvet och trakta efter att utgjuta blod. *Och i Kon. B. 14:* Herren skall förderfva

me fingunt, non est autem delirium, quod illis nolui concedere terras nostras, non est delirium, delirare vero videntur mihi, qui officium meum Regium impediunt, persuadentes sibi meliores conditiones a Danis fore, terentes tempus inanibus dissceptationibus hereditarij juris, cum sciunt hostes pro muribus esse & regnum suis disceptationibus & malis consiliis, non mea negligentia imminutum. Oro, ne existimetis levem rem esse, fugisse pacem & adhuc nos falsis indiciis ludificare, Precor ne obliviscamini quanta injuria sit undique nobis hostes sollicitare, omne incrementum auertere,

Israel, likasom rör i hafvet, och förgöra Israels barn; han skall förgöra dem i det feta landet, som han gifvit deras fäder. Jag skall fördrifva dem öfver floden, emedan de hafva gjort sig beläten och förtörnat mig, och jag skall öfvergifva Israel, för Jerobeams synders skull. . . .

Tilläfventyrs har jag för länge uppehållit mig vid frågan om arfvet. Låtom oss nu öfverväga, huru de ränkor, med hvilka de anfallit oss, behaga Gud. Gud, som är sannfärdig, tillåter sin ära förnärmas af andra. Att genom listiga svepskäl Stamfadrens rykte och ära förklenas af efterverl-

Rogo ne existimetis rem leuem esse inducias fregisse, omnem tractatum pacis illusisse, & adhuc nos induciarum violatarum accusare, qui bellum intulit, mouet & cupit scriptum est (2 Regum 3) de Mesa, Moabitarum Rege, qui defuit ab induciis, quas pepigerat cum Regibus Judee & Samarie, quomodo punitus est a Deo, amittens victoriam & immolans filium ex rabie. Nehemie 3 declaratur quomodo Sanaballat & Tobis ex Gosem sollicitaverunt undique hostes contra pios, qui supererant ex captivitate Babilonica & quomodo Deus dedit illis victoriam contra etnicos idola-

dens utskum, är vanhederligt af ett folk. Att våra colonister jemföra sig med oss i ålder, ryktbarhet och tapperhet, att Cimbrerna, uppkomna af en coloni af våra landsmän, söka öfverträffa de obesegrade, tappra och trogna Götherna, har jag alltid ansett med leda; att våra fiender herrska i vårt land och, såsom jag kunnat finna, genom lögn, svek och illgrepp beröfva oss alla våra triumfer, rikedomar, mödor, belöningar, heder och ära, och att våra skändlige och oförsonlige förföljare ännu gynna och sätta tro till dem, detta har, mer än någon kan tro, gjort mig bedröfvad.

tras. 2 Samuelis 3 & 4 perhibetur quomodo Isboset perijt eo quod inducias cum Davide initas fregerit, incitans Israel aduersus Dauidem. Mirabile est homines perdurare posse tantum nefas scripta sigilla & tractatus vi & armis injustis rapere & verbum Dei & honesta studia omnia corrumpere atque falsificare, ut nulla certitudo honesti & certitudinis sit, Inauditum & injustum improbumque fœdera frangere, sceleratissimum perfidissimum immanissimum judicium permittere hostibus in nostra causa, atque ex confœderato hostem fieri & non modo judicium detruncare sed adjudicare

Det vore för långt att uppräkna, och tiden skulle icke förslå att förklara, huru de mig ovetande hafva angripit mitt namn och Majestät, än kallat mig Tyrann . . . .
Jag vill icke säga, att det är ganska brottsligt att skända en lefvande menniskas rykte, eller begrafva en lefvande Konung genom sina lögner och utplåna glansen af hans bedrifter. Jag fruktar att säga det, men jag tror det likväl kunna bevisas, att det är förrädiskt mot undersåtarne att uppspinna en neslig lögn mot Konungen, samt att det är ett brott mot förbundet att bryta en rättskaffens ed, der-

sibi ipsi causam, presedens cause & judicans causam proprio injusto judicio: hic est contra Deum subditis judicium de Magistratu permittere, Non possum intelligere quorsum sibi volunt qui adhuc hostibus & idolatris volunt judicium permittere. 2 Regum 25 desscribitur quo pacto Nobugodonosor omnia scripta Judeorum sacra & profana deripuerit . . . .

igenom att man förklenar Konungen hos fienderna, samt uppdigtar falska underskrifter af grannarne, bryter förbundet och gäckar Konungarne. Hedningarnes Lag säger: Hvad du icke vill att andra skola göra dig, det göre du ej heller dem, *och* . . .

. . . .

. . . .

. . . .

Den naturliga lagen visar oss, att de menskliga angelägenheterna styras genom visshet, kunskap och ordning, icke genom svek eller slump, såsom äfven philosophen vet; att kunskap om goda och onda gerningar är nedlagd i menniskans sinne; alla ledas vi af begär efter kunskap; att derutinnan öfverträffa anse vi hedrande, men att taga miste och röja okunnighet, hålla vi för skamligt och vanhederligt. Sanningen är mera oskattbar än guld; lögnare hatas af alla tänkande och visa. —

Om mened mot Konungen. Menedare anses med vanära bland alla menniskor. Efter vår Lag är det tydligt, att intet bör ske emot ed; den som kränker en ed, anses för ett ogiltigt vittne i alla rättegångar och i all umgängelse. Cicero säger: Samfundet kan icke äga bestånd utan redlighet, som på visst sätt äfven iakttages bland röfvare. *Härtill kommer, att det väl är straffvärdt att strida med skymford, lögn och smädelser, men att det är gudlöst, skändeligt och grymmare än någon kan tro, att behandla sin Konung, Drottning och deras barn såsom de sämsta trälar, samt bringa dem i nöd och elände. De hafva marterat oss med fängelse och stank, med hunger och törst, med slag och sår, med köld och hetta, med mörker och förskräckelse, vaka och ångest, stympat våra lemmar, plågat oss till kropp och själ. De hafva sökt bringa både vårt samvete och tro på fall och förderfva kroppen med själen. Det är i alla land kunnigt, att Konungamakten är vördad öfver all mensklig höghet; äfven hos Romarne voro fiendtliga Konungar aktade; derföre är det mer än orättvist, att jag, en from och Christelig Konung, lider ett elände, som ingen Svensk Konung någonsin erfarit. Svea Ko-*

nungar hafva stått i så högt anseende här i landet, att man ingenstädes i Sveriges Lagar läser, att det är tillåtit att bära våldsam hand på Konungen, sätta honom i fängelse eller döda honom. Huru brottsligt är det då icke, att jag, den mest Svenska, mot fäderneslandet trogne och oskyldige Konung, för Svea Rikes skull öfverhopas med elände, och nära sju års tid blifvit med hotelser och våld innesluten i ett fängelse, förtärd af marter, och blottställd för daglig lifsfara. Men icke nog härmed, ännu hafva förbundsbrytarne och förrädarne icke fått nog hämnd . . . då de, som sätta sin Konung i fängelse, snarare borde straffas efter våra Lagar, såsom för högmålsbrott. . . . . Detta gör mig öfvermåttan bedröfvad, alldenstund jag allt detta lider för Rikets skull, och jag står mera emot, än mina krafter förmå, ej heller gifves mig tillfälle att utröna eller veta hvad som skall hända eller huru man bör göra motvärn. De anklaga mig för ett brott, som de sjelfva hafva föröfvat; liksom någon haft större misshag dertill än jag sjelf! jag har alltid afrådt det; ännu afråder jag det och står det emot, likväl säga de, att Svea Rike, genom mitt samtycke och förvållande, blifvit förminskadt till

sina gränsor. Men de borde afsky, förfölja och utrota dem, som kringspridt sådana ryktén, som svekfullt förrådt städerna och fästningarne och som med list, förräderi och onda ränkor hafva besatt våra städer och fästen under sken af fred eller med orättvist krig. Ty, måtta är nödvändig i allt, såsom ordspråket säger . . . . den icke är med mig, han är emot mig; den som icke församlar, han förskingrar; ett rike som är söndradt i sig sjelft, blifver ödelagt; ingen kan tjena twå herrar. Den allsmäktige Gudens tanka om sådant är bekant. Ps. 52: Hvarföre högmodas du så, Tyrann deröfver att du kan göra det ondt är, ty Guds godhet är ännu densamma; din tunga söker att skada; den är såsom ett skarpt svärd. Du talar häldre ondt än godt, lögn än sanningen, du talar det förderfligt är med hädisk tunga; derföre skall Gud alldeles utrota dig och förtrampa dig och fördrifva dig ur de lefvandes land. *Ps. 37:* Du gör deras tungor stridiga, så att de förgås, ty du ser deras gudlöshet i landet, dag och natt . . . invärtes ovänskaper, utvärtes krig . . . allestädes är lögn, och svek upphörer icke på deras vägar; *och längre ned:* Dö-

den skall öfverraska dem och de skola lefvande fara till förderfvet, ty all ogudaktighet är i deras hop. *Jag besvär eder, att j icke mån tro edra fiender. Emedan de veta, att jag af alla krafter står dem emot, föregifva de falskeligen, att jag mistat förståndet. Men icke är det någon galenskap att jag ej velat förunna dem våra länder. . . Det är icke någon galenskap. Men de synas mig hafva förlorat vettet, som hindra min Konungsliga rätt, troende sig hafva bättre vilkor att förvänta af Danskarne och förhalande tiden med onödiga tvister om arfsrätten, då de veta att fienden är för murarne och att Riket lidit förfång genom deras osämja och förderfliga rådslag, men icke genom min försummelse. Jag beder Er icke anse för en ringa sak att de brutit freden och ännu gäcka oss med falska angifvelser. Jag beder att j icke glömmen huru stor den orättvisa är, att uppväggа fiender emot oss, och hindra all vår tillväxt. Jag beder att j icke ansen för en ringa sak, att de brutit stilleståndet, gäckat alla fredsunderhandlingar och ännu anklaga oss att hafva brutit förbundet. Den som begär krig, han uppväcker och åstundar det; det*

står skrifvit i 2 Kon. B. 3 om Mosa, Moabiternas Konung, som afföll från det förbund han ingått med Konungarne i Juda och Samaria, huruledes han straffades af Gud, förlorade segren och offrade sin son af raseri; af Nehemiæ 3 Cap. ses huru Sanaballat och Tobis allestädes uppretade fiender mot de fromma, som öfverblefne voro efter Babyloniska fångenskapen och huru Gud gaf dem seger emot hedniska afgudadyrkare; af 2 Sam. 3 och 4 synes huru Isboseth omkom derföre att han bröt det med David ingångna förbundet, och uppretade Israel mot David. Det är förunderligt, att menniskor kunna gå så långt i ondska, att de med våld och orättvisa vapen tillintetgöra alla skrifter, signeter och öfverenskommelser, samt förvränga och förfalska Guds ord och alla lofliga bemödanden, hvarigenom all säkerhet och trohet försvinner. Det är oerhördt, orättvist och skändligt att bryta förbund; det är brottsligt, trolöst och onaturligt att tillåta fiender att dömma i vår sak, att från bundsförvandt blifva fiende och icke allenast stympa domen, utan ock slå saken under sig sjelf, och afdömma densamma orättvist. Det är emot Guds vilja att öfverlemna

åt undersåter domsrätt öfver sin öfverhet. Jag kan icke förstå hvad de vilja, som ännu förunna fiender och afgudadyrkare domsrätt. I 2 Kon. B. 25 beskrifves, huru Nebukadnezar förstörde alla Judarnes heliga och verldsliga skrifter. . . . . .

Konung Erik XIV:s Skrifvelse, angående EnkeDrottningen Catharinas (Stenbock) Lifgeding. Dat. Stockholm d. 7 April 1563.

Wi ERICH then fjortende medt Gudz nåde Swerigis, Götis och Wendis etc. Konung. Göre wetterligit för hwariom och enom udi hwad stånd heller Condition the helst kunne stadde ware, Att ähnndoch udi wåhr älschelig kiäre her faders höglofflig ihugkommelse Konung Gustaffz (öffwer hwars siäll sich Gudh nådeligen förbarme) Testements Ordning inthet uthtryckeligen förmäler om then Lijffgedung som then Högborne Furstinne Drottningh Chaterine Högbemälte wår kiäre Herr Faders éffterlatne husfru haffue borde effter högbe:te Konungl:e Mttz dödelige affgong Szå haffue wij doch ligwäll icke teste mindre för then Sonlige kiärligheet och ödmjuke trooheet, som wij städes haffue hafft till wåhr saluge kiäre her Fader, Szå och eliiest utaff synnerligh gunst och nådig willie, icke kunnet hafft fördrag att betänke högbe:te Konungl:e Mttz efflerlatne husfru medt ett tillbörligit och ährligit unnderhåld; therigenom wij ähnnu udi thenne förändring som effter hans Konungl:e Mttz dödelige affgong

skedt åhr, wele lathe påskine, att wij Hanns Konungl:e Mtt tacksamme åhre och icke Hanns Konungl:e Mttz faderlige wälgärninger haffue förgätet, therföre haffue Wij unndt och effterlatedt, såsom wij och nu medt thette wåhrt öpne Breffz innehålldh utaf nådig vilie kerligen unne och efterlate Högbe:te Drottning Chaterine sich till ett Ehrligidt underhåld och Lijffzgedung tesse effter:ne gårder, Häreder och Sockner; Szom åhre först Strömsholms gårdh medt Snäungs häret och thesse fem Sochner Nämpligen Muncketorp, Berg, Kolbeck, Ramnäss och Sura, Item Fijholms gårdh medt Säby och Storeryttere Sockner udi Twhundretz häret, Tesliges Thönnelsöö och Magerö gårder, med Aspöö Öffre och Yttre sele Sockner, sampt medt Tosterön udhi Strängnäss Sochnn, Szammeledes Konungzbergå gårdh medt Fougtö, Wansöö och Helgare Sochner, Hwilke wij haffue hennes K:t *) effterlatedt medt alle Konungl:e uthschylder, ränte och rättigheter, udi sin Lijffztid effter som lagen medgiffue, sich til godhe niuthe, bruke och behålle, Så och medt alt Arff och eigedt som udi samme häreder och Sochner liggendes åhre, Doch medt så-

*) Kärlighet.

sådane Conditiöner och wilckor, som åhr till thet försté, att högbemälte Drotning Chaterine schall hålle och bekänne Oss för sin rette Herre och Konung, warendes Oss huld, trogen och rätträdig udhi alle måtte, och sich aldrig medt någen beswärlig hanndell, ahnnten lönligen heller uppenbahrligen befinne lathe, uthan altidt wälwilligen effterkomme, och göre hwad såsom wij på wårt Konungl:e åhmbetis wägne hennes K:t tillbjudendes och befallendes warde, Szå frampt sådane förbe:te underhåldr icke schole under Cronen igen förwärkede ware, Tessligist schall hennes K:t icke haffue wold och macht, pålägge wåre undersåter, them wij hennes K:t gunsteligen förlänt haffue, någen stoor tunge och nye utlager, udi hwad måtte thet heslt skee kunde, udöffwer thet, the åhrligen åhre wane uth att göre, uthan thet elliest kunde skee medt theris eigen godh wilije och samptycke. The Mandater, Påbudh, Edicter och Befallninger, såsom wij lathe öffwer wåre land, Konunge rijker, och Furstendömer publicere och påbiude, schole och szå wäll aff hennes K:t såsom alle andre wåre trogne undersåter Swerigis Rijkis ständer och ihnbyggere hålles, och uthan all gensegn effterkom-

mes; Och nähr Gudh Alzmechtig hennes K:t aff thenne wärld igenum ehn dödelig affgång täckes kalle lathe, Dhå schall förberörde mårgengåffue och lijffgedung, frytt och obehindret komme under Swerigis Crone igen, som thett sich medt rätte böhr, och Swerigis lagh medgiffwe, uthan alt hinder emotstånd heller förbetingen. Ther wårt Cammerråd, Camererer, Fougter och Befallningzmän, sampt alle andre ehuilke the helst ähre, heller ware kunne, som för wåre schuld wele och schole göre och lathe, måge wethe sich effter rätte. Binde och här medt wåre trogne undersåter som bygge och boo udi for:ne Häreder och Sochner, att J ähre Högbe:te Drotning Chaterine hörige och lydige wäluillig:n uthgjörendes Hennes K:t then deel J Oss och Cronen plichtig ähre åhrligen uth att göre, Therudinnen skeer wår fullkomlig befalning, Dat. Stockholm then 7 Aprilis. Anno etc. 1563.

Under wårt Kongl. Secret

ERICUS XIIII. S. K.

ex Mandato Regie Maj:tis proprio
Georgius Salemontanus.

Likheten med det i RiksArchivet förvarade Originalet å pergament intygas af

Olof Sundel,
RiksArchivi Secreterare.

Konung Johan III:s Skrifvelse, om utgörande af Kronans räntor af Åland till EnkeDrottningen Catharinas Fogde. Dat. Stockholm den 2 Sept. 1591.

Wij Johan then Tridie medh Gudz nåde Sweriges, Götes och Wendes Konung, Storfurste till Finland, Carelen, Wåtzskipetin, och Ingermanland udi Ryssland, och öfuer the Ester, i Lijfland Hertig, Göre wètterligit, att endog wii hafue vdi förledne åren latidt gifue wåre vndersåter på Åland wåre breff till Fougten ther sammastedz på medell tilgift och förskoning på vthlagerne, Lijquell medan wii nu förnimme ått the som sådane breff hafue bekommidt missbruke them i så måtto, att endog några af them hafue haft råd att vthgöre thet the äre plichtige lijquell hafue the så wäll som andre the ther inge breff haffue bekommidt, af treske och motwilligheet behållit inne med sig wåre och Cronones rättigheter, huilket Oss aldeles misshager, skall och icke heller blifue them till godhe hållidt, som Oss och Cronen hafue i så måtto wåre rättigheeter

ifrå försnelledt, och efter Oss icke står sådant till att lijde. Derföre hafue wij gifuidt, som wij och nu härmed gifue wår Elskelige käre Frw moders tienere och Fougter på Åland Marcus Erichsson fulkomlig tilstånd att opkräffuie Cronones rättigheter, så wäll för thette tilstundende åhr, såsom och för the förledne åhren, oachted huad breff the kunne hafue föruerfuedt sig på medell tilgift och någen förskoning. Och effter wii förnimme att månge hafue här till förhållidt inne med sig Cronones rättigheter, och brukedt sig till fördeell såsom och med osanferdig berättilse bekommidt bref att ware frije och förskonede. Derföre wele wii och nu här med göre same breff aldeles kraftlöse, så att the der med icke skåle ware frijede och försuarede. Och befale för den skull här medh aldeles alfuårligen alle wåre vndersåter på förnempde Åland, att the lathe sig willige finnes att vthgöre frå sig huad dem bör, och förnempde wår Elskelige käre Frw moders tienere och Fougter aff them kräffuiendes och fordrendes warder. Icke dristendes sig med treske eller någen annen insago och enskyllen förhålle och neke till wåre och Cronones rättigheter, för huad åhr thet hälst ware kan, så frampt then thet gör icke

skall sóm een otrogen vndersåte tilbörligen straffet blifue. Huad Span och wicht tillkommer som the hafue begäredt, haffue wij nu latidt them gifue, ther med the och skåle åhrligen lefrere theris rättigheter. Der huar och een haffuer sig att efter rätte. Schrifuit på wårt Kongl. Slot Stocholm d. 2 Septembris Anno 1591. Vdi wårt Regementz tijd på thet Tridie och Tiugunde

vnder wårt Konungzlige Insigle.

(L. S.)

Likheten med det i RiksArchivet förvarade Originalet intygas af

Olof Sundel,
RiksArchivi Secreterare.

Konung Sigismunds Förlänings-bref å Häradshöfdingedömet på Åland för Enke-Drottningen Catharina (Stenbock). Dat. Dalahampn d. 20 Julii 1594.

Wii Sigismundus med Gudz nåde Swerigis Götis och Wendis Konung Storfurste till Finland, Carelen Wätzschepetin och Ingermanland i Ryssland och öfuer the Eester uthi Lifland Hertig. Så och Konung till Pålen Sturfurste till Littowen, Ryssen, Pryssen, Masuren Samogitien Kiowien Wollinien och Lifland Herre. Göre witterligitt, att wij af besynnerlig Konglig så och kärlig benägenheet, hafwe vndt och Förläntht, som wij och här med vnne och förlähne, wår Elschelig käre Frw Moder Högmechtig Furstinne, Frw Catharina, Swerigis Götis och Wendis Drottning Encke, Häredzhöfdinge dömett på Åland. Biude förthenskuld och befale eder wåre trogne Vndersåter, som på förnempde Åland bygge och boendes äre, att J åhrligen vthgöre till Högbemelte Drottningz behof, then räntte och rättigheet, som i eliest eders Häredzhöfdinge effter

Swerigis Lag, och Stadger pläge och wahne åhre att wthgöre, Högbemelte Drottning warder ther emoth igen försörjendes eder medh een sådanne Laghläsere och Domare, som förstånd hafuer att lathe eder skee och wederfares huad som Swerigis Lag medgifwer, och rätt och rättuiist är, såsom han ther om för Gud oss och hwar Christen will och kann tryggeligen ware till swars. Ther i trogne Vndersåter och Dannemän alle måge wette eder efterrette. Schrefuidt vdi Dala hampn, den 20 Julij Anno 1594.

SIGISMUNDUS REX.

(L. S.)

Likheten med det i RiksArchivet förvarade Originalet intygas af

Olof Sundel,
RiksArchivi Secreterare.

Konung Gustaf II Adolphs Skrifvelse till Professorerna i Upsala, att recensera Aron. Forsii Physik, d. 7 Junii 1626.

GUSTAF ADOLPH. Wår gunst, Trogne men Professores vthi Vpsala Academia, eder är wäll witterligit att ibland dee förnembste berömmelser som Rijken, Landh och provinćier fordom hafdt hafwa, hafwer dett warit ett, att de frie konster, som heele menniskios slechte vthi alle deres nödtörftige saker till nytto och gagn äre, opå deres egit tungomååll hafwa skrifne och författade warit, så att inbyggiarna vti landet sielfwa strax vtaf vngdomen hafwe sig der vthi öfwa kunnat och icke, som nu hoos oss och andre omliggiande Nationer skeer, tillförende mere flijt, omkostnadt och arbete moste läggia opå fremmande tungomåls förståndh, genom hwilket dee seden till sielfwe konsternes kundskap och förståndh komma kunna, än som på sjelfwe konsterne, för hwilkens skull man då dee fremmende tungomålen lära moste. Och alldenstund vthi Påfwedömet den fåfengia inbilning införd är,

att allt, som någon synnerligh nyttigheet med sig hafwa skole, måste allt opå fremmande tungemåål tracteras, Och man befinner sådant wara skiedt till een förblindningh, så att man alltid skulle wara torftigh theres vnderrättelse, som fremmende Språåk förståå. Så alldenstundh andre Nationer är berömmeligit och nyttigt att the een stoor deel af bokelige konster på sitt tungomåål bracht hafwa, Så är det wäl wärdt att J, hvilkom wij förtrodt hafwe att draga omsorg och beflita eder opå allehanda sätt, huruledes bokelige konster måtte vthi wårt Kiera Fäderneslandh, så wäll för efterkommandes som för den vngdomen, som nu upfödes, funderes, vthsprides och tillwexe, att J med flijt der effter tractere, att man för gement folk skull, som icke haffwa så råd och lägenheet att kosta påå sigh att lära Latin, så pedetentim måtte få de bokelige konster påå Svenska som på Svenska tracteres kunna, och effter Oss är till handa kommen een Physica som Sigfridus Aronus hafwer påå Swenska skrifwit, så begäre wij nådeligen, att J samma Book öfwerse och oss der öfwer een wällgrundatt Censuram till handa skicke, om hoon skall wara wärdh att således tryckas såsom hoon är, Och der J befinne henne något feela, wilie

wij att J den således förbättra skole så att hoon kan blifwa beqwem att med dett första aff trycket vthgåå, hwilkett J således med dett första effterkomma wele. Dat. Stockholm d. 7 Junii 1626.

GUSTAF ADOLPH.

Rätteligen afskrifvet ur det i RiksArchivet förvarade Registratur, intygas af

Olof Sundel,
RiksArchivi Secreterare.

Till Rector och Professores uthi Upsala, att öfversee Sigfridi Aroni Forsii Physicam, den han på Svensko gjort hafver och Johan Hinricsson Axehjelm ville låta upläggia. Dat. Stockholm den 24 Martii 1652.

CHRISTINA &c. Wår gunst &c. Wij see gierna, Herr Rector och Professores uthi wår Academia i Upsala, att booklige konster och den wijsheet, som Graeci och Latini hafwe uthi sine egne Språåk lijka såsom enskylt häfdat, Kunde och hoos Oss, så wäl som andre Nationer uthi Europa, upå wårt Svenska Tungemåål, så vijda dett sigh någonsin giöra låther, fattas och afsättas; Såsom wij nu förnimme, att Sigfridus Aronus Forsius hafwer skriffwit en Physicam uppå Svensko, den Oss blifwer recommenderat såsom tjenlig att komma i ljuset och opläggias, ähr wår nådige villie och befallning att Facultas Philosophica hoos Eder den aldraförst öfwersee, och sitt betänkiande der uthöfwer meddeelar, hwadh

heller hoon med någon dess nytto, som till natursens kundskap hogh och lust hafwer, af trycket kan uthgåå eller icke. Och wij befalle &c.

CHRISTINA.

Joh. Stiernhöök.

Handlingar hörande till Konung Carl XI:s Historia.

Till Kongl. Rådet H. Ascheberg och CammarRådet Lindhielm, angående Ryttmästar Gislers och ÖfverstLieutenant Lodes Booställe.

CARL med Guds Nåde Sweriges, Göthes och Wändes Konung, StorFurste till Finland, Hertig uthi Skåhne, Estland, Lifland, Carelen, Brehmen, Verden, Stettin, Pommern, Cassuben och Wänden, Furste till Rügen, Herre öfver Ingermanland och Wissmar, så ock PfaltzGrefve vid Rhein i Beyern, till Jülich Cleve och Bergen Hertig etc.

Wår synnerlige Ynnest och nådige benägenheet med Gudh Allsmächtig, Aldenstund Wij, TrooMän respective Wårt Rådh, Fältmarskalk och GeneralGouverneur, så och CammarRådh, förnimme af Edert underdånige Bref daterat d. 5 hujus, att J nu ärne anslå Ryttmästaren Gisler Billesholm till Säthe och booställe, emädan bem:te Gård skall ligga så godt som mitt uthi hans Compagnie; dy låthe Wi oss sådant

förslag icke allenast i Nåder wäl behaga, uthan ock agreere den uthwäg J sedermehre på funnit till ÖfwerstLieutenanten Lodes bättre accommodement medh Tommerup, som GeneralLieutenanten Mortaigne för tijden under arrende possiderar, kunnandes ÖfwerstLieutenanten Lode sig medh arende-summan, så länge GeneralLieutenanten Mortaigne lefuer, behiälpa, men sedan effter dess dödh, får effter Edert underdånige Sentiment ÖfwerstLieutenanten eller hans Successor uthi tiensten, Gården wärkeligen tillträda; hwilket länder Eder till nådigt svar, och Wi befalle Eder Gudh Allsmächtig synnerligen Nådeligen. Af Stockholm d. 14:de Septembris A:o 1687.

Med Konungens egen hand:

Gl. hafwer inthet annat hos oss anhållit än att bekomma ett lindhrigare arende, hwilket Wi hafwe remiterat till CammarCollegio och dhe berätta dhet dhe dhet till Hr Fält-Marskalken remiterat hafwa; J lärer wäl inthet sättat högre nu till ÖfwersteL. än dhet nu och i alla tidher kan göra fyllest för. —

CAROLUS.

L. Wallenstedt.

Till Skånska Commissionen om Djurgården som för detta legat under Lillöö.

CARL med Guds Nåde, Sweriges Götes och Wendes Konung, StorFörste till Finland Hertig uti Skåne, Estland, Lifland, Carelen, Brehmen, Verden, Stettin, Pommern, Cassuben och Wenden, Förste till Rügen, Herre öfver Ingermanland och Wissmar; så ock PfaltzGrefve wid Rhein i Beyern, till Jülich Clewe och Bergen Hertig etc.

Wår synnerlige ynnest och nådige benägenheet med Gudh Alltzmächtig trogne Män, respective Wårt Rådh Hr Fältmarschalk och GeneralGouverneur, så och CammarRådh. Wi förnimme ibland annat af Edert underdånige bref daterat d. 4 hujus huruledes igenom det att en dehl af Ryttmästar Bornemans Rusthåld wore något swage, hafwe J måst bryta några andre till deras förstärkiande, huilke dock sedermehre äre uppfyllte, förutan ett som ännu fehlar, hwartill J underdånigst föreslå Diurgården wid Önnestad, som förr legat under Lillöö, och J berätte wara af den stoorheet att han om sommaren har kunnat föda till wid pass 60 à 70 dåfdjur, och ibland Bornholms

wederlag blifvit anslagen för 42 Dlr Smts ordinarie ränta tillyka med den på 3 hemman sedan tillökte terminskatt 97 Dlr 28 öre, som dock aldrig ehuru man det jämkar, deraf kan uthgå, men befinnes wara mycket backog och stenig med äländig och skarp mark hafvandes man då der hölts djur icke kunnat få der så mycket höö som djuren öfver vintren behöfde utan fördt det ifrån Lillöö eller någon annan orth, och sålunda synnes djurgården mehra varit anlagd för lusten skull, den tyden Lillöö var hufvudgården, ähn att deraf niuta någon nytta: Så emedan Häradshöfdingen Ankar skall wara benägen att antaga samma djurgård på Rusthåld allenast han dertill kunde bekomma ähn ett halft hemman i Önnesta by, som räntar åhrligen effter Jordeboken 12 Dlr 19 r. 18 pr. S:mt, på det att emedan Djurgården ligger nu wid Önnestad der han tillförende hafft twenne Rusthåld, han altså af Djurgården kunde för sine hästar och Creatur hafwa något mullbethe sig till gagn och goda; fördenskull effter J icke kunne afsee hwad gagn Wi elliest af denne Djurgård hafwa kunne, aldenstund marken skall der wara så skarp och mager, att den icke duger till att der

upp-

uppbygga hemman igen, *warandes Oss fast mehra angelägit att hafwa der i landet gode och wälbehåldne Rusthåld till Rijksens förswar och säkerheet, ähn Djurgården till fåfäng lust och plaisir*, dy bifalle Wi härmedh i nåder detta förslaget och kunne J altså med denne lägenheten fylla det ena Rusthållet som fehlas under Ryttmästar Bornemans Cómpagnie, hvarmedh Wi befalle Edher Gudh Alltzmächtig synnerl. Nådeligen — Af Stockholm d. 16 Octobris År 1687.

CAROLUS.

L. Wallenstedt.

Att föregående 2:ne Kongl. Bref äro lika lydande med de i mina Samlingar befintelige Originaler, betygar

C. G. D'Albedyhle.

Handlingar hörande till Konung Fredrik I:s Historia.

Utdrag af Protocollet, hållet i K. Mjts Rådkammare rör:de Utrikes Ärender, den 22 Sept. 1729. Fol. 307. v.

— — — Hans K. Mjt proponerade vid detta tillfälle, att som det förnimmes det England gör en beskickning til Paris att complimentera öfver Dauphins födelse, hvilket äfven af de andra Hofven ske lärer, så vore jemväl nödigt och anständigt att sända någon dit härifrån till at aflägga gratulationen, och äfven lefverera K. M:ts svar på Notifications brefvet. Och som Öfversten Silva åstundar resa dit och offererar sig att göra denna resan med et ringa, samt vill vara nöjd med så mycket som en Secreterare eljest får, så höll H:s M:t före, att man kunde bruka honom dertill.

H:r R. R. Gr. Cronhjelm erinrade, om icke CanzliCollegium först kunde höras häröfver, och i fall en sådan beskickning skulle finnas böra ske, påminde H:s Exc., om icke en Svensk dertill brukas kunde.

H:r R. R. Gr. Bonde höll ock före att detta kunde först remitteras till CanzliCollegii utlåtande.

H:s Mjt yttrade sig, att, som alle andre Hof vid detta tillfälle sända någon dit, så lärer man icke heller kunna sådant undgå, och lärer således vid quæstionen an intet vara att något påminna, utan tyckes den genast kunna slutas. Hvad Öfversten Silva angår, så höll H:s Mjt före, att det torde visa så mycket mera deference, om man betjenar sig utaf en af deras nation; dessutom har han förr blifvit ditskickad, varit angenäm och väl ansedd, samt har skaffat sig connoissance så väl hos Cardinalen som Ministeren. Och lärer ingen Svensk kunna ditsändas med så ringa som han erbjuder sig att resa dit före, lärandes han vara nöjd med 1000 R:dr i ett för alt.

Efter något discourerande härom slöts, i anseende till de af H:s M:t anförde skäl, att någon bör afsändas till Franska Hofvet att aflägga K. M:ts compliment öfver Dauphins födelse, och att Öfversten Silva dertill brukas kunde. Öfverlades ock hvad honom till resan bestås skulle, och berättades att Öfversten Cronstierna, tå han blef skickad till Frankrike att gratulera öfver Konungens giftermål,

undfick 1000 R:dr till resan, förutan hvad honom sedermera blef bestådt för andra. dess dervid gjorde omkostnader: dessutom hafva ock Secret. Klinkoström och Registratorn Modée fått hvardera äfven så mycket till resan till Frankrike och England med Kongl. Maj:ts Ratificationer. Resolverades fördenskull att Öfversten Silva äfven bekommer 1000 R:dr Banco i ett för allt till fram- och återresan, utan att han vidare något bör pretendera: — — —

Protocoll och Handlingar, rörande Öfversten Silva.

Upläst i Secreta Utskottet d. 14 Junii 1738.

Anno 1737 d. 4 Maji uti Rådkamaren

Närvarande:

H:s Kongl. Maj:t.

Deras Excellencer H:rr Riksens Råd Gr. *Banér*, Gr. *Lagerberg*, Gr. *Gyllenborg*, Gr. *Bonde*, Gr. *Törnflycht*, Gr. *Barck*, Gr. *Hård*, Gr. *Bjelke*, Gr. *Cronstedt*, Gr. *Taube*.

Sedan General-Auditeuren Swaritz, som den dagen föredrog, tagit afträde, och H:s Maj:t var allena med Deras Excellencer, fick HofCanzlern *), som till den ändan blef efterskickad, Hans Maj:ts Nådigste befallning att föra Protocollet.

H:s K. M:t utlät sig i nåder, det H:rr Grefvarne lära påminna Sig, huru som H:s Maj:t uti åtskillige Protocoller tilförende låtit inflyta den ömhet H:s M:t städse om hjertat hafwer,

*) Friherre v. Kocken, Joh. Hinr., var då HofCanzler.

at sörja för Rikets bästa och Ständernas fri- och rättigheters wid magt hållande och befästande: fördenskull hade det ock warit så mycket mera empfintligit *) för H:s M:t at förmärka, det några wanartiga människior funnits, hvilka wed en och annan Riksdag, såväl som eljest, sökt hos H:s M:ts trogna undersåtare uppväcka ogrundade misstankar, som skulle H:s M:t syfta på befrämjandet af Hessiska Husets Succession här i Riket. Gud wiste at H:s M:t på sådant aldrig tänkt, mindre haft i sinnet, at recommendera någon dertil: aldenstund, ehuru upsåtet ock vore menlöst och apparencerne uti dylika mål torde vara goda, så kunde ändå ingen svara för följderne och för Successorens egenskaper, som ofta blifva helt annorlunda, än man dem sig föreställt. Til at bestyrka desse af H:s M:t förr gjorde utlåtelser, wille H:s M:t nu i största förtroende gifwa H:rr Riksens Råd ett öfvertygande prof af den upriktiga wälmening H:s M:t beständigt hyser för Riksens Ständers fri- och rättighet.

H:s M:t gaf då således i nåder tilkänna, at Öfversten Silva, som nyligen sig här ifrån

*) Oangenämt, smärtande.

Frankrike åter infunnit, kommit i går aftons til H:s M:t och, sedan han gjort åtskilliga försäkringar om Cardinalens benägenhet at bidraga til Sweriges förmon och aggrandissement, hade han sig därjemte utlåtit, huru som Frankrike gerna skulle se, det Successionen på Hessiska Huset här måtte fastställas och dertil nu nödige mesures tagas med mera som tjenligit vara kunde sådant vid nästa Riksdag at åstadkomma. H:s M:t hade haft möda en slik emot wåra fundamental-lagar och Ständernas frihet löpande Proposition at anhöra; dock at vara om denne insinuation så mycket mera förwissad, förmälte H:s M:t at H:s M:t godtfunnit att sända efter H:r R. R. Gr. Bonde, som äfven var vid Hofvet, då bemälte Öfwerste uti H:r R. Rådets närvaro uprepade detsamma hwad han H:s M:t tilförende sagt hade. H:s M:t lade dertil, at H:rr R. Råd här utaf lära inhemta H:s M:ts rena och upriktiga intention, som utan återhåld welat lemna del af en så eftertänklig proposition, hvaraf H:r R. R. Gr. Bonde de öfrige omständigheter lärer kunna andraga: begärandes H:s M:t för öfrigt at alt måtte tyst och hemligt hållas.

H:s Exc. H:r Gr. Gyllenborg. Jag kan wara ett underdån. wittne, at H:s M:t aldrig

på sådant tänkt, och har jag jemväl för min del sökt betaga och emotsäga slika falska och ogrundade utspridelser.

H:s M:t utlät sig i nåder, det hvar och en lärer kunna gifwa H:s M:t samma vitnesbörd; men nu lärer Rådet få ett öfvertygande prof i händer, när de få höra H:r R. R. Gr. Bondes berättelse om hela sammanhanget af Öfwersten Silvas gjorde propositioner.

H:s Exc. H:r Gr. Bonde dicterade altså följande: När jag i går aftons var här uppe, at efter vanligheten göra min underdån. upvaktning, skickade H:s M:t efter mig och då jag inkom uti K. M:ts Sängkammare, fann jag H:s M:t allena med Öfversten Silva, då H:s M:t talade til Öfversten och mig, samt berättade, hurusom Öfversten på Cardinalens befallning honom försäkrat om Frankrikes goda disposition at bidraga uti alt, som det möjeligit voro til K. M:ts och Sweriges Rikes förmon och bästa, samt at det vore K. M:t kärt sådant at förnimma, och at K. M:t å sin sida ej högre önskade, än at kunna gifva öfvertygande prof af sin reciproque böjelse til en god vänskaps och förtrolighets bibehållande: at det ej stått hos H:s M:t, ju man här icke aldeles gjort ett med Frankrike (que nous eus-

sions été des votres) uti de sista Polska Sakerna; men sedan H:s Mjt sedt huru Frankrike i längden det verket manierade, uteblifvit med sin utlofvade Escadres hitsändande och flere anstalters och måtts tagande; kan ingen undra på, att H:s M:t och Sverige måst härutinnan gå bride en main. Ytterligare begärde H:s M:t, at Öfversten ville nu äfvenväl reiterera det öfriga, han innan min ankomst sagt, på det K. M:t kunde härom med någon i så grannlaga mål rådgöra: kunnandes Öfversten förlita sig härutinnan på mit behöriga menagement, såsom dens, hvilken K. M:t var säker på vara öm om K. M:ts bästa och altid funnit vara Öfverstens vän.

Öfversten svarade: at som han i alt voro skyldig at åtlyda och efterkomma K. M:ts befallning, hade han ej något betänkande å nyo i min närvara at uprepa, hvad han redan uppå Cardinalens befallning K. M:t berättat, nemligen: at han fuller förr sagt mig huru Cardinalen sig för honom utlåtit om Frankrikes nöje at bidraga (concourir) uti alt hvad som kan lända til K. M:ts och Sveriges Rikes gloire och aggrandissement, likaledes til K. M:ts, såsom LandGrefves af Hessen fördel och bästa, et que la France y pretera volontiers les

mains; men at han ej sagt mig det tredje målet, var orsaken, at han haft expresse befallning, det för ingen annan än K. M:t Sjelf det at uppenbara; det vore honom kärt at K. M:t Sjelf mig nu här tilkallat, hvars zele &c. (var en compliment til mig).

Sjelfva målet bestod uti en proposition om öfverläggning ang:de Successionen för Hessiska Huset, när denne thronen blefve vacant. Frankrike sågo gerna, at den på det Hessiska Huset falla kunde för den consideration, som en nära förbindelse och enahanda måtts tagande emellan Frankrike, Sverige och Hessen i framtiden af sig föda skulle: fördenskull voro Frankrike beredt, at til et så hälsosamt ändemåls ernående, nu förut taga enahanda mått med H:s K. M:t, på det vid existerande casu Ryssland ej må emot wår wilja påtruga oss efter sin afsigt en oss ej anständig Öfverhet, på samma sätt, som det med Polen nu nyligen skedt. Cardinalen visste väl, at här i Riket vore ett stort parti för Hertigen af Hollsten, men ansåg det, såsom hvarken af consequence eller vår conveniance, aldenstund det voro efter des egna ord at considerera, såsom en pot de terre contre en pot de fer. Och såsom reüssiten uti alt detta endast depen-

derade af försigtigheten och tystheten, behöfde H:s M:t allenast genom någon låta honom weta des tankar och då mått H:s Mjt förmente härvid vara nödige at tagas, då han ville dem Ambassadeuren berätta, med honom öfverlägga och denne dem til sit Hof rapportera och des biträde införskaffa. Emedlertid hemstälde han, at til subçoners undvikande H:s K. M:t med lika serieuse, som härtil dags, behagade umgås med Ambassadeuren, och honom, til des nästa Riksdag infaller, då som K. M:t bekant voro, Frankrike här har många vänner, som det här skulle bringa i rörelse (qu'Elle fairoit agir) til K. M:ts ändémåls erhållande, utan at H:s K. M:t därwid borde eller behöfde synas. Han förmälde också, huru Cardinalen wid Öfverstens afresa låtit tilställa honom en chiffre, den han, Silva, lofvat sig väl kunna och skola uti correspondencen med honom nyttja, så länge han vore uti Hessen; men sedan sin inkomst här i Riket ej kunna eller vilja mera bruka: aldenstund Frankrike här hafver en Ambassadeur, som vore en så honet homme och sit Hof så väl tjente.

K. M:t svarade, Sig öfver så delicat mål ej kunna nu utlåta, utan önskade, at den gamla

goda vänskapen och förtroendet desse Cronor emellan ju längre ju mer kunde tiltaga och befästas.

Vid min hemkomst från Hofvet efter aftonmåltiden, fann jag Öfverste Silva för mig hemma i mit hus, som där väntade på mig och sade: at aldenstund H:s M:t addresserat honom til mig, väntade han nu af mig K. M:ts nådigste utlåtelse och svar, hvad han til Cardinalen härom berätta skulle: repeterandes för öfrigt å nyo föregående sin discours och Commission med förmälan: det han hoppades, at H:s K. M:t sådant ej onådigt uptagandes varder: aldenstund han här utinnan ingen ting tillagt (du sien) utan allenast fidelement rapporterat hvad honom blifvit anbefaldt, hvilket han trodde sin skyldighet vara, och at han i vidrigt fall fruktat sig stanna i ansvar, om han något häraf hade förtegat: bekymrandes sig nu mera ej om något vidare, än at uträtta och efterkomma det som kan lända K. M:t til nådigt nöje och välbehag.

Jag svarade, at jag ej wisste hvad Resolution H:s K. M:t härutinnan tagandes varder: at H:s M:t Sig ej vidare härom emot mig utlåtit, än allenast befalt, at jag skulle på det högsta hålla tyst och hemligit hvad jag här-

utinnan hört af honom berättas och discoureras.

H:s Exc. H:r Gr. Gyllenborg. Öfversten Silva disculperade sig därmed, at han allenast fidelement vill rapportera hvad han fåt in commissis.

H:s K. M:t sade, at det likväl står uti våra fundamental-Lagar, at så länge H:s M:t och Hennes M:t Drotningen lefva, skal ingen tala om Successionen.

Samtelige Deras Excellencier aflade en underdån. tacksägelse för det nådiga förtroende H:s M:t til dem behagat draga, så väl som ock för den prisvärdige ömhet H:s K. M:t för Riksens Ständers fri- och rättighet å nyo behagat låta påskina; af det förra skulle Deras Excell:er alt mer och mer söka at göra sig värdige, och i anseende til det sednare på det högsta vinnlägga sig, at med råd och dåd gå H:s K. M:t i underdånighet til handa.

H:s K. M:t förklarade där öfver Sit nådiga nöje, betygade Sig ingen annan afsigt hafva, än Rikets bästa och Ständernes frihets vid magt hållande: fördenskull hade H:s M:t ej heller velat upskjuta at gifva Rådet förtrolig del af desse utaf Öfversten Silva andragne eftertänklige förslag, och förväntade nu af

Rådet at veta, hvad mesurer uti detta så grannlaga mål nödige vore at tagas, och om man imedlertid intet borde försäkra sig om Silvas person.

H:s Exc. H:r Gr. Banér. Det är mycket underligit, at Öfversten Silva, som likväl står uti H:s K. M:ts tjenst och njuter här pension, kunnat taga på sig slike propositioner at framföra, och at fremmande vilja blanda sig uti våra enskilde angelägenheter.

H:s Exc. H:r Gr. Bjelke. Det är ock nog dristigt at han begärer, det H:s K. M:t ville fortfara at vara serieux emot härvarande Franske Ambassadeuren och honom, efter som de så mycket bättre dymedelst skulle hafva lägenhet at genomdrifva saken vid Riksdagen, förmedels det ansenliga partiet Frankrike här hafver, utan at H:s M:t dervid behöfver synas.

H:s Exc. H:r Gr. Gyllenborg. Frankrike lärer mycket bedraga sig, at här finna något parti, som skulle vara emot H:s M:ts och Rikets interesse och afsigt.

H:s Exc. H:r Gr. Lagerberg hölt före nödigt vara, at man först borde efterse de ställen uti Riksens Ständers beslut och acter, hvilka utmärka det straff, hvarmed de böra anses, som understå sig, at framkomma med

sådane förslag och propositioner, innan man lärer kunna utlåta sig öfver de mesurer, som vid detta tillfället borde tagas.

Samtelige Deras Excell:cier voro härutinnan af samma mening.

H:s Kongl. M:t. Härutaf lärer åtminstone den goda påföljden vinnas, at alla partier uphöra, och alla lära nu förenas uti enhälligt arbetande på Rikets välfärd och bästa.

H:s Exc. H:r Gr. Bjelke. Detta är en af de éclatantesta prof man kan hafva af Eders K. M:ts nådige, upriktige och ömma sinnelag för detta Rikets välgång och Dess undersåtares frihet, säkerhet samt fundamentala lagars och förordningars vid magt hållande och befästande, hvarföre så väl vi, som hvar trogen undersåtare hafver orsak, at i underdånighet tacka E:s K. M:t.

Hvarutinnan alla öfrige Deras Excellencier öfverensstämde.

H:s Excell. H:r Gr. Gyllenborg anhöll i underdånighet om lof, at få communicera ofvannämnde Öfversten Silvas förslag med H:s Excell. H:r Gr. De la Gardie, hvilken ej var nu tilstädes: varandes försäkrad, at han ej med mindre zele och ömhet, än någon annan lärer sig denna saken låta angelägen vara.

H:s K. M:t gaf der til sitt nådige samtycke; men recommenderade vid heder och reputation at alt skulle på det högsta tyst hållas, och befalde tillika, at Deras Exc:cier H:rr Gr. Horn, Gr. Cronhjelm och Gr. Creutz, så vida Deras sjukliga tilstånd det kunde tillåta, jemväl häraf måtte få behörig del.

Samtelige närvarande Deras Excellencier anhöllo i underdån. det H:s K. M:t täcktes lemna dem ett par dagars tid, til at efterse Lagens rum och andra acter, som kunde vara applicable til målet questionis, til at så mycket bättre kunna vara i stånd sig deröfver at utlåta tilkommande fredag eller måndag, hvilket H:s K. M:t äfvenväl i nåder biföll, och vid utgången befalde, det HofCanzleren skulle begifva sig til de frånvarande Herrar Riksens Råd, hvilka voro i stånd saken att anhöra, och lemna dem härom behörig efterrättelse, samt tillika bedja dem at hålla altsammans tyst.

Hvarmed (de) skildes åt.

Efter middagen samma dag begaf sig HofCanzlern i följe af undfången nådig befallning, til H:s Exc. H:r Gr. Horn, hvilken, sedan han inhämtat innehållet af ofvanstående Protocoll, be-

betygade des underdån. tacksägelse för den nådiga communication H:s K. M:t deraf behagat honom lämna: bad derjemte om tilstånd, at i underdånighet gratulera H:s M:t til et tilfälle som gifver H:s M:t ny lägenhet at öfvertyga alla om H:s Kongl. M:ts nådige och välmenande intention och upsåt för Rikets bästa och Ständernas frihet, som genom dylika propositioner högeligen anfäktas, samt lade dertil at vilja öfver sjelfva målet vidare sina underdån. oförgripliga tankar yttra, i fall så nödigt skulle pröfvas, enär han, som sjuk och frånvarande, haft det beneficium, at se huru de öfrige af Deras Excellencier sig deröfver utlåtit.

Derifrån förfogade HofCanzlern sig til H:s Excell. H:r Gr. De la Gardie och uti H:s Excell. H:r Gr. Gyllenborgs närvara, som äfven der var tilstädes, upläste för Välbemälde H:s Excell. föregående Protocoll.

H:s Excell. tackade i underdånighet H:s M:t för nådig communication: förundrade sig högeligen, det Öfversten Silva med slike propositioner velat framkomma: våre fundamental-lagar vore uti detta mål klare och tydelige, ifrån hvilka H:s Excell. intet kunde eller

ville afgå: förmente ock ej otjenligit vara, at underrätta Cardinalen, det slike propositioner stridde tvärtemot våra författningar, viljandes för öfrigt sig vidare utlåta, när saken uti Rådet kommer uti närmare öfvervägande.

H:s Exc. H:r Gr. Creutz, för hvilken HofCanzlern likaledes upläste ofvan anförde protocoll, bad ock hos H:s K. M:t anmäla des underdånige vördsamme tacksägelse för den nådige del H:s M:t deraf behagat H:s Excell. meddela låta: H:s Excell. hade aldrig kunnat föreställa sig, det en uti H:s M:ts tjenst och pension stående Officerare skulle åtaga sig sådane eftertänkelige och våra fundamental-lagar rörande propositioner at andraga. H:s Exc. ville taga saken uti närmare öfvervägande, och des underdån. oförgriplige tankar. deröfver skrifteligen vid handen gifva.

Dagen derefter, som var den 5 Maji, begaf sig HofCanzlern eftermiddagen til H:s Excell. H:r Gr. Cronhjelm, och upläste för Välbemälde H:s Excell. oftanämnde här ofvan anförde Protocoll.

H:s Excell. H:r Gr. Cronhjelm hembar sammaledes en underdånig tacksägelse för det honom således blifvit af H:s K. M:t i nåder meddeldt. H:s Exc. tilstod, at han väl för

sin del, i anseende til det Fransyska verket, gerna önskat, at en medelwäg måtte brukas; men så måste H:s Excell. utaf desse nya och eftertänkliga omständigheter förmärka, at Frankrike, sedan det genom den förra vägen ej förmått komma til sitt ändemål, nu dertil ville använda en annan, och just en sådan, som alt för mycket rörer Ständernes fri- och rättighet: läggandes der til, at detta alt mer och mer styrker H:s M:ts betygade åstundan, det Ambassadeuren Casteja här ifrån måtte rappelleras.

Upläst och justeradt i Rådet d. 16 Maji 1737.

Upläst i Secreta Utskottet d. 14 Jun. 1738.

A:o 1737 d. 5 Maji uti Rådkammaren

Närvarande:

Deras Excellencier Herrar Grefvarne *Banér, Lagerberg, Gyllenborg, Bonde, Törnflycht, Barck, Hård, Bjelke, Cronstedt, Taube.*

Sedan några utrikes ärender förevarit, hvaröfver Secreteraren Stenhagen förde Protocoll, blefvo Deras Excellencier allena, och befaltes HofCanzlern, at anteckna efter följande Lagsens rum, hvilka tycktes vara applicable på den af

Öfversten Silva gjorde och i går af H:s K. M:t i nåder communicerade eftertänkliga proposition.

H:s Exc. H:r Gr. Lagerberg upläste altså:

1:o Ständernes Beslut af den 21 Febr. 1719, ang:de Hennes M:t Drottningens utkorelse p. 6 versa, hvarest orden så lyda: Vi förbinde och förplikte Oss jemväl och våra efterkommande, at ej göra något Val, under hvad namn det ock vara må, så länge Vår Nådigsta Drottning, eller Hennes manliga bröstarfvingar äro i lifvet, fast mindre tåla, at sådant Oss af någon annan, utaf högre eller ringare vilkor, hvarken med upsåt, ord eller gerningar föreslås eller påbördas må nu och tilkommande tider.

2:o Den 17 och 23 §§. uti K. M:ts försäkrings Skrift af år 1720 d. 22 Martii.

Den 17 §.: förklarar jag härmed det ingen Successions rätt til detta Riket må sträcka sig til mina Herrar Bröder och Anhörige; emedan de ingen rätt eller Pretention til Sveriges Rike och Dess Crona på något sätt äga eller förebära kunna; utan hafva samtelige Riksens Ständer til större säkerhet at utnämna i deras Successions-Ordning, der de så nödigt pröfva, hvilken de förmena böra komma til

Kronan efter mig, Hennes M:t min nu varande Högtälskeliga Gemål eller mina manliga bröstarfvingar, där Gud Mig dem med Henne förlänandes warder. Den 23 §.: Såsom jag finner nödigt denne hos mig fastställde utlåtelse, hvarjom och enom at kungöra och til underrättelse lemna; Altså skulle jag med särdeles misshag och onåde förspörja, der någon emot förmodan illa betänkt skulle finnas ibland Riksens inbyggare hög eller låg, inhemsk eller fremmande, eho den vore, som ville mig til behag påstå, eller föreslå häruti någon ändring, eller tilskynda mig större magt och myndighet, än ofvannämnde puncter innehålla och förmäla, emedan jag ingen högre myndighet begärer, än på ena sidan vinna alle redlige och förståndige mäns hjertan, och på andra sidan sjelf vara deras starkaste försvar emot alt inbrott uti deras rättmätiga och ädla frihets bibehållande och stadfästande, hvilket alt &c.

3:o Upläste Välbemälde H:s Exc. Riksens Högloft. Ständers Förening af d. 24 Martii 1720 p. 4 versa, så lydande: Så framt ock någon skulle vara så obetänkt och af sin pligt förgäten, at han innan eller under varande Ständernes allmänna sammankomst, igenom ensidig

förpligtelse, eller hemliga sammangaddningar beträdes något at stämpla och förehafva til Konungaväldets erhållande för sig eller en annan, hvarigenom något intrång i Ständernes fria val kunde ärnas, en sådan vilja Ständerne anse såsom deras enskilda rätts och allmänna välfärds förstörare.

4:o Sammaledes R. Högloffl. Stånders Bref af d. 12 October 1723, ang:de något närmare hopp för Hertigen af Hollsten til Successionen, hvaruti på åtskilliga ställen finnes Riksens Ständers ömhet at uti detta mål förbehålla sig fria händer.

5:o Förnimmes at d. 22 April 1720 hos Högloffl. Riksens Stånder in Plenis varit öfverenskommit, at intet tala om någon Succession til des Casus existerar, och uti Riksdags-Beslutet af år 1723 d. 17 October och 3 §. circa finem utlåta sig R. Högloffl. Stånder, at de näst deras underdåniga förtroende til H:s K. M:t lägga i Riksens Råds sköte och vårdnad alt bekymmer om Rikets hägn och välfärd, samt Ständernas oförkränkta fri- och rättigheter.

Häruppå upläste H:s Exc. H:r Gr. Gyllenborg utur concept sin mening angående Öfversten Silvas proposition.

Samtelige Deras Excellencier höllo före, at, sedan de nu gjort sig underrättade om de ställen uti Lagen, som målet quæstionis angå, så vilja de i morgon sig der öfver närmare utlåta. Quibus discessum.

Upläst och justeradt i Rådet d. 16 Maji 1737.

Upläst och justeradt i Rådet den 16 Maji 1737.
Upläst i Secrete Utkottet d. 14 Jun. 1738.

Protocoll hållit d. 6 Maji 1737 uti Rådkammaren

Närvarande:

HANS KONGL. MAJ:t.

Deras Excellencer Herrar Riksens Råd, Herrar Grefvarne *De la Gardie*, *Banér*, *Lagerberg*, *Gyllenborg*, *Bonde*, *Törnflycht*, *Barck*, *Hård*, *Bjelke*, *Cronstedt*, *Taube*.

H:s K. M:t befalde i Nåder HofCanzlern at föra Protocollet och frågade Deras Excellencer, om de tagit uti öfvervägande Silvas gjorde propositioner och huru de förmena, at med honom procederas skulle?

H:s Exc. H:r Gr. Gyllenborg bad om lof, at få upläsa des skriftligen författade mening, ang:de de propositioner, som Öfversten Silva fördristat sig at göra til H:s K. M:t, hvilket

skedde, och begärde H:s Exc. at det vid detta Protocollet (Bil. Litt. A.) måtte förvaras; och som ibland annat deruti förmäles försigtigast vara, at man på intet sätt låter märka sig, som ansåge man dessa propositioner, såsom komna ifrån Cardinalen Fleury, och at man fördenskull intet derom med bemälde Cardinal til någon explication komma låter;

Så utlät Sig H:s M:t i nåder, det H:s M:t äfven väl vore af den tankan, at man härom intet borde skrifva til Cardinalen, och visa honom det sådane förslag strida emot våra fundamental-Lagar och Ständernes fri- och rättigheter, samt sig besvära öfver sådane Frankrikes oloflige försök, utan allenast nu öfverlägga, huru man emot Silva borde förfara.

H:s Exc. H:r Gr. Lagerberg läste utur R. Ständers Beslut af den 21 Febr. 1719 om H:s M:ts utkorelse, som ock utur Föreningen af 1720 om K. M:ts uphöjelse på thronen, de ställen, som angå någon Succesions erhållande utom Rikses Ständers vetskap och deras fria val: sammaledes ock passagen utur 1723 års RiksdagsBeslut, der Ständerne säga, at de näst deras underdåniga förtroende til H:s K. M:t lägga i Riksens Råds sköte och vårdnad alt bekymmer om Rikets hägn och välfärd,

samt Ständernes oförkränkte fri- och rättigheter; och som desse af Öfversten Silva frambragta propositioner löpa just emot Ständernes så ofta sig förbehållne fria val; så lade H:s Exc. dertil, at man efter des tycke ej kunde vara alfvarsam nog uti detta mål.

Hans K. M:t: Vi hafve nu Lagen för oss och böra sörja för Ständernas frihet: tandem bona causa triumphat. Vi hafve så mycket mera orsak detta Latinska ordspråket at anföra, som vid åtskilliga Riksdagar, så väl som eljest folk funnits, som ej haft försyn at utsprida, och sökt andra at öfvertala, det Vi ärnade befrämja Vårt, Försteliga Hessiska Husets Succession här i Riket; men nu lärer Rådet och andra nogsamt finna och vara öfvertygade, at sådane rykten varit falske och updiktade: hafvandes Vårt upsåt intet annat ögnemärke än Rikets bästa och handhafvande af Ständernes fri- och rättigheter.

H:s Exc. H:r Gr. Lagerberg. Min oförgripliga tanke är fördenskull, at Öfversten Silva inom 24 timar borde skickas utur staden, och at någon borde följa med honom och föra honom til Helsingborg öfver Sundet, och at honom icke måtte tillåtas at få tala med någon: hälst som det finnes, at han haft den djerf-

heten, at inför H:s M:t Sjelf utlåta sig, at han ville med Ambassadeuren öfverlägga til at bringa Frankrikes här hafvande många vänner i rörelse til ändemålets erhållande, utan at H:s M:t därvid borde eller behöfde synas.

Samtelige Deras Excell:er förklarade sig vara af samma tankar, och funno aldeles nödigt vara, at Öfversten Silva af någon Officerare borde beledsagas och utur Riket föras. De kummo också alla därutinnan öfverens, at man väl hade fog och orsak, at juridice förfara emot Öfversten Silva, och at han kunde anses med det straff, som Val-acten af år 1719 och Riks. Höglofl. Ständers förening af år 1720 innehålla; men som här den consideration förekommer, at han til sina propositioners bestyrkande brukat Cardinalen Fleurys namn, och Frankrike således här per indirectum röres, hvilket, så framt det skulle blifva publict, ej allenast kunde förorsaka missnöje Cronorne emellan, utan ock gifva tilfälle til allehanda förtretliga Skriftvexlingar, så har H:s K. M:t tänkt, at den nu föreslagne vägen vore den bästa och säkraste.

H:s Exc. H:r Gr. Gyllenborg proponerade, om intet det förflutna quartalet kunde utbetalas til Öfversten Silva, och låta honom

dermed resa, samt antyda honom, det hans här tils hafde lön eller pension därmed upphörer.

De öfrige Deras Excell:er hölle före, det Öfversten Silva ej hade förtjent det förflutna quartalet, men väl lönens och pensionens indragande.

Hans K. M:t. Efter som nu hela Rådet funnet Silvas brott af den beskaffenhet, at han utur staden inom 24 timars tid borde skyndas och sedan under en Officerares upsigt och beledsagande utur Riket föras, utan at få tala med någon; så blifver frågan, om han intet i dag och nu straxt borde tagas i arrest?

Samtelige Deras Excell:er funno sådant äfvenväl högst nödigt vara, och at man nu kunde sända efter Lieutenanten af Vakten, som kunde få K. M:ts nådigste befallning, at förfoga sig straxt til Öfversten Silva och honom arresten antyda; samt tillika gifva honom tilkänna, det han skulle göra sig resfärdig: eftersom han inom 24 timar måste vara utur Staden.

Det berättades at Lieutenanten Sinclair vore Vakthafvande Lieutenant, och sändes til Capitaine Johan Feif, at låta hemälde Lieutenant komma up til Hans Maj:t uti Rådet.

Imedlertid befalte H:s M:t i nåder HofCanzlern, at berätta här i Rådet innehållet af H:s Durchlaucht Prins Wilhelms til H:s K. M:t i dag med posten inlupne egenhändiga skrifvelse, angående Silvas hos Högbemälde H:s Durchl:t äfvenväl gjorde insinuationer vid des resa genom Cassel.

HofCanzlern berättade i underdånighet, at, då han i dag hade den nåden, at i underdånighet upvakta H:s K. M:t och föredraga de med utrikes posten då inlupne bref, hade H:s M:t gjort honom den nåden och låtit honom läsa H:s Durchl:s Prins Wilhelms äfven ankomne skrifvelse, som H:s M:t sade vara et svar uppå H:s M:ts förfrågan, angående de Propositioner, hvilka Silva H:s Durchl:t kunde hafva gjort. Innehållet deraf, som rörde denne materien, var ungefär denne: at H:s Durchl:t på det högsta bad om ursäkt, det han ej gifvit H:s K. M:t vid handen de propositioner, hvilka Öfversten Silva under des sista vistande uti Cassel til H:s Durchl:t gjort; orsaken til des stillatigande har varit, at förutan det han desamma ansedt för vague och mycket vidlöftige, så vore H:s K. M:ts sinnelag H:s Durchl:t för mycket bekant, och viste väl, det slike insinuationer, som Öfversten Silvas

varit, ej skulle hafva blifvit H:s M:t behaglige.

H:s K. M:t. Vi hoppas at alla intriguer och cabaler nu lära hafva en ända, och at hvar och en lärer hafva om hjertat Rikets sanskyldiga bästa, samt at alla particuliera afsigter och partier en gång lära uphöra och sig förena uti det, som til Rikets nytta och välfärd länder.

Sedan utnämnde H:s M:t Lieutenanten Rätken at beledsaga och följa Öfversten Silva utur landet, til hvilken ända bemälde Lieutenant en UnderOfficerare kunde medgifvas.

Derefter discourerades, at aldenstund det hvad nu om Öfversten Silva resolveradt och beslutet är, lärer för des egenskap skull blifva bekant och eclat; fördenskull vore väl, at man kommo öfverens på hvad sätt man skall svara dem, som derefter fråga.

Efter något öfverläggande mot och med förmente

Samtelige Deras Excell:er tjenligast vara, at säga, det Öfversten Silva gjort til H:s K:gl. M:t sådane propositioner, hvilka directe strida emot våra fundamental-Lagar och Ständernes fri- och rättigheter, för hvilken orsak skull han blifvit arresterad och utur Riket förd med tilsägelse, at intet komma hit tilbakars.

H:s K. M:t biföll i nåder sådant äfvenväl, och som man berättade, at Lieutenant Sinclair vore gången med raporten af vakten til Öfversten, sändes efter Fändriken Wallenstierna, hvilken straxt inkom och fick H:s K. M:ts nådigste befallning at arrestera Öfversten Silva, til hvilken ända honom följande Instruction skrifteligen meddeltes.

1:o H:r Fändriken begifver sig til Öfversten Silva med en UnderOfficerare och antyder bemälde Öfverste uti K. Maj:ts Höga namn, det han ofördröjligen skal göra sig färdig at resa i morgon före kl. 12 härifrån.

2:o Tillåter ingen at hemligen tala med honom utan Officerarens närvara, hvilken så väl som UnderOfficeraren blifva beständigt uti kamaren hos honom, til des de blifva aflöste af dem, som skola följa honom.

3:o Intet tillåter honom at skrifva några bref, och de han får skola hit upbäras.

4:o Skulle Officeraren intet råka honom hemma, så upsöker han honom, derest han kan finnas, undantagandes uti Ministrernes hus. Och der

5:o Han vore på landet, tager Officeraren, tillika med UnderOfficeraren hästar utur K:gl. M:ts Stall, och begifver sig dit, til at

uträtta denne K. M:ts nådigste befallning och förer honom hit til sit quarter.

Fändriken Wallenstierna tog häruppå sit afträde och skulle straxt begifva sig til Öfversten Silvas logemente, utan at gifva åt någon del om det honom anförtrodda ärendet.

Derefter resolverades, at til Skjuts och underhåll på vägen til Helsingborg och öfver Sundet, skulle Lieutenanten Rätken fyrahundrade daler Silf:rmt uti hvita penningar medgifvas, til hvilken ända befaldes, at et extractum Protocolli af Secreteraren Stenhagen til StatsContoret skulle utfärdas af innehåll, at lefverera i Rådet 400 D:r Srmt uti 6 örest. til et visst behof.

Deslikes fanns godt, at H:s Exc. H:r Gr. Horn låter i dag med Posten weta Baron Gedda, hurusom H:s K. Maj:t med Råds Råde blifvit föranlåten at låta arrestera, samt inom 24 timar i morgon härifrån föra och utur Riket skyndsamligen beledsaga Öfversten Silva, hvilken gjort H:s M:t sådane propositioner, som röra våra fundamental-Lagar och Riksens Ständers fri- och rättigheter, hvarom han med nästa post skall blifva närmare underrättad; i medlertid hade han at hålla saken tyst, med mindre någon af Franska Ministeren derom

emot honom ordar, då han på ofvanbemäldte sätt har sig deröfver at utlåta.

H:s Exc. H:r Gr. Creutz, som för sin sjukdom skull ännu måste hålla sig inne, upsände försegladt sitt skrifteliga votum om Öfversten Silvas propositioner, som uplästes (Bil. Litt. B.) och ligger här vid Protocollet.

H:s Kongl. Maj:t geck utur Rådet.

Deras Excell:er anmodade H:s Exc. H:r Gr. Bonde, at tillika med HofCanzlern projectera Brefvet til Baron Gedda (Bil. Litt. C.), som honom i dag lofvas, at få med nästa post, tillika med en Historia facti om de af Öfversten Silva gjorde Propositioner, hvarvid dem lemnades frihet, at betjena sig af den, som de förlita sig på.

H:s Exc. H:r Gr. Bjelke påminte, det man uti brefvet, som kommer at projecteras til Baron Gedda, jemväl kunde nyttja de om Ambassadeuren Casteja af Öfversten Silva andragne omständigheter til at derigenom befrämja hans rappell.

Deras Excell:er befalde at en Instruction eller promemoria skulle upsättas för Lieut. Rätken, som kommer at följa Öfversten Silva til Sundet, och dicterade H:s Exc. H:r Gr.

Lagerberg och H:s Exc. H:r Gr. Bjelke puncterne dertil sådane, som de uti hosföljande promemoria (Bil. Litt. D.) finnas anteknade.

Sedan detta promemoria blifvit upläst och gilladt, inkallades Lieut. Rätken och lästes detsamma i hans närvara å nyo up: samt sades honom, at H:s Exc. H:r Gr. Bonde lärer honom detta promemoria tilställa, så snart det blifvit renskrifvet, imedlertid hade H:s Exc. H:r Gr. Lagerberg redan inhändigat Lieut. Rätken de af StatsContoret upsände 400 D:r Srmt til skjutsen och underhållet på vägen.

H:s Exc. H:r Gr. Bonde anmodades at underskrifva merbemälte Promemoria uppå K. M:ts nådigste befallning.

Deslikes resolverades at välbem:de H:s Exc. låter under sitt namn afgå bref (Bil. Litt. E.) till Comissarien Grill i Helsingör, at låta Lieut. Rätken undfå 100 D:r Srmt, i fall han skulle komma til korta och behöfva penningar til hemresan.

Resolverades också at H:s Exc. H:r Gr. Horn i dag med Posten averterar Ministern Skutenhielm (Bil. Litt. F.), at Öfversten Silva lärer i morgon härifrån föras til Helsingör för några af honom gjorde Propositioner, som

strida emot fundamental-Lagen och Ständernes fri- och rättigheter.

Återkom UnderOfficeraren, hvilken Fändr. Vallenstierna tagit med sig och bragte et bref (Bil. Litt. G.) ifrån Öfversten Silva til H:s Exc. H:r Gr. De la Gardie eller H:s Exc. H:r Gr. Bonde addresseradt, hvarutinnan han förfrågar sig, hvarthän han skal blifva bortsänd, för at kunna stämma sina saker och bagage sig der til mötes.

Deras Excell:er funno godt, at genom Registratorn Archenholtz låta mundtligen svara honom, at han nu skickas til Helsingborg, kannandes han sedan beställa sig sina saker til mötes utom Riket hvar han behagar. 2:o at hans pension och tjenst här i Riket nu uphörer och, 3:o at han ej mera har sig hit i Riket eller i Hessiske Länderne at inbegifva.

Denne siste Clausuln om Hessen lade H:s M:t Sjelf til, enär det ofvanstående blef H:s M:t i underdånighet berättadt af H:s Excell. H:r Gr. Bonde.

Härmed slöts detta Protocollet.

Upläst i Secreta Utskottet d. 16 Jun. 1738.

Protocoll hållet den 9 Maji 1737.

Närvarande:

HANS KONGL. MAJ:T.

Deras Excell:er H:rr Rikets Råd, Grefvarne *Banér, Gyllenborg, Bonde, Törnflycht, Barck, Hård, Bjelke, Cronstedt, Taube.*

HofCanzlern inkallades och befaldes föra detta Protocoll.

H:s M:t började tala om Öfversten Silvas gjorde propositioner, och aldenstund H:s M:t förnummit, at åtskilliga rykten derom nu utspriddes, så hölt H:s M:t nödigt vara, at man nu öfverlägger hvad man uti detta mål skall göra, och om man intet borde gifva publico en liten idée om saksens rätta sammanhang.

Deras Excell:er discourerade härom och tyckte at man kunde så vida sig deröfver utlåta, at Silvas propositioner gått ut på Förstl. Hessiska Successionens fastställande här i Riket: at H:s M:t sådant straxt behagat gifva Rådet tilkänna, och i nåder begärt, at det måtte på behörigt sätt beifras: hvarföre också samtelige Rådet i underdånighet enhälleligen styrkt H:s K. M:t at ressentera saken på sådant sätt, som skedt är.

H:s K. M:t gaf här til Sitt nådiga bifall, och resolverades altså; at Deras Excell:er på ofvannämnde sätt på denna Sujetten sig emot andra kunde utlåta.

Derefter uplästes och justerades brefvet (Bil. Litt. H.) til Baron Gedda, som til följe af Protocollet, hållit den 6 hujus, skulle utaf H:s Exc. H:r R. R. Gr. Bonde och HofCanzlern upsättas, jemte Historia facti, angående Öfversten Silvas här gjorde eftertänkliga propositioner.

Med det stället uti bemäldte bref, som förmäler, at *som Franska härvarande Ambassadeuren synes uti Öfversten Silvas berättelse af honom nog invicklas; så styrktes H:s M:t så mycket mer uti Des billiga påstående om berörde Ambassadeurs rapell; för hvilken orsak skull Baron Gedda hade vid tilfälle at nyttja de uti besagde historia facti anförde omständigheter, til at visa vederbörande, huru angeläget det också derföre ville vara, at ofta nämnde Ambassadeur ju förr ju heldre kallas härifrån:* påminde

H:s Exc. H:r. Gr. Gyllenborg, hurusom han för sin del intet kunde finna, at Ambassadeuren Casteja vore inveckladt uti Silvas gjorde proposition: aldenstund denne senare utlå-

tit sig, at, när han finge veta H:s M:ts tankar deröfver, och hvad mått dervid vore nödige at tagas, då ville han dem Ambassadeuren berätta, med honom öfverlägga &c. som H:r R. R. Gr. Bondes berättelse förmäler; hvarutaf följer, at Ambassadeuren härtils om Silvas proposition ej haft någon kunskap.

H:s Exc. H:r Gr. Cronstedt förklarade sig äfvenväl vara af samma tanke, och at Franske Ambassadeuren intet kunde något tilläggas och påbördas, så vida Öfversten Silva sagt, det han då ville öfverlägga med Ambassadeuren: när han först får veta H:s M:ts tankar, för hvilken orsak skull man härutaf intet kunde taga anledning at påstå Ambassadeurens rappell.

H:s Exc. H:r Gr. Bonde androg, at denne passagen blifvit uti brefvet til Baron Gedda projecterad i anledning af en derom uti Rådet förleden fredag förefallen discours, då man tyckt, at Öfversten Silvas utlåtelse uti detta mål kunde tjena, at vid tilfälle komma Franska Ministèren, ibland de för detta anförde skäl, at begripa nödvändigheten af Ambassadeurens rappell.

H:s Exc. H:r Gr. Banér höll före, at eftersom man brukat den expressionen, at Am-

bassadeuren *synes*, uti Öfverste Silvas berättelse, *af honom nog invecklas;* så chargeras intet Ambassadeuren å vår sida, utan reflecteras allenast på det, hvad Silva om honom sagt.

De öfrige Deras Excell:er utläte sig, at man sista gången, då denne saken varit före, funnit, at denne af Öfversten Silva om Ambassadeuren Casteja andragne omständigheten jemväl kunde nyttjas til bevis, at hans rappell härifrån vore nödig.

H:s K. Maj:t. Han hade längesedan varit rappellerad, om icke Frankrike förment at äga här et stort parti.

Däruppå uplästes en annan tour uppå denne passagen, som i medlertid blef projecterad, så lydande: *Och som H:r Baron och Minist. Plenipot. lärer derutur likaledes kunna förmärka det härvarande Franske Ambassadeuren synes i Öfverste Silvas berättelse af honom nog invecklas; Så ehuruväl man lemnar det där hän, så kan likväl på godt maner vid tilfälle det så vida nyttjas, at man oförmärkt kan gifva til förstå, huru liten credit sådan berättelse Ambassadeuren här tilskyndar och följaktligen gör hans längre vistande här onyttigt.*

H:s Maj:t och Deras Excell:er gillade detta projectet och blef det således uti brefvet til Baron Gedda infördt. Men

Deras Excell:er H:rr Gr:ne Gyllenborg och Cronstedt beropade sig på sina ofvanföre härom yttrade meningar.

Sedermera uplästes och justerades den uti brefvet til Baron Gedda (Bil. Litt. J.) åberopade Historia facti, som var et Utdrag af H:s Excell. H:r Gr. Bondes under den 4 sistl. ad protocollum dicterade berättelse om Öfversten Silvas gjorde föreställningar, och när man kom til det ställe, der det säges, *at Öfversten hemstälde i medlertid, om icke til soubçoners undvikande H:s M:t skulle behaga med lika serieux, som här til dags skedt, omgås med Ambassadeuren och honom, Öfversten, til nästa Riksdag* &c. erinrade Sig

H:s K. M:t det Silva sagt, at Ambassadeuren sjelf derom bedt, hvarföre denne passagen derefter borde inrättas.

H:s Exc. H:r Gr. Bonde androg i underdånighet, hurusom han merbemälde Öfverste Silvas uti detta mål gjorde insinuation ej annorledes begripit, än at Öfversten sådant hemstält. Men

H:s M:t utlät Sig i nåder, det H:s M:t alt för väl påminde Sig, at Silva på ofvanbe-

mäldte af H:s M:t vid handen gifne sätt sig yttrat, fördenskull blef på H:s Maj:ts nådigste befallning i ställe af den förra, följande mening uti historia facti införd, neml. *Ambassadeuren bad at H:s M:t här öfver ej ville göra mera acceuil åt sig, eller åt honom., Silva, än här til dags skedt til des nästa Riksdag* &c.

Vid slutet af merbemäldte Historia facti befalde H:s K. M:t i nåder, at ännu tilläggas skulle, *det H:s M:t ej ville entrera i sådane saker, som vore emot H:s M:ts gifne parole, dyra Ed och försäkring.*

Slutligen uplästes Registratoren Archenholzes här vid Protocollet fogade berättelse, (Bil. Litt. K.) huru han uträttat den honom den 6:te sistl. anbefalde commissionen hos Öfversten Silva, och dermed slöts detta protocoll.

Vid justerandet af detsamma, som skedde d. 16 Maji 1737 upläste

H:s Exc. H:r Gr. Gyllenborg hos följande af honom upsatte Promemoria (Bil. Litt. L. fattas), och begärde at detsamma måtte vid detta Protocollet förvaras och biläggas.

Sedan H:s K. M:t kom uti Rådet, läste H:s Exc. H:r Gr. Gyllenborg å nyo up des ofvannämnde Promemoria.

H:s K. M:t utlät Sig i nåder, at H:s Maj:t altid velat stå väl med Frankrike, och af denne Des böjelse gifvet nog prof vid alla tilfällen, hvaremot Frankrike ej vist samma benägenhet. Til bevis at H:s M:t altid söker undvika, hvad kallsinnighet förorsaka kan, så hade H:s Maj:t intet velat låta taga skrifterna af Silva, efter som man deruti torde hafva funnit något, som kunde kanske sätta oss illa med Frankrike.

H:s Exc. H:r Gr. Bonde. Jag har aldrig förmärkt, at hvarken H:s K. M:t eller någon af oss andra warit af den tanken, at förkasta eller utslå Frankrikes vänskap, utan fast mera, at H:s M:t både genom tydlige och vänlige svar och försäkringar vist det vara sitt alfvare den at bibehålla och befästa; men det, at H:s M:t ej velat altid tola något af den Franske Ministèrens manvaise humeur, at hvälfva skulden af sin ringa ordhållighet på H:s Maj:t, samt under förevändning af sin vänskaps angelägenhet för oss, påstå den ena servituden eller onus efter den andra och det alt utan minsta reelle prof af benägenhet och vänskap

å sin sida, är hvad vi ej funnit rådeligit at styrka til.

H:s Exc. H:r Gr. Bjelke. Jag för min del är så mycket mer af samme tanke, som Rikssens Höglofl. Ständer i underdånighet styrkt H:s M:t at undvika all dependence af alla Magter, ehuru rike och mägtige de också vara kunde.

H:s K. M:t utlät Sig i nåder, at det hvad Deras Excell:er H:r Gr. Bonde och H:r Gr. Bjelke nu andragit, stämde aldeles öfverens med H:s M:ts nådiga mening: läggandes H:s M:t dertil, at H:s M:t förundrade Sig at någon finnes, som vill göra propositioner, hvilka röra Ständernes fri- och rättigheter, och tror H:s M:t intet, at någon lärer vilja sådant excusera.

Deras Excell:er H:rr Grefvarne Törnflycht, Barck, Hård och Taube förklarade äfvenväl at vara af samme tanke.

Secreteraren Stenhagen inkallades, som continuerade sitt i dag hållne Protocoll.

Justeradt den 18 Maji 1737.

Upläst i Secreta Utskottet d. 16 Jun. 1738.

Protocoll hållet d. 17 Maji 1737.

Närvarande:

Deras Excellencier Herrar Grefvarne *Banér, Lagerberg, Gyllenborg, Bonde, Barck, Hård, Bjelke, Cronstedt, Taube.*

H:s Exc. H:r Gr. Bonde berättade sig hafva undfått bref utaf Lieut. Rätken, dat. Helsingör d. $\frac{12}{23}$ Maji sistl. hvaruti han förmäler om des ankomst til bemälde ort med Öfversten Silva. Brefvet (Bil. Litt. M.) uplästes och finnes detta Protocollet bilagdt.

Sammaledes ock Öfversten Silvas (Bil. Litt. N.) til H:s Exc. H:r Gr. Bonde aflåtne skrifvelse af ofvannämnde dato och dervid fogade underdån. Suplik (Bil. Litt. O.) til H:s K. M:t, anhållandes uti bägge om lejd, vill veta hvad han förbrutit sig, hvilka vore hans anklagare och at han måste vara angelägen, at rädda sin honneur med mera som berörde härhos lagde bref och Suplik innehålla.

H:s Exc. H:r Gr. Bonde gaf tilkänna det han desse brefvens innehåll H:s M:t i underdånighet föredragit, som sig deröfver på följande sätt behagat utlåta: at Silva lärer påminna sig hvad han sagt H:s M:t i H:r Gr.

Bondes närvara: at det varit tvärt emot våra fundamental-Lagar och Ständernes fri- och rättigheter, som ligga tryckte för allas ögon: at han varit här i tjenst och borde alt sådant veta: at man för vissa considerationer på så lindrigt sätt, som skedt vore, med honom förfarit; i anseende til alt sådant hade han ej at förvänta någon lejd, utan förblefve det vid den declaration, som honom genom Registratorn Archenholtz uppå befallning blifvit gifven.

Samtelige Deras Excellencier voro af samma tanke, och resolverades, at H:s Exc. H:r Gr. Bonde på ofvanbemäldte sätt med posten i dag svarar Öfversten Silva; Välbemälde H:s Exc. gjorde til den ändan et utkast och upplas detsamma för Deras Excell:er och finnes härvid Protocollet (Bil. Litt. P. Q.), hvilket sednare äfvenväl

Samma dag justerades.

Upläst i Secreta Utskottet d. 16 Junii 1738.

Protocoll hållit d. 18 Maji 1737.

Närvarande:

H:s Kongl. Maj:t.

Deras Excell:er H:rr Grefvarne *Banér*, *Gyllenborg*, *Bonde*, *Törnflycht*, *Barck*, *Hård*, *Bjelke*, *Cronstedt*, *Taube*.

H:s Maj:t befalde i nåder HofCanzlern at föra detta Protocoll, hvaruppå

H:s Exc. H:r Gr. Bonde berättade, det Tolken Savari, hos hvilken Öfversten Silva logerat, vore uti Rådsförmaket och hade några bref til bemälde Öfverste, dem han ifrån Posten uttagit: förfrågandes huru han sig med dem förhålla skulle?

H:s Kongl. Maj:t och samtl. Deras Excellencier funno bäst vara; at lemna bemäldte bref uti Savaris händer, til at med dem göra, som han ville.

H:s Exc. H:r Gr. Bonde hemstälde i underdånighet H:s M:t, om icke Baron Gedda borde få efterrättelse om Öfversten Silvas i går til H:s Exc. ankomne bref och ansökning om lejd, samt svaret han deruppå undfått.

H:s K. M:t och Deras Excell:er funno sådant nödigt vara, och som et Concept til den

ändan var upsatt uti H:s Excell:es H:r Gr. Horns namn, så blef detsamma upläsit och gilladt och ligger vid detta Protocoll. (Bil. Litt. R.)

Deruppå justerade HofCanzlern det hvad vid justeringen af Protocollet, hållet d. 16 sistl. Maji blifvit tillagdt, vid hvilket tilfälle

H:s Exc. H:r Gr. Gyllenborg sig utlät. Jag beropar mig på mitt ingifne Memorial, som lärer visa, huru mycket jag excuserar slike propositioner, och skall med Guds hjelp jemväl hädanefter nogsamt ådagalägga mitt underdåniga nit, och styrka til slike förslagers allvarsamma beifrande.

Detta justerades samma dag.

Bil. Litt. A.

Upläst för Hans K:l. Maj:t uti sittande Råd den 6 Maji 1737.

Mitt underdånigste betänkande, angående de propositioner, som Öfversten Silva fördristat sig göra till Hans Kongl. Maj:t, upläste jag i går på deras Excellenciers anmodan uti ett project, hvilket jag nu sedermera renskrifvit

och beder att det må till Protocollo föras så som följer.

Såsom Öfversten Silva hvarken med ett Canzli- eller Handbref ifrån det Franska Hofvet, till Hans Kongl. Maj:t, eller Dess Ministère, gjort sig accrediterad, och hans propositioner således kunna så mycket lättare desavoueras, så skulle jag tro försigtigast vara, att man på intet sätt låter märka sig, som ansåge man dessa propositioner, såsom komna ifrån Cardinalen Fleury, och att man fördenskull intet derom med bemälte Cardinal till någon explication komma låter. Men som man åter, i följe deraf, kommer att uptaga bemälte Propositioner, såsom Silvas egna, styrker jag i underdånighet därtill, att man för allting nyttjar detta tillfället, till att visa behörig alfvarsamhet, och dymedelst skrämer andra förslagsmakare, att antingen du propre chef, eller på andras befallning eller inrådande intet blanda sig uti det, som rörer våra fundamentale lagar, hvarföre jag ock underdånigst hemställer Hans Kongl. Maj:ts allernådigste godtfinnande, om icke bemälte Öfverste Silva bör antydas, att innom 48 timmar resa hädan ifrån Stockholm, samt innom en viss honom föreskrifven tid vara utur Riket, gifwandes honom med

detsamma tillkänna, att hans pension uphörer. På detta sättet låter man det Franska Hofvet, per iudirectum, förstå, både att Hans Kongl. Maj:t är allt för rättvis och ädelmodig, till att vilja hos sig gömma, mycket mindre lystra till några förslag, som strida emot Dess Rikes fundamentale lagar och Ständernes frihet, samt att man här ej skämtar med sådane, som låta bruka sig till slika förslags görande. Och sker allt sådant utan att man brouillerar sig med Frankriket, hvilket åtminstone min princip är, att wi på det aldrahögsta böre undvika, där icke nog särdeles nödwändighet oss dertill twingar, och äfwen icke då, så framt ej periculum är in mora, utan man förut inhämtat Riksens Högloffl. Ständers gódtfinnande deröfwer. Stockholm d. 6 Maji 1737.

CARL GYLLENBORG.

Bil. Litt. B.

Upläst för Hans Kongl. M:t uti sittande Råd den 6 Maji 1737.

Såsom Eders Kongl. Maj:t i nåder behagat igenom H:r HofCanzleren låta under min ännu

på-

påstående Sjukdom communicera mig Eders Kongl. Maj:ts uti Rådkammaren gjorde Nådiga Proposition, angående den af Öfverste Silva uti Eders Maj:ts egna rum gjorde ouverture, om den Secrete Commission som Cardinalen Fleuri honom skall opdragit för Eders Kongl. Maj:t att optäcka, berörande Konungens af Frankrike biträde till Successionens befästande här uti Riket efter Eders Kongl. Maj:ts dödeliga frånfälle (hvarmed Gud dock länge fördröje) uppå det Högfursteliga Casselska Huset, jemte Nådig befallning igenom H:r Hof-Canzlern till mig, att med mina ringa tankar deröfver till Eders Kongl. Maj:t uti underdånighet inkomma, ty har till underdånigst efterlefnad der af jag ej underlåta bort mig uti lika underdånighet att yttra.

1:o Sedan jag af det opläste protocollet hört hvad Öfverste Silva hos Eders Kongl. Maj:t anmälte, angående förberörde ärende, och det samma med de uti Protocollet införde omständigheter andra gången uti RiksRådet Herr Grefve Bondes närvaro reitererat, är jag uti intet mindre bestörtning än förundran fallen, ty 1:o Om han efter sitt föregifvande skulle af Cardinalen undfått en sådan Com-

mission, hvaröfver jag dock vill denna gången suspendera mitt omdöme, hade likväl Silva, såsom den hvilken werkel. här uti Riket njuter och opbär Öfwerste Lön, sig densamma bordt undanbedja; men om han 2:o neml. Silva har af eget bevåg och djerfhet det samma gjort, finner jag för min del honom så mycket mera brottslig och förfallen till det straff, som wår vedertagne och beswurne fundamental-lag föreskrifver, hällst han så många år, och förr än Eders Kongl. Maj:t anträdde den Kongl. thron, varit här uti Riket wistande, ej kan eller bör förebära någon okunnighet om våra allmänna och särdeles fundamental-Lagar, fördenskull och ehuru härmed må vara beskaffadt antingen merbesagde Silva det gjort uppå Cardinalens begäran, eller af sitt eget påfund, anser jag honom lika och enahanda, och den sig svårligen förgripit hafver, och ehuru väl man hade orsak med honom lagl. att förfara, är dock 2:o I anseende till omständigheterne min underdåniga mening, att rådeligast wore, det Silva ofördröjeligen kunde uppå tjenligit sätt och förvar utur Riket bortsändas, med allvarlig befallning, och förbud att ej mera understå sig uti Riket inkomma, emedan hans förslag och person

hos mig ej annorlunda kan anses, än den allmänna rolig- och enighetens förstörare. För Eders Kongl. Maj:t nedlägger jag härjemte underdånigste tacksägelse, för Dess så väl till förende för protocollet åtskilliga resor förklarade Nådiga ömhet och försorg för wåra fundamental-Lagars handhafvande, och Eders Kongl. Maj:ts eget höga betygade missnöje till dem eller de som wille omgås med de tankar om Successionens införande, och som Eders Kongl. Maj:t intet mindre denna gången äfvenväl behagat derom vid detta tillfället gifwa nya öfwertygande bewis till alla undersåtarenes största glädje och fägnad, så är jag ock försäkrad att alla de med mig lära för Eders Kongl. Maj:t sammanfoga gemensamm underdånigste tacksamhet, erkänsla och vördsamste Soumission. Stockholm den 6 Maji A:o 1737.

Ernst Joham Creutz.

Bil. Litt. C.

StatsSecreteraren Bar. Gedda.

Högvälborne etc.

Härmed har jag skolat gifva Herr Baron och StatsSecreteraren vid handen, det hans Kongl.

Maj:t med Råds Råde blifvit föranlåten att låta arrestera samt innom 24 timmar i morgon föra härifrån och skyndsamligen beledsaga utur riket den nyligen hit ifrån Frankrike tillbakars komne Öfversten Silva, hvilken giordt Hans Maj:t sådane propositioner, som röra de här i riket faststälte fundamental-lagarne, samt Riksens Ständers fri- och rättigheter. Med nästa post lärer Herr StatsSecreteraren få om altsammans närmare underrättelse. Emedlertid håller han detta för sig allena tyst, med mindre någon af Franska Ministèren ville härom orda, då H:r Bar. och StatsSecret. har att beropa sig på det föregående. Och jag förblifver

A. H.

Stockholm d. 6 Maji 1737.

Bil. Litt. D.

Upläst och justerat i Rådet den 6 Maji 1737.
ProMemoria för Lieutenanten vid Kongl. M:ts Garde Herr Rätken.

1:o Kommer Herr Lieut. att sitta uti en vagn med Öfversten Silva och låter Lieutenanten den medföljande UnderOfficeraren rida

antingen frammanföre eller på sidan vid Vagnen, alt som det finnes vara bäst och säkrast.

2:o Enär berörde Öfverste Silva vill hvila eller såfva, måste endera Lieutenanten eller UnderOfficeraren vaka, samt bruka dervid all nödig försigtighet och icke släppa honom utur ögnasigtet, sålänge Silva är här i landet.

3:o Resan fortsättes härifrån, utan att de uppehålla sig på något ställe ända till Helsingborg.

4:o Under vägen tillåtes icke Silva att skrifva, jaga eller tala med någon i hemlighet, utom i Lieutenantens eller UnderOfficerarens närvaro.

5:o Skulle några bref tillställas Silva under vägen, tager Lieutenanten dem emot och lefvererar dem oupbrutne här till H:s Kongl. Maj:t vid återkomsten.

6:o Enär H:r Lieutenanten Rätken kommit med Silva till Helsingborg, tager han där en båt och sätter sig öfver Sundet samt följer honom till Helsingör, där H:r Lieutenanten lämnar Öfverste Silva.

7:o Sedan Lieutenanten att detta behörigen efterkommit och värkstält, begifver han sig

åter hit tillbakars: hafvandes han till denne resan nu här undfåt D:r 400 Silfv.M:t, för hvilka han gör räkning och betalar skiutsen och underhållet under vägen för oftabemälte Öfverste Silva, samt för sig sjelf och UnderOfficeraren.

Stockholm d. 6 Maij 1737.

Bil. Litt. E.

Commissarien Grill.

Edle etc.

Uppå Hans Kongl. Maj:ts nådiga befallning har jag skolat anmoda H:r Commissarien, det i fall H:r Lieutenanten Rätken, som detta bref lärer öfverlefverera, skulle åstunda 100 D:lr S:rt, till dess resas fortsättande, behagade H:r Commissarien låta honom undfå sådanne 100 D:lr S:rt, hvilka här på första anvisning skola till H:r Commissarien eller dess ordres återbetalas.

Jag förblifver etc.

G. B.

Stockholm d. 6 Maji 1737.

Bil. Litt. F.

Ministre Skutenhielm.

Välborne etc.

Uppå hans Kongl. Maj:ts nådiga befallning har jag härmed skolat gifva H:r Ministren tillkänna, det Hans Maj:t varit föranlåten att härifrån låta i morgon utur dess Rike convoyera till Helsingör den icke länge sedan hit ifrån Frankrike återkomne Öfversten Silva, hvilken giort Hans Maj:t sådanne propositioner, som röra de här i Riket fastställte fundamental-lagarne, samt Riksens Ständers fri- och rättigheter. Detta blifver allenast till H:r Ministrens enskyldte underrättelse vid handen gifvit, utan att han låter något mot någon annan därom sig förmärka, samt, att i fall berörde Öfverste skulle inställa sig i Köpenhamn och villja söka H:r Ministrens omgänge, han då har att undvika detsamma, samt hit berätta hvad bemälte Öfverste sig där å orten torde företaga.

Jag förblifver etc.

A. H.

Stockholm d. 6 Maj 1737.

Bil. Litt. G.

Upläst i Rådet d. 6 Maji 1737.

Monseigneur

Je ne sçay à quoy atribuer L'ordre qu'il a plû à Sa Majesté de donner à Monsieur Le Fendrick de Wallenstierna de m'arretter, et de me dire aussy de la part de Sa Majesté Le Roy de me tenir pret à partir demain, je reçois le tout avec respect, et soumission, et je prends la liberté de m'adresser à votre Excellence pour Lui demander, s'il ne m'est pas permis de m'informer ou je dois aller pour que je puisse prendre des mesures pour des domestiques que j'ay ici, et d'autres que j'ay sur mer avec mes hardes pour que je leurs puisse faire scavoir ou ils doivent venir me joindre, J'ay l'honneur d'etre avec respect

Monseigneur

De votre Excellence le tres humble
et tres obeissant Serviteur

De Silva.

Bil. Litt. H.

Upläst och gilladt i Rådet d. 9 Maji 1737.

StatsSecreteraren Baron Gedda.

Högvälborne etc.

H:r Baron och StatsSecreteraren lärer redan hafva erhollit mitt med näst föregående post till honom aflåtne Bref af d. 6 hujus, hvarutinnan honom gafs vid handen, det Hans Kongl. Maj:t då blifvit föranlåten att låta taga den nyligen ifrån Frankrike hitkomne och i hans Maj:ts tjenst varande Öfversten Silva uti arrest, som skulle med säkerhet convoyeras utom Rikets gränsor. Bemälte Öfverste blef ock dagen derpå d. 7 hujus genom en Lieutenant af Kongl. Maj:ts garde härifrån beledsagad till Helsingör, sedan honom förut gafs tillkänna, att dess här hafde tienst och pension skulle upphöra, samt honom vara förbudit, att framdeles låta sig finna uti Sveriges Rike och därunder hörande provinser, eller uti Hans Kongl. Maj:ts arfländer i Tyskland; och aldenstund H:r Baron och StatsSecreteraren senast blef tillsagt, att med nästa kunna förvänta närmare underrättelse om det som gifvit Hans Maj:t orsak til hvad här vederfarits bemälte Öfverste

Silva; fördenskull bifogas nu här innelyckt en Historia Facti om hela sakens sammanhang, hvilken H:r Baron och Ministre Plenipotentiarien till dess enskylte efterrättelse och allenast till den ändan meddelas, att, i fall, Franska Ministéren vid förekommande discourser skulle därom röra, H:r StatsSecreteraren då måtte vara i stånd att i anledning däraf svara: det Silva ådragit sig den honom öfvergångne olyckan för sådane Propositioner, som röra Rikets Fundamentale Lagar, samt Ständernes fri- och rättigheter. Och som H:r Baron och Ministre-Plenipotentiarien lärer derutur likaledes kunna förmärka det här varande Franske Ambassadeuren synes uti Öfverste Silvas berättelse af honom nog inviklas; Så, ehuruwäl man lämnar det därhän, så kan likväl på godt maneer vid tillfälle det så vida nyttjas, att man oförmärkt kan gifva tillförstå, huru liten credit sådan berättelse Ambassadeuren här tillskyndar och följakteligen gör hans längre vistande här onyttigt.

Alt detta har jag på nådig befallning skolat gifva H:r StatsSecreteraren och Ministre-Plenipotentiarien vid handen; förblifvandes &c. &c.

Stockholm d. 9 Maji 1737.

Bil. Litt. I.

Upläst för Hans Maj:t uti sittande Råd d. 9 Maji 1737.

Historia facti.

Den 3 Maji innevarande år 1737 infant sig den ifrån Frankrike nyligen återkomne Öfversten Silva här på Hofvet, och utlät sig under samtalet med Hans Kongl. Maj:t uti Hans Excellences H:r Grefve Bondes närvaro, hurusom han på Cardinalen Fleurys befallning kunde försäkra Hans Maj:t om Frankrikes goda disposition att bidraga uti alt, som möjeligit vore till Kongl. Maj:ts och Sveriges Rikes förmån och bästa: hvaruppå Hans Maj:t svarade, sig vara ganska kärt sådant att förnimma, och att Kongl. Maj:t å sin sida ej högre önskade, än att kunna gifva Frankrike öfvertygande prof af sin reciproque böjelse till en god vänskap och förtrolighets bibehållande: att det ej stått hos Hans Maj:t att Sverige aldeles giort ett med Frankrike uti de sista Polska sakerne: men att, sedan man sett, huru Frankrike det värket manierade, samt uteblef med sin utlåfvade Esquaders hitsändande, och flera anstalters och måtts tagande, lärer ingen kunna

undra, att Hans Kongl. Maj:t och Sverige måst härutinnan gå bride en main.

Bemälte Öfverste Silva fortfor häruppå, att man skulle nu glömma alt det framfarna och berättade vidare, huru Cardinalen sig för honom utlåtit om Frankrikets nöje, att ej allenast concourrera uti alt hvad som kunde lända till Kongl. Maj:ts och Sveriges Rikes gloire och aggrandissement, utan ock till Kongl. Maj:ts såsom LantGrefves af Hessen, fördel och bästa, et que la France y pretera volontiers les mains. Efter desse generale utlåtelser började Öfverste Silva sig att yttra, det hade han ännu en annan angelägenhet uppå expresse befallning att föredraga, och proponera angående en öfverläggning om successionen för Hessiska huset, när Sveriges Thron blefve vacant; att Frankrike gärna skulle se, det den på Hessiska Huset kunde falla, för den consideration som en nära förbindelse och enahanda måtts tagande emellan Frankrike, Sverige och Hessen skulle i framtiden af sig föda: hvarföre och Frankrike vore beredt, att, till ett så hälsosamt ändemåls ernående, nu förut taga enahanda mått med Hans Kongl. Maj:t på det, vid sig yppande händelse Ryssland ej må emot vår vilja påtränga oss efter

sin afsigt en oss ej anständig Öfverhet, på samma sätt som det med Polen nyligen skedt: att Cardinalen väl visste, det här i Riket vore ett stort Parti för Hertigen af Holsten, men ansågo det likväl, såsom hvarken af consequence eller vår convenience, aldenstund det vore, efter dess egna ord att considerera, såsom en pot de terre, contre un pot de fer. och som reussiten utaf alt detta endast dependerade af försigtigheten och tystheten, behöfde Hans Kongl. Maj:t allenast genom någon låta honom (Öfversten) veta dess tankar, och de mått Hans Maj:t förmente härvid vara nödiga att tagas, då han ville den härvarande Franska Ambassadeuren Casteja dem berätta och med honom öfverlägga, hvaruppå Ambassadeuren kunde den till sitt Hof rapportera och dess biträde införskaffa. Ambassadeuren bad att Hans Maj:t härföre ej ville göra mera accbeuil åt sig eller åt honom (Silva) än här till dags skedt till dess nästa Riksdag infaller, då, som Kongl. Maj:t bekant voro, Frankrike hade här många vänner, som det här skulle bringa i rörelse (que la France feroit agir) till Kongl. Maj:ts ändamåls erhållande utan att Hans Kongl. Maj:t därvid borde eller behöfde synas. Öfversten förmälte också, huru Cardi-

nalen, vid Öfverstens afresa, låtit tillställa honom en chiffre, den han (Silva) låfvat sig väl kunna och skola nyttja, så länge han vore uti Hessen, men, sedan dess hitkomst i riket, ej kunna eller villia mera bruka, aldenstund Frankriket här hade en Ambassadeur, som voro en så honnet homme och sit Hof så väl tjente; beropandes sig för öfrigt, att hvad således nu voro andragit, han därtill ingenting utaf sitt tillaggt, utan allenast troligen anförde, hvad honom blifvit anbefaldt, hvilket han trodde sin skyldighet vara, och att han i vidrigt fall fruktade, sig skola stadna uti ansvar, om han något häraf hade förtegat.

Hans Maj:t svarade häruppå öfver så delicat mål nu icke kunna sig utlåta utan önskade att den gamla goda vänskapen och förtroendet dessa Cronor emellan, ju längre ju mer kunde tilltaga och befästas.

Vid Hans Excellences Gref Bondes hemkomst ifrån hofvet efter aftonmåltiden fant han Öfversten Silva för sig hemma i dess hus, som där väntat på hans Excellence, mot hvilken oftabemälte Öfverste ånyo upprepade dess föregående discours och commision, hvaruppå han förmodade kunna få svar.

Hans Excellence svarade därpå: att han ej visste hvad resolution Hans Kongl. Maj:t härutinnan tagandes vordo, att Hans Maj:t sig ej vidare härom mot honom utlåtit, än allenast befalt att han skulle på det högsta holla tyst och hemligit, hvad han härutinnan hörde af Öfversten berättas och discoureras.

Dagen därpå fant Hans Maj:t för godt att föredraga denna sakens sammanhang uti sittande Råd, hvarest, och sedermera blef beslutit: att som den af Öfverste Silva gjorde proposition rörer Riksens fundamentale lagar, samt Ständernas fri- och rättigheter; så, ehuruväl de här om, dylika propositioner fastställte förordningar innehålla ett långt svårare straff emot dem, som därmed framkomme; så har man dock i anseende att oftabemälte Öfverste sagt sig hafva gjort besagde insinuation på Cardinalen Fleurys expresse befallning uti Egard för dess namn velat med berörde Öfverste på detta lindriga sättet förfara. Och att Hans Maj:t ej ville entrera i sådanna saker, som voro emot Hans Maj:ts gifna parole, dyra ed och försäkring.

Bil. Litt. K.

Upläst d. 9 Maji 1737 för H:s K. M:t uti sittande Råd.

Till följe af undfången befallning gjorde jag den 6 Maji 1737 klockan half fyra efter middagen följande föreställning till H:r Öfversten Silva, uti Vakthafvande Fändrikens af Kl. Gardet Herr Walkenstiernas närvaro.

Sur ce que M:r le Colonel avoit souhaité d'etre instruit, dans sa lettre à S. E. le Comte de la Garde, ou à S. E. le Comte de Bonde, en demandant, où il sera conduit d'ici, afin de pouvoir faire venir ses hardes et son bagage à l'endroit ou il se trouvera; J'ai eu ordre de vous faire savoir, que la volonté du Roi est, que Vous serez conduit d'ici à Helsingborg, et en passant le sond à Helsingör, où M:r le Colonel pourra faire venir ses hardes, s'il le trouve à propos, ou dans quelque autre endroit hors du Royaume de Suede.

Häruppå svarade bemälte Öfverste:

Eh mon Dieu qu'est ce que j'ai fait, puisqu' on veut me bannir ainsi du pays? ailleurs on dit le sujet de ce que l'on a fait avant que de faire annôncer un bannissement, tel que sera le mien?

Mitt

Mitt svar häruppå var:

Pour le sujet de votre detension et la reponse qui m'a été ordonné de Vous donner; je l'ignore absolument: je n'ai eu ordre qu'à Vous dire ce que cy dissus, en meme tems que de Vous declarer, que Sa Majesté Vous licencie de son service, que Vous avez eu ici en Suede, et que par consequent la pension, dont Vous avez joui ici, cessera de meme.

Häruppå svarade Han:

Oh pour cela, je pourrois bien m'en passer, et je me reglerai sur les ordres, dont Vous venez de me faire part. Il m'a été fort necessaire de savoir où on voudra me mener, parceque j'ai des domestiques et mes hardes sur la mer. Il faut que je sache, ou je pourrois leurs apprendre, de me venir joindre: esperant que l'on ne voudra pas mettre quelque obstacle de les faire passer librement à moi.

Jag svarade: Pour cela je crois, qu'il n'y aura point de difficulté de les faire venir chez Vous, hors des pays de Suede: mais j'ai encore ordre d'ajouter aux deux points dejà nommés, un troisieme qui est: que quand M:r le Colonel sera conduit une fois hors du

royaume, qu'il ne se laisse pas plus trouver en Suede, ni dans les autres provinces y appartenantes, non plus que dans les pays hereditaires de Hesse de Sa Majesté en Allemagne.

Han replicerade häruppå:

Ce sera donc un bannissement eternel du royaume de Suede. Est-ce que j'ai fait quelque chose qui merite un ressentiment si rigoureux?

Mitt Svar häruppå war:

Pour moi, j'ignore ce qui pourroit avoir eté passé. Je ne fais que suivre au pié de la lettre les ordres, qui m'ônt eté donnés, pour Vous les declarer, et qui consistent, en trois points, a savoir: 1:o Que Vous serez conduit d'ici à Helsingör. 2:o Que Vous etes dispensé du service de Suede et de la pension y attachée, et 3:o que Vous ne rentriez aprés dans le royaume, ni dans les provinces y appartenantes, ni dans les pays hereditaires de Sa Majesté en Allemagne.

Han svarade sluteligen: il est donc inutile de Vous demander le sujet de tout cela. Je suivrai avec respet les ordres du Roi: mais je tacherai de me justifier par lettre, quand je serai hors du pays. En attendant, je Vous

prie d'assurer S. E. le Comte de Bonde de mes respects et je me reglerai sur tout ce que Vous m'avez dit.

Jag lofvade berätta hvad han mig svarat och tog häruppå afsked samt önskade honom en lycksam resa.

Bil. Litt. L. fattas.

Bil. Litt. M.

Upläst i Rådet d. 17 Maji 1737.

Högvälborne Herr Grefve, Kongl. Maj:ts och Riksens Råd.

Eders Excellence har jag den äran att berätta, det jag i dag bittida kl. 8 ankom till Helsingborg med Öfversten Sylva och kl. 11 för middagen voro wi här i Helsingör; på hela vägen har jag noga rättat mig efter de mig gifna Ordres, och kan jag i sanning berätta att han ej skrifvit, fått några bref, talat med någon, som jag ej sjelf på hört, eller jagat, utan har jag altid haft honom i ögonsigte så natt som dag, och är det intet något passeradt på Resan; Öfversten Sylva har talt om, att han vill söka lejd, och här lärer han uphålla

sig till dess hans Equipage kommer, som han säger ifrån Frankrike, hvilket jag ber Eders Excellence ville Hans Kongl. Maj:t tillkänna gifva. I morgon will Gud ärnar jag på en eller 2:ne dagar resa till Köpenhamn efter Hans Maj:ts nådigste permission, då jag sedan begifver mig på hemresan.

Förblifver Eders Excellences

ödmjukaste Tjenare
C. G. von Redeken.

Helsingör d. $\frac{12}{23}$ Maji 1737.

Bil. Litt. N.

Upläst i Rådet den 17 Maji 1737. Besvaradt samma dag.

Monseigneur.

La maniere dont j'ay eté arretté à Stockholm, et celle dont j'ay eté conduit ici est si surprenante pour moi qu'il m'est impossible de scavoir à quoy l'attribuer non plus que ce que Votre Excellence m'a fait dire par Monsieur d'Harquenholtz qui consiste à que je ne dois pas m'hazander de revenir en Suede, et dans

l'etendue du Royaume, n'y dans les etats de Hesse, et que Sa Majesté me privoit à l'avenir de mes gages de Suede sans me faire dire les raisons qui peuvent m'avoir attiré un pareil traitement. Le cas me paroit aussi nouveau que singulier, ce qui me fait prendre la liberté d'adresser cette lettre à Votre Excellence pour le Roy, par la quelle j'ay l'honneur de suplier Sa Majesté de m'accorder un Sauve Conduit pour me rendre incessament à Stockholm pour que je puisse scavoir de ce qu'on m'y accuse, et quels sont mes accusateurs. Le fond de mon cœur m'assure assez de mon innocence; mais ce n'est pas assez pour mon honneur qui y est trop interessé pour que je ne cherche pas à me justifier dans le publique, j'espere que Votre Excellence m'honorera d'une promte reponse à l'adresse de M:r Grille, auquel j'ay remis la presente pour Vous la faire tenir, J'ay l'honneur d'etre avec respect

Monseigneur

de Votre Excellence le tres humble
et le tres obeissant Serviteur
De Silva.

A Elseneur le $\frac{12}{23}$ May 1737.

Bil. Litt. O.

Upläst i Rådet den 17 Maji 1737.

Sire.

J'ay l'honneur de suplier tres respectueusement Votre Majesté qu'Elle aye la bonté de m'accorder un Sauve Conduit pour me rendre à Stockholm pour que j'y puisse aprendre quels sont mes accusateurs, et de quoi on m'à accusé, j'espere que Votre Majesté ne me refusera pas la grace que je demande de pouvoir me justifier; je scay que je n'ay rien à me reprocher, mais ce n'est pas assez, Sire, mon honneur m'est plus cher que touts les biens du monde, et je me flatte que Votre Majesté m'accordera la Grace de m'entendre et celle de me croire avec un tres profond respect

Sire

De Votre Majesté le tres humble et tres obeissant et tres fidel Serviteur
De Silva.

A Elseneur le $\frac{12}{23}$ May 1737.

Bil. Litt. P.

Just. i Rådet den 17 Maji 1737.

M:r.

Vous vous souviendrez de la proposition touchant la succession eventuelle que Vous avez faite à Sa Majesté en ma présence. Et comme Sa Majesté l'a trouvée directement contre les loix fondamentales de ce pays-cy et contre ce qu'il a promis aux Etats du Royaume, des Loix inviolables et imprimées qui n'ont pu être inconnues à vous, Monsieur, comme engagé dans le service du Royaume, Sa Majesté pour, de certaines considerations a trouvé à propos de proceder avec vous de la maniere la plus douce et la moins eclatante. Ainsy Vous ne scauriés plus vous attendre à ce sauf conduit que Vous souhaittez dans votre derniere du $\frac{12}{23}$ de ce mois. Ce que j'ay l'honneur de Vous mander par ordres precis de Sa Majesté. Etant en mon particulier avec bien du plaisir

Monsieur.

Stockholm ce 17 May 1737.

Bil. Litt. Q.

Till Commissarien Grill i Helsingör.

Ädel &c.

Som Herr Öfversten Silva lärer redan vara ankommen till Helsingör; Så behagade H:r Commissarien tillställa honom innelyckte Bref i egna händer; men i fall han icke mera sig där uppehöllo, ville H:r Commissarien draga behörig försorg, att bemälte Bref kommer besagde Öfverste riktigt tillhanda, efter den addresse, som han utan tvifvel lärer hafva gifvit H:r Commissarien tillkänna. Och jag förblifver &c.

Stockholm den 17 Maji 1737.

Bil. Litt. R.

Upläst och gilladt uti Rådet d. 18 Maji 1737.

StatsSecreteraren Baron Gedda.

Högvälborne &c.

För otta dagar sedan, gaf jag H:r Baron och StatsSecreteraren, på Nådig befallning, vid handen, hvad, då korrt förut, här passerat

med Öfversten Silva. Sedermera har han, efter dess ankomst, till Helsingör, skrifvit hit till H:s Kongl. Maj:t och i underdånighet anhållit om fri legd att komma hit tillbakars och få weta sina anklagare samt försvara sin Sak: hvarom han jemväl förmäler uti Dess Bref till H:s Excellence Gref Bonde. Jag bifogar här innelyckt afskrifter därutaf, så väl som utaf det svar H:s Maj:t i nåder anbefallt honom derpå skulle gifvas genom Wälbemälte Hans Excellence, på det H:r Baron och Stats-Secreteraren måtte vara om alltsammans fullkomligen underrättad, jemte det han wid tillfälle söker att få veta, huru bemälte Silvas förhållande där å orten blifver ansedt, samt om, och huru han där måtte utaf Ministéren emottagas, i fall han nu begifwer sig till Paris. Jag förblifwer &c.

Stockholm d. 18 Maji 1737.

Present. och upläst i CanzliColl. d. 11 Junii 1737.

Upläst i Rådet den 13 Junii 1737.

Copie de la lettre de Son Eminence M:r Le Cardinal de Fleury à Son Excellence M:r L'Ambassadeur de France, en datte du 9 Juin 1737.

Je ne puis Vous exprimer, Monsieur, la surprise, et l'etonnement ou j'ay eté, en apprenant la temerité que M:r Sylva a eue de dire qu'il avoit Commission d'asseurer le Roy de Suede, que Sa Majesté contribueroit avec plaisir à faire continuer la Couronne de Suede dans la maison de Hesse, Je declare avec Serment, que rien n'est plus faux, que Je n'ay donné aucune Instruction precise et secrette au S:r Sylva, que Je ne le vis meme à son depart qu'un Instant, et que Je me contentay de Luy dire de presenter mes profonds Respects à Sa Majesté Suedoise, et de l'assurer de la part du Roy de l'envie qu'il auoit de maintenir une parfaite union entre les deux Couronnes, Je doute qu'il ait receu d'autre Instruction que celle là, mais en tout cas je proteste encore hautement que je n'en ay eu aucune connoissance, et que Si Elle a eté effe-

ctivement donnée, ce que j'ay de la peine à croire, ça eté sans ma participation; ceux qui connoissent mon caractere sçauent que je n'ay jamais songé à me mesler des affaires domestiques d'aucune Puissance, ni des arrangemens qu'elles peuvent prendre pour l'administration de Leurs Etats. Vous pouvez donc, Monsieur, donner cette declaration en mon nom, avec une certitude entiere qu'elle contient verité, et l'approbation de ce qui a eté fait contre le S:r Sylva; vous pouvez meme faire imprimer ma lettre, si Vous le jugez necessaire. Je Vous prie, Monsieur, de croire que je vous honore tres parfaitement.

Signé le Cardinal DE FLEURY.

Utdrag af Utrikes RådsProtocollet d. 25 Nov. 1728. Fol. 477.

— — — — — — — — — —

H:s Kongl. M:t. Det lärer vara samtl. H:rr Riksens Råd bekant, ej allenast att en myckenhet Swenske äro i fransösk tjenst, utan ock med hvad särdeles distinction, så fram för andra nationer, som ock framför sjelfva den

Fransöska nationen, de Swenske ankommande och tjenstsökande där blifva ansedde och befordrade, hvarå man ibland andra för någon tid af wår dervarande Ministers Relation, exempel har med de 2:ne Gref Cronhjelms brodersöner, som Cardinalen Fleury på Envoyén Geddas recommendation för dem sig utlåtit angående, neml. at Envoyén väl bekant vore, det i Frankrike vore öfverflödige Officerare så af deras som fremmande Nationer, och at Frankrike en myckenhet af Officerare indraga och reducera måst, dock altid bibehållit dem af Svenska Nationen, allenast till at visa den deferancen och vänskapen, som Frankrike hade för Oss och Sverige, hvarföre och ehuruväl Frankrike hade, som förbemäldt är, mera Officerare än det behöfde, desse 2:ne Cronhjelmar ändock straxt blifvit till Capitainer befordrade, önskandes han Cardinalen at Sverige ville deremot hafva någon egard för de helt få i Sveriges tjenst varande Franske Officerare. Wi hafve altderföre welat höra H:rr Riksens Råds tankar, om icke Stats-raisonen fordrar, at man ock här gör något steg för de tvänne här varande Officerare af Fransysk nation, Öfverst-Lieutenanterne Haranc och Silva, hvilka jag ärnat benåda med Öfverste Caractere

för följande orsaker: 1:o at som redan anfördt är, en sådan myckenhet Svenske i Frankrike antagas och framför andra nationer befordras samt vid indragningar conserveras. 2:o Har Öfverste-Lieut. Silva, då han med Ratificationen på Accessions-Tractaten till Frankrike afsändes undfått Konungens i Frankrike fullmacht såsom Öfverste. 3:o Det skulle se mycket ovänligt ut, om en Officerare, som först i 23 år tjent i Frankrike, samt vunnit Konungens i Frankrike Fullmacht och Caractere såsom Öfverste, skulle, sedan han i 14 år tjent här i Sverige, ej få samma Caractere, som han sig i Frankrike förvärfvat, hvarigenom wisst hände, at wåre månge Svenske Officerare, som i Frankrike tjena, finge umgälla, hvad wi en enda af Fransösk nation ej skulle låta til godo njuta. 4:o Sverige står i så noga vänskap och förtroende med Frankrike, och njuter så ansenliga Subsidier derifrån. 5:o Och det som mest i consideration tyckes böra tagas, at Konungen i Frankrike är nu likasom arbitre af den i Soissons förevarande fredshandlingen och alt hvad deraf dependera och följa kan, och altså nu på alt sätt tycks böra obligeras. 6:o Sverige altid haft och ännu har lika som en Pepiniere af goda Officerare af

dem som i Fransösk tjenst varit och ännu äro, vid påkommande oroligheter. 7:o Wi ock påminne Oss, at då Silva til Frankrike å nyo afresa skulle, han i anseende til den Caractere han i Frankrike undfått, blef kallad Öfverste i det af Oss honom beviljade passet. Hvad nu Öfverste-Lieut. Haranc angår, som är äldre Öfverste-Lieut. än Silva, så lärer H:rr Riksens Råd bekant vara, at han tjent i Sverige en lång tid med särdeles Distinction i batailerne wid Calisch och Gadebusch, i Rikets tjenst illa blesserad och lam skuten, och nu ibland de äldste Öfverste-Lieutenanter, som äro i tjenst, så at ingen igenom en slik Caracteres undfående kan säga sig prejudiceras, utan när efterses, lärer finnas, at flere blifvit honom föredragne, och altså efter Regeringsformen synes kunna med Öfverste Caractere benådas. Det är intet utan at i Förordningen om Caracterers hemmande är förbudet, at någon skall få Caractere med eller utan lön, utöfver dem, som stå på staten, men jag är ock derom försäkrad, at Riksens Ständer ej lära misshaga, at jag för desse andragne Stats-raisoner benådar dessa 2:ne Öfverste-Lieutenanter med Öfverste Caractere, dock så at 1:o lönen på intet sätt derföre bör för dem

förökas, och 2:o at de för denna Caracteren intet verkeligen til Regementers undfående framför andre böra njuta preferencen.

Efter något discurerande yttrade sig samtelige Deras Excellencer, at, då de ansågo de Stats-raisoner H:s K. M:t anfördt, särdeles vid denna tiden och då Frankrike är, så til sägandes, arbitre af fred och krig, samt af fredshandlingen och alt hvad deraf följa kan, så kunna Deras Excell:er sig omöjligen föreställa, at Riksens Ständer skulle illa uptaga, at H:s M:t för så store Stats-raisoner skull, och för den mångfaldiga nyttan Sverige och de Svenske i Frankrike deremot njutit och njuta kunna, benådar dessa 2:ne Öfverste-Lieutenanter med Öfverste Caracterer på sådant sätt och med de förbehåll, at Expectance Lönen för dem derföre ej förökas, samt at med dem til Regementers eller verkelige tjensters och förrättningars undfående efter Regeringsformen och försäkringen aldeles bör förhållas: kommandes desse avancementer at strax notificeras genom CanzliCollegium til Envoyén Gedda, at det för Cardinalen och Garde des sceaux berätta, som en god verkan torde hafva.

Deras Excell:er utläto sig jemväl, att, som den benådning, hvilken H:s Maj:t i detta

fall gjort de förenämnde 2:ne Fransöske Officerare, endast grundade sig på den ratio status; som härvid vore, så kunde detta exempel intet dragas till andre våre Officerare, som böra ställa sig förordningen om Caracterers hemmande till lydno och efterlefnad, utan någon exception.

Befalltes att Öfverste-Fullmagterne för Haranc och Silva skola expedieras af Krigs-Expeditionen.

Fortsättning af Grefl. Braheska Manuscript-Catalogen.

Fol.

Herr Nils Gyllenstiernas bref till Riksens Råd, samt de ädle och välborne Herrar, som uti Östergötland boende och stadde äro. Dat. d. 18 April 1597. - 168.

Herr Eric Sparres, Stallmästarens Berättelse af d. 21 April 1597. 172.

Herr Claes Flemmings tjänares berättelse af d. 21 Aprilis 1597. 176.

Copia af de Ryskes bref till Herr Claes Flemming om Kexholms lefverering. Dat. d. 22 April 1597. 180.

Hertig Carls Bref och Sedlar till Herr Hogenskild Bielke, dat. d. 26 April 1597. 184.

Herr Hogenskild Bielkes nyare bref till Hertig Carl, dat. d. 28 April 1597. 189.

Hertig Carls öpne bref till Ständerna uti Östergiötland och Småland af d. 2 Maji 1597. 197.

Herr Nils Gyllenstiernas bref till Riksens Råd i Östergötland, dat. Foglevik d. 5 Maji 1597. 205.

Herr Mauritz Jöranssons bref till Herr Thure Bielke, dat. d. 8 Maji 1597. 209.

Hertig Carls bref till Riksdrottzen, dat. d. 9 Maji 1597. 211.

Herr Arfvid Erichsons bref till Riksens Råd i Stockholm, dat. d. 10 Maji 1597. 213.

Fol.

Tomen XIV.

Tomen XV.

Hvarutinnan finnas åtskilliga Samlingar vid 1719, 1720, 1723, 1726, 1727, 1731 och 1734 Åhrens Riksdagar jämte andra Piecer.

Tomen

Tomen XV.

Tomen XVI.

Riksdags-Samlingar.

Tomen XVII.

1738 och 1739 årens RiksdagsSamlingar.

Herr

Tomen XVIII.

1738 och 1739 Årens RiksdagsSamlingar.

Tomen XIX.

1738 och 1739 Årens Riksdags-Samlingar.

Tomen XX.

1738 och 1739 samt 1740 och 1741 Årens RiksdagsSamlingar.

Fol.

Tomen XXI.

1740 och 1741 samt 1742 och 1743 Årens RiksdagsSamlingar och andre Piecer.

Fol.

Fol.

1743.

(Forts. i nästa Del.)

..um in Norwegia et Suecia legationis officio fungerentur /
... et spiritualis fere per totum mirabiliter et miserabiliter q̄ ...
... patrum vestigiis inherentes gubernandi sollempniter mandamus

...endo siquid acceperit ut siquid deceperit dederit plene solue...
...ribus suffraganeis eius quod hec omnia singulis annis in suis
...venerabilibus patribus et fratribus archiepiscopo Upsalensi et ...
alius.

C. v. Scheele Lith.